

Júlia Kubicová

Žena
- *Božia dcéra*

(upravená/doplnená diplomová práca
„Žena a ohlasovanie evanjelia v pokoncilových pápežských dokumentoch“)

Vzhľadom na © v texte úmyselne uvádzam neukončené zdroje...

2014-2017

OBSAH

1	VÝZNAMNÉ BIBLICKÉ ŽENY A ICH ÚLOHY V DEJINÁCH SPÁSY .....
1.1	Muž a žena v Božom stvoriteľskom zámere .....
1.2	Ženy a ich úlohy v Starom zákone .....
	doplnená kpt - pre porovnanie a stručný prehľad - Ženy v nekresťanských náboženstvách .....
1.3	Ježišov postoj k ženám .....
1.4	Mária Magdaléna - apoštolka apoštolov .....
1.5	Panna Mária - Hviezda novej evanjelizácie .....
2	MIESTO A ÚLOHA ŽENY V EURÓPSKEJ HISTÓRII KREŠŤANSTVA .....
2.1	Žena v prvotnej Cirkvi .....
2.2	Žena v stredoveku .....
2.3	Žena v dobe západnej schizmy .....
2.4	Moderný svet a miesto ženy v ňom .....
3	POHĽAD MAGISTÉRIA NA ÚLOHU ŽENY V CIRKVI .....
3.1	Evanjelizačný rozmer Cirkvi a jeho činitelia ako ich vidí Druhý vatikánsky koncil .....
3.2	Pavol VI. ....
3.3	Ján Pavol II. ....
3.4	Benedikt XVI. a František .....
4	ŽENA OTVORENÁ NOVÝM VÝZVAM A ÚLOHÁM .....
4.1	Žena v liturgii Cirkvi .....
4.2	Žena a kňaz v spolupráci .....
4.3	Pravá vs skrytá tvár feminizmu .....
	ZÁVER .....

CHVÁLA STATOČNEJ ŽENY

*Kto nájde ženu statočnú?
Má väčšiu cenu nad perly.
Srdce jej muža má v nej oporu
a nemá núdzu o zisk.
Robí mu len dobre, nikdy nie
škodu, po všetky dni svojho života.
Vlnu a ľan zháňa a pracuje
s chuťou vlastnými rukami.
Je ako kupecká loď, zďaleka
dováža svoj chlieb.
Vstáva za noci, dáva pokrm
svojim domácim a svojim
služobníckam, čo im patrí.
Vyhliadne pole a kúpi ho, z ovocia
svojich rúk vysádza vinicu.
Opasuje si bedrá silou a otužuje
svoje ramená. Skusuje a vidí, že
jej podnikanie je dobré, jej lampa
ani v noci nezhasne. Svojimi
rukami siaha po praslici, jej prsty
sa chápu vretena. Bedárovi svoje
dlane otvára a k chudobnému
ruky vystiera. Nebojí sa o svoj
dom, keď príde zima a sneh,
lebo všetci v jej dome majú po
dvoch oblekoch.*

*Narobila si prikrývky; jej odev sú
kment a purpur.*

*Jej muž je vážený pri mestských
bránach, keď zasadá so staršími
z krajiny. Robí a predáva jemné
šaty a Kanaánčanom ponúka
opasky.*

*Jej odevom je statočnosť a krása,
s úsmevom čaká budúci deň.*

*Ujíma sa slova s múdrosťou
a na jej jazyku je zákon dobroty.*

*Sleduje, čo sa robí v jej dome,
a neje z chleba lenivosti.*

*Jej deti vstávajú a dobrorečia jej;
aj jej muž ju chváli:*

*„Mnohé ženy znamenite
pracovali, ale ty si ich všetky
predstihla!“*

*Klamlivý je pôvab a krása márna,
len žena, čo sa bojí Pána, zaslúži
si chválu.*

*Dajte jej z ovocia jej rúk a nech ju
chvália v bránach mesta jej diela.*

Žena sa stala matkou Vykupiteľa. Ženy boli tiež učeníčkami Pána Ježiša. V Cirkvi v celých jej dejinách vykonávali rozličné služby. Formovali sa Božím slovom a vyznačili sa celoživotným svedectvom. V posledných desaťročiach sa miestom ženy Cirkvi zaoberajú aj pápeži vo svojich dokumentoch. Na biskupskej synode o novej evanjelizácii sa hovorilo aj o žene ako ohlasovateľke radostnej zvesti. Pomocou pápežských dokumentov po Druhom vatikánskom koncile predstavíme miesto ženy v Cirkvi a v novej evanjelizácii.

Nová evanjelizácia je veľkou výzvou pre modernú kresťanku, aby v spleti svetského chaosu prerasteného temnotou hriechu a propagovanej feministickej degradácie ženskosti podala svoje osobné svedectvo o naplnení a pravom zmysle života ženy v 21. storočí. V súčasnom svete evanjelium radosti bije do očí, lebo sa úplne vymyká predstave o živote dnešného hedonistického človeka, ktorého sexuálna revolúcia strháva k prevráteniu osobných priorít a morálnych hodnôt. Žena je dnes hlavnou protagonistkou politických, kultúrnych i sociálnych reforiem; na jednej strane je mužmi utláčaná, stále nemá toľko a také práva ako muž, ale strane druhej, ženský génus evanjelizuje tam, kam sa len tak ľahko „nedostane“ muž, čo je jednou z výhod darov od Boha, ktoré dostala len žena.

V práci sa zameriavame na ženu v duchu evanjelia a jeho službe, pričom venujeme priestor i ženskej originalite, kreativite, vynaliezavosti a tiež kresťanskej angažovanosti a iniciatíve. V jednotlivých kapitolách si predstavíme chronologický vývoj tejto „ženskej“ evanjeliovej skutočnosti v starozákonnom i novozákonnom období, na ktorom je vystavaný základ pre túto prácu. Z hľadiska kontinuity a aby sme lepšie videli prínos posledných pápežských dokumentov, sa venujeme mieste a úlohe ženy aj v staroveku, stredoveku, v dobe západnej schizmy a v modernom svete, čo po stáročia vytváralo podnety pre pápežov, aby sa aj v Katolíckej cirkvi dostala do verejnej pozornosti žena. Výzvy pápežov si predstavíme prostredníctvom pápežských dokumentov a to v období od Druhého vatikánskeho koncilu.

Ďalšou časťou práce poukážeme na pastoračno-evanjelizačný pohľad na ženu v Cirkvi, ako i aktivity a praktiky, ktorými môže žena ohlasovať evanjelium dnes - v 21. storočí - v dobe stále nevyriešenej otázky rodovej rovnosti a sexuálnej revolúcie. Konečným cieľom tejto práce je poukávanie na hlavné poslanstvo evanjelizácie, ktoré tu na zemi každá žena v svojom origináli má po sebe zanechať. Z časti sa venujeme aj konkrétnym príkladom a aktivitám, ktoré môžu ženy inšpirovať k väčšej iniciatíve a úsiliu vo svojej pozemskej misii, a tak nachádzať svoje povolanie a zrealizovanie svojho životného plánu, ktorý Boh žene určil. Jednu z kapitol venujeme téme: žena v spolupráci s kňazom, ktorá môže priniesť nový pohľad na súčasnú novú evanjelizáciu a inšpirovať mnohých k pozitívnej zmene zmýšľania a vytvorenia nových foriem apoštolátu v spolupráci s kňazmi.

V práci budeme kombinovať používanie analytickej a syntetickej metódy. Budeme postupovať od stručnej analýzy histórie biblických žien a ich evanjelizácii, ktorá patrí k téme, i keď nie je jej hlavnou časťou; prejdeme k stredoveku, ktorý je charakteristický náboženskými rozkolmi a radikálnymi zmenami, čo malo vplyv na postavenie ženy v spoločnosti - identita ženy doslova bojovala o prežitie a žena utrhla veľké ujmy; spomenieme aj ťažkosti evanjelizácie novoveku a postupne prejdeme do obdobia Druhého vatikánskeho koncilu, kde pristúpime k cirkevným dokumentom, ktoré tvoria hlavný predmet našej práce, až po súčasnosť. Analýzu a zároveň syntézu celkového obdobia vzťahujeme na postavenie ženy v rodine, v domácnosti, v spoločnosti, v Cirkvi a všade, kde má žena hlásať radostnú zvesť svojim svedectvom. Taktiež predstavíme konkrétne podnety pre aktivity žien vyžadujúce súčasné obdobie, ktoré tvoria cieľ a konkrétny výstup práce.

Celou prácou sa nesie inšpiratívna myšlienka: akým spôsobom, kde všade a komu môže, a má ohlasovať evanjelium žena, ktorá nemala a zatiaľ stále nemá vo svete také práva ako muž...? Vysvetlenie nachádzame vo svetle Božej pravdy. Už od stvorenia sveta Boh vedel, že k plnosti muža môže prispieť jeho polovička - žena; kosť z jeho kostí a telo z jeho tela (porov. Gn. 2,23). Pápež Ján Pavol II. veľavravnosť dotazovanej rovnoprávnosti podchytil jedinou vetou: „Žena je druhé „ja“ v spoločnej ľudskej prirodzenosti.“¹ „...niet muža a ženy, lebo vy všetci ste jeden v Ježišovi Kristovi“ (Gal 3,28). Je to ľud, ktorý vo svete marí plán Boha so ženou, ktorú si sám Boh ctí natoľko, že práve jej dal výsadu porodiť svojho jediného Syna, byť matkou samého Boha; a tiež to bola práve žena, ktorú si vybral, aby ona prvá hlásala ľuďom radostnú zvesť (porov. Jn 20,18). Od stvorenia sveta vidíme Božiu priazeň voči žene, ktorú nám potvrdil aj v svojom Synovi. Ten priniesol dôležitý odkaz evanjeliovej rovnosti, ktoré nám dosvedčil svojim hlásaním i skutkami.

I keď sa ohlasovanie evanjelia sústreďuje a vzťahuje na osobu Ježiša Krista, stále máme pred sebou vzor a obraz veľkej pokory - Panny Márie, ktorá s absolútnou oddanosťou naplnila svoju misiu ideálnej ženy celým svojim životom, ktorý vystihla v jednej vete: „Hľa, služobnica Pána.“ (Lk 1,38). Ňou nám Boh predstavil jediný existujúci dokonalý ženský ideál evanjelizácie, ktorý má každá žena nasledovať, ak chce pochopiť, prijať a žiť plnosť zmyslu života.

Kto iný ako Bohorodička
môže autentickejšie svedčiť o tejto skúsenosti?

---

¹ JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b. 6.

1.

VÝZNAMNÉ BIBLICKÉ ŽENY A ICH ÚLOHY V DEJINÁCH SPÁSY

V prvej časti práce budeme analyzovať obdobie od vytvorenia prvej ženy Evy, ktorá je našou pramatkou, nazývanou tiež mitochondriálnou Evou², až po apoštolku apoštolov³ Máriu Magdalénu, ktorá je po Panne Márii, veľkou inšpiráciou a príkladom ohlasovania evanjelia. Poukážeme na smelé životné svedectvá niektorých odvážnych svätých žien - ako dôkaz, že žena plná viery v Boha, má už od stvorenia sveta v Božích očiach veľké zaľúbenie a tak s Božou priazňou i veľký vplyv na ľudí, či schopnosť zmeniť rôzne životné situácie. Vo Svätom písme vidíme, ako Prozreteľnosť zasahuje do dejín sveta prostredníctvom „svojich“ žien, ako ich sama Láska pohýna k zvestovaniu radostnej zvesti. Vybrané ženy, ktoré uvádzame, sú našim biblickým vzorom a sú hodné nasledovania ich príkladu, ktorý nám zanechali. Od týchto čnostných svätíc, ktoré si Boh používal ako svoj nežný evanjelizačný nástroj k vydaniu osobného svedectva, sa máme učiť veľkej viere, pokore a absolútnej odovzdanosti do vôle Božej.

Predstavíme si, že až príchodom Ježiša Krista na svet sa dostáva žene pravej dôstojnosti a spoznáva osobitné povolanie pre svoj život. Ježišovo na tú dobu nezvyčajné, úctivé a priateľské správanie voči všetkým ženám, nám potvrdzuje rodovú rovnoprávnosť a duchovnú bezpohlavnosť, ktorá je

---

² Pozn. Mitochondriálna Eva je označenie pre ženu, ktorá je v materskej línii spoločným predkom všetkých žijúcich ľudí, ktorých spája mitochondriálna DNA, ktorá sa dedí len čisto od matky.

³ Pozn. Prívlastok Márie Magdalény ako apoštolky apoštolov sa pripisuje svätému Tomášovi Akvinskému, ktorému sa budeme bližšie venovať v kapitolách 1.4 a 2.2.

zároveň neklamným prorockým znamením a predzvesťou večného života (porov. Mt 22,30). Táto časť tvorí podstatu práce, ktorou ohlasovanie radostnej zvesti oficiálne začalo a od ktorej sa následne celé odvíja. Preto považujem za nevyhnutné tému evanjelizácie predstaviť od základu, o ktorý sa opierajú aj pápežské pokoncilové dokumenty - a to poukázaním na Ženu, ktorá prevyšuje všetky ostatné a ktorú si Boh vyvolil za ženský ideál.

Panna Mária je vzorom ženskej dokonalosti, ktorý predstavuje život v plnosti. Dostalo sa jej od Boha osobitného poslania v celej ľudskej existencii, preto jej aj my, ako matke Boha a nás všetkých, venujeme v tejto práci zvláštnu pozornosť. Jej svedectvo života nám ponúka návod evanjelizácie, ako má žena prinášať Boha ľuďom, ohlasovať radostnú zvesť, ktorú cíti už ako pohnútku vo svojom srdci.

1.1 Muž a žena v Božom stvoriteľskom zámere

Prvou kapitolou predstavíme stvorenie a Boží stvoriteľský zámer so ženou. Človek bol stvorený na konci stvoriteľského diela ako vrchol všetkého stvorenia, ktoré tomu všetkému dáva zmysel. Boh ľudskej bytosti už od počiatku prejavuje svoju lásku a náklonnosť, keďže práve ľudskú dušu si zvolil za miesto svojej prítomnosti, čím tak človeka povýšil nad všetky iné stvorenia.⁴ Boží transcendentný rozmer človeka, ktorý vedie k dobru, tvorí akoby protipól ľudskej prirodzenosti, ktorá má sklon k hriechu. Bohom vdýchnutá duša, duchovný princíp tvorí v človeku najvnútornejšiu podstatu človeka, ktorý je tak neoddeliteľne spätý so svojím Stvoriteľom. Ľudská bytosť je oživovaná duchovnou dušou; ktorá rozlíšenie pohlaví nepozná; je určená na to, aby sa stala chrámom Ducha. Duch a hmota nie sú dve prirodzenosti, ale ich spojenie vytvára jednu jedinú prirodzenosť.⁵

---

⁴ Pozn.: A ďalší paradoxný dôkaz jeho lásky k človeku je, že sám sa uponížil a stal sa človekom, čo nás vovádza do božsko-ľudskej dimenzie zmýšľania o človeku. Ako nesmierne Boh musí milovať človeka, keď ho najskôr stvoril a napokon i on sám si vzal ľudskú prirodzenosť....!

⁵ Porov. KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI. s. 97-98.

„A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.“ (Gn 1,27). Človek je bytosť podvojná a obraz Najsvätejšej Trojice v ňom vytvára medzi osobný vzťah, bytosť vo vzťahu. Sexuálna diferenciacia je určená k spoločnému ľudskému bytiu a práve toto prepojenie bráni a vysvetľuje nesprávne chápanie mužskej nadržanosti alebo nazeraniu na muža a ženu ako na rôzne tvory. Bohu nemôže odpovedať osamelé individuum, ale len život v ľudskom spoločenstve, prostredníctvom ktorého sa človek správne rozvíja.⁶ Odlišnosť pohlavia spôsobuje, že človek sa cíti byť neúplným a seberovnú pomoc nachádza len v druhom človeku opačného pohlavia, lebo len vzájomne ako muž a žena sa potrebujú, vhodne obohacujú a dopĺňajú. Ľudský plurál takto odpovedá Božiemu singuláru. Týmto má byť pohlavne diferencované a spoločné ľudské bytie charakterizované ako rovnako prvotné. Muž a žena vo svojom spoločenstve odpovedajú samotnému Bohu, reprezentujú ho na zemi vo svojom mužsko-ženskom obraze, ktorý má potvrdzovať evanjelizačné poslanstvo lásky Boha k svojmu stvoreniu a naopak.

„Nie je dobré, že je človek sám...“ (Gn 2,18). Radosť z inej ľudskej osoby, z druhého „ja“, dominuje v prejave prvého muža pri pohľade na svoju ženu, ktorú prijal ako pomoc sebe rovnú, čo prispieva k plnému významu prvotnej jednoty.⁷ „Zvolanie prvého muža v opise stvorenia, len čo uvidel prvú ženu, je zvolaním obdivu a očarenia, ktoré sa ozýva celými dejinami človeka na zemi.“⁸ Muž a žena sú stvorení ako rovní vo svojej dôstojnosti a zároveň odlišní, aby sa mohli zjednotiť.

„Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke, a budú jedným telom“ (Gn 2,24; Mt 19,5). Táto paralela Starého

---

⁶ Porov. MOLTMAN, J.: *Bůh ve stvoření*.

⁷ Porov. JÁN PAVOL II., *Teológia tela*.

⁸ JÁN PAVOL II., *Mulieris dignitatem*.

a Nového zákona potvrdzuje dvojnásobnú platnosť toho, že na to, aby bol človek úplný, musí vyjsť zo smrti svojho egoizmu a ako správna cesta spásy sa mu, okrem celibátu, ponúka i spoločná púť manželskej lásky. Pôvodcom manželstva je Boh, ktorý v manželskom zväzku vyžaduje nerozlučnú jednotu a vernosť. Milosť a požehnanie manželstva sú ukryté v dynamike sebadarovania, sebaobetovania, kde centrom vzťahu je láska agapé a Ježiš Kristus, ktorý pohýna srdcia manželov, myslenie a následné konanie k ich vzájomnému dobru. „Manželskú zmluvu, ktorou muž a žena ustanovujú medzi sebou spoločenstvo celého života a ktorá svojou prirodzenou povahou je zameraná na dobro manželov, ako aj na plodenie a výchovu detí, Kristus Pán povýšil medzi pokrstenými na hodnosť sviatosti.“⁹ Svätý Pavol vysvetľuje viac o kresťanskom manželstve, ktoré svojou povahou prirovnáva obetujúcemu Kristovi a jeho milujúcej Cirkvi.¹⁰ Teda vzájomné ovplyvňovanie a duchovný rast manželov sa týkajú osobnej cesty k Bohu a k Cirkvi. Muž a žena sú zodpovední jeden za druhého a sú povolani na činný spoločný život služby a sebadarovania v oslobodzujúcej láske.

Rozdielnosť pohlaví, osobností, pováh, darov, talentov, myslenia, chovania môže byť prameňom zjednocujúcej dynamiky, ktorá môže dať vznik inšpirujúco vzájomne doplňujúcej plodnosti v oblasti apoštolátu. Mužský bojovný akcent potrebuje a zároveň je konfrontovaný s protiváhou, ešte silnejším akcentom - ženskou nehou. Tá ho zas veľmi potrebuje k tomu, aby sa neocitla len pri nezdravých formách emócií. Tento dualizmus môže byť vhodnou pôdou ako pre duchovný zápas, tak pre kreatívne obohatenie seba i iných, kedy skrze Ježiša vzniká nádherné evanjelizačné

---

⁹ KÓDEX KÁNONICKÉHO PRÁVA. kán. 1055.

¹⁰ Pozn. „... a podriadujte sa jedni druhým v báni pred Kristom. Ženy svojim mužom ako Pánovi, lebo muž je hlavou ženy, ako je aj Kristus hlavou Cirkvi, on, Spasiteľ tela. Ale ako je Cirkev podriadená Kristovi, tak aj ženy mužom vo všetkom. Muži, milujte svoje manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom, aby si sám pripravil Cirkev slávnou, na ktorej niet škvrny ani vrásky, ani ničoho podobného, ale aby bola svätá a nepoškvrnená. Tak sú aj muži povinní milovať svoje manželky ako vlastné telá. Kto miluje svoju manželku, miluje seba samého. (...) Ale aj vy, každý jeden nech miluje svoju manželku ako seba samého. A manželka nech si ctí muža.“ (Ef 5,21-33).

dielo. Keď Boh stvoril ženu, tak práve preto, lebo ju muž potrebuje v celej jej ženskosti a originalite k naplneniu svojho poslania rovnako, ako i ona potrebuje jeho a to práve v jeho celej nezdegradovanej mužskosti. Je to žena, čo môže muža inšpirovať k odvahe pracovať na väčších projektoch, či dielach v akejkoľvek pozícii sa nachádza, či už manželka, matka, priateľka alebo kolegyňa. A je to muž, čo ženu môže inšpirovať k dielam, ktoré vyžadujú jej srdce, ruky, cit, nehu, dary, talenty a modlitby. Láskyplné gestá muža a ženy sú vyjadrením túžby po vzťahu. Spoločná modlitba, úprimná a otvorená komunikácia, úcta, rešpekt a láska tvorí plodnú atmosféru pre kreatívnu tvorbu na Božom diele. Podmienkou je, že žena musí zostať v úplnej svojej celistvosti ženou a muž musí v celej svojej originalite zostať mužom, teda duchovná plnosť a plodnosť sa môže prejaviť jedine vtedy, ak jeden druhému „dovolia“ byť tým, čím sú a práve takými, akými sú.

Boh rešpektuje slobodu človeka, lebo jedine v takejto absolútnej slobode sa môžu prejaviť dary, talenty, schopnosti, zručnosti a vôbec všetky predpoklady pre inšpiratívnu spoluprácu muža a ženy, ktorú v ich kreativite Boh očakáva i požehnáva. Táto radosť nad originalitou každého z nich konštruktívne vplýva na celkové ich spoločné misijné dielo, z čoho vyplýva i jasný Boží zámer: harmónia dvoch ľudí - muža a ženy, ktorí sa vzájomne potrebujú, dopĺňajú, odlišujú a pomáhajú si napredovať, duchovne rásť a ísť k spoločnému cieľu - večnému životu. Spoločný život muža a ženy je síce náročnou, ale dobrodružnou cestou, v ktorej musia obaja najmä a predovšetkým čeliť odkrytej pravde o sebe samom. To vyžaduje veľkú odvalu a predpokladá vlastnosti zrelej osoby, teda v prvom rade majú obaja vo svojom živote praktizovať pokoru. Čím viac človek pozná sám seba, tým viac porozumie a môže pomôcť druhému. A toto je paradox Božej prozreteľnej lásky - človeka dal človeku, aby poznal sám seba.

Zhrnutím úvodnej časti môžeme stručne poukázať na stvoriteľský zámer, ktorý hovorí o tom, že už od stvorenia našich prarodičov bola Bohom ustanovená rovnaká dôstojnosť a rovnosť oboch pohlaví, čo nám podáva a vysvetľuje ako obraz Najsvätejšej Trojice tak fakt, že ľudský plurál odpovedá Božiemu singuláru. Jedine pár - muž a žena tvoria jednotu, ktorú v sebe nosia ako spoločný obraz jedného Boha. Keď sa neskôr v dejinách, ako spomenieme v nasledujúcich kapitolách, vplyvom ľudského zmýšľania vytvárali stupne podriadenosti a nadriadenosti jedného voči druhému, vidíme, že je to jednoznačne človek, ktorý takto zmýšľa a ide tak proti prozreteľnej logike a vôli Boha, u ktorého takéto stupne rozlišovania pohlaví vôbec neplatia.

1.2 Ženy a ich úlohy v Starom zákone

V Starom zákone sa stretávame s viacerými veriacimi ženami, ktoré boli obdarené rôznymi darmi a milosťami od Boha, používajúc ich v súlade s Božou vôľou, až na jednu - a to prvú, vďaka ktorej poznáme, že Pán Boh i zo zla dokáže vyťažiť dobro. V tejto kapitole spomíname niektoré významné ženy, od ktorých sa môžeme mnohému naučiť. Každá z nich nám svojou iniciatívou prebúda zmysly k čulosti života, otvára oči srdca, vystiera ruky k pomoci a materským prejavom lásky. Toto všetko dotvára svojský prejav evanjelizačnej činnosti starozákonnej ženy, ktorá je individuálnym spôsobom inšpiráciou pre každú ženu až do dnešných čias.

Hebrejská maskulinistická tradícia formovala vtedajšiu kultúru so značným vplyvom na judaizmus, ktorému dominoval patriarchát. Podľa izraelského zákonodarstva žena nie je rovnoprávna s mužom.¹¹ Starozákonné ženy nemali v spoločnosti vysoké postavenie, čo však vôbec nebránilo ich veľkým činom. Častým javom tejto doby bola polygamia.

---

¹¹ Porov. *Vocabulaire de la Theologie Biblique*, Cerf, Paris 1969...

„Mužova prísnosť voči žene je výkupné za to, že ju on potrebuje.“¹² I keď na jednej strane zákon ženy chránil (Dt 25,5-10; Lv 20,18), vo všeobecnosti ženy v tomto období, zvlášť v Oriente, nemali nijaké zvláštne hodnotenie či priazeň, skôr naopak, boli pokladané za vlastníctvo muža, jeho otrokyne, či slúžky, s ktorými muž zaobchádzal podľa svojho uváženia. Otec mohol dať svoju dcéru za snúbenicu tomu, koho sám vybral i bez jej súhlasu (Gn 29), taktiež ju mohol predať ako konkubínu (Ez 21,7-11). Ženy nemali právo na vzdelanie, politické právo ani povolenie vo verejnom účinkovaní, teda vôbec nemohli pôsobiť v nijakých verejných funkciách. V synagógach mali oddelené miesto, nemohli viesť modlitbu ani predčítať Písmo. Ženy boli veľmi obmedzované a diskriminované, lebo boli považované za nižšie bytosti, ktoré sa majú orientovať na materskú funkciu - vychovávať deti a viesť domácnosť a pomáhať manželovi (porov. Prís. 18,22; Sir 36,20-28). Nemali oficiálnu účasť na kulte; aj keď sa mohli zúčastniť cez sviatky na verejných radovánkach (Ex 15,20n; Dt 12,12; Sdc 21,21; 2 Sam 6), nevykonávali však kňazské funkcie; iba muži boli povinní vykonávať predpísané púte (Ex 23,17).¹³ Svedectvo ženy na súde nemalo nijakú hodnotu. Hegemónia muža potvrdzovala aj prepúšťanie žien (Dt 24,1). Boli však prípady, kedy boli muž a žena ako manželia postavení do rovnakej pozície, a to napríklad v práve odvety a odškodnenia (Ex 21,2-37; 21,12-32).

Napriek nástrahám tejto, pre ženy, nepriaznivej doby, vedeli a s Božou pomocou dokázali priam zázračne meniť ľudí, okolnosti a udalosti k lepšiemu. Duch Jahveho i v starozákonnom období zostúpil na niektoré ženy a premenil ich, práve tak ako mužov, na prorokyne, čím ukázal, že ich pohlavie nebolo na prekážku vpádu Ducha;

---

¹² LYONNE, S. *Žena*, s.

¹³ Porov. LYONNE, S.: *Žena*, s.

- taká bola Miriam (Ex 15,20n), Debora a Jahel (Sdc 4,4-5,31), Holda (2 Kr 22,14,20) i Noadia (Neh 6,14). Žena je totiž predobrazom (podoba) Božej múdrosti (Prís 8,22-31); ona potom prejavuje Božiu silu, ktorá používa slabé nástroje, aby si zabezpečila slávu.¹⁴ Medzi významné starozákonné ženy patria aj radkyne (2 Sam 14; 2 Sam 20,16-22), ženy kultu (Ex 38,3; 1 Sam 2,22) a mnohé iné. Veľa ďalších žien konalo pod vplyvom Ducha, o ktorých zmienky v Písme ani nenájdeme, lebo konali v tichosti, v skromnosti, ...tak, ako ich Boží duch viedol.

Celkovo je v Starom zákone citovaných 111 žien a z toho 7 prorokýň. Číslo 7 v tomto prípade pochádza z rabínskej tradície, ktorá uvádza okrem Miriam, Debory a Holdy ešte Sáru, Abrahámovu manželku (Gn 11,29-31; 12,1-20), Annu, Samuelovu matku (1 Sam 1-2), Abigail, Dávidovu manželku (1 Sam 25; 27,3) a Ester.¹⁵ Ich ženskosť žiari odvahou, vo svojej osobnej evanjelizácii udalosti viac prežívajú, sú empatické, súcitné. Sú to osobnosti, ktoré sa vrcholne angažujú za správne Božie veci a preto Boh sám im dáva odvalu, silu a vytrvalosť bojovať.

Prvá žena *Eva* sa zrodila z muženy, ktorú Boh utvoril z Adamovho rebra. Narodila sa bolestným údelom, pretože sa chcela narodiť; pretože v dôsledku svojho hriechu, spáchaného dobrovoľne, mužena (žena vzatá z muža) sa stala Evou - matkou všetkých žijúcich (porov. Gn 3,20), preto nesie v svojom mene význam „živá“ alebo „matka života“. Pramatka všetkých chcela spoznať, čo Boh pred ňou ukryl; chcela spoznať dobro, ktoré sa skrýva v zle; chcela spoznať zlo, ktoré sa skrýva v zdanlivom dobre. Zvedená Luciferom mala chuť spoznať to, čo iba Boh mohol poznať a urobila zo seba tvorkyňu žiadostivosti. Nehodne použila silu dobra, keď ju zvrhla na zlý skutok - neposlušnosť voči svojmu Bohu, zlomyseľnosť

---

¹⁴ Porov. LYONNE, S.: *Žena*.

¹⁵ Porov.: ECKEY, W.: *Das Lukasevangelium: unter Berücksichtigung seiner Parallelen, Teilband 1. Lk 1,1-10,42*, Neukirchener : Neukirchen-Vluyn.

a žiadostivosť. Teda bola už znesvätená matka bolesti, ktorá temnotou otrávil svoje obeť. (Táto temnota ľudí ustavične obklopuje a mátie ich tým, že v nich znova prebúda to, čo už sviatosť krstu zrušila; a keďže sa jej nestavajú na odpor svojou vôľou patriť Bohu, darí sa jej znovu ich nakaziť svojim jedom, ktorý krst urobil „neškodným“). Na Eve spočívala ťarcha jej hriechu. Od momentu neposlúchnutia Boha, spustila lavínu trpkostí starostí do ľudských životov vo všetkých jeho formách. V takomto stave, kedy jej telo bujnelo jedovatými látkami, otehotnela a tak na svojho syna preniesla to, čo v nej bujnelo. Jej prvý syn Kain zdedil jej tvrdosť, závisť, hnev a iné neresti, ktoré vtedy v sebe živila. Eva neskôr pochopila. Mala veľké výčitky a pre svoj pád trpela nielen duševne. Rástla v nej ľútosť, vystupovala po ceste odčiniňovania. Kajala sa, čím u Boha získala zmenšenie viny - pretože Boh, pre bolesť toho, kto sa kajá, odpúšťa. A preto jej druhý syn mal už svoju dušu obmytú jej slzami hľbokej ľúlosti. Bol radosťou padnutej Evy. Ábel sa stal nástrojom očisťovania previnilej matky.¹⁶ Ako Evou poznáme život, tak „vdáka“ nej poznáme utrpenie, bolesť a smrť (porov. Gn 3,16). Keďže Boh si dokáže i zlým poslúžiť na dobré, práve prostredníctvom utrpenia spoznáваме svoju ľudskú ničotu a Boží majestát, čím máme možnosť zdokonalenia ako duchovného, tak osobného rastu.

Miriam, Mojžišova a Áronova sestra, Bohom vyvolená vodkyňa ľudu, starala sa o druhých, slúžila im. Naučila sa službe a svojou starostlivosťou o druhých, je aj našim príkladom. Verne si plnila svoju úlohu kresťanky, keď pevne stála na svojom mieste a Duch Boží, prostredníctvom jej chválospevu, uzdravil mužov. Odvážne na čele izraelských žien ako hudobníčka a speváčka, odpovedá na pieseň mužov. Prejavovala Bohu vdáku za veľké činy (porov. Ex 16,20-21). Je nám poučením, ako ťažko

---

¹⁶ Porov. VALTORTA, M.: *Evanjelium, ako mi bolo odhalené*.

môže padnúť ten, kto stojí vysoko. Ona - Miriam zo svojho pádu vstala a povzbudzuje nás v kajúcnosti.

Prorokyňa *Anna*, Fanuelova dcéra, z Aserovho kmeňa. (Lk 2,36-38). Hoci priamo rečou neodovzdala nijaký prorocký výrok, jej úloha prorokyne spočívala v príprave Izraela na príchod Mesiáša. Jej žitá múdrosť nepotrebovala slová, keďže prejavom boli skutky - vytrvalé modlitby, prosby, pôsty a velebenie Boha, prostredníctvom čoho nachádzala šťastie a pokoj v duši. Takáto obetavá a Bohu oddaná duša veľmi dobre pozná múdrosť a tajomstvá stvorenia. Vo svojej evanjelizačnej činnosti pestuje zmysel pre veci podstatné.

Sudkyňa *Debora* (Sdc 4,4), oslovovaná v Izraeli aj ako matka (porov. Sdc 5,7) a veliteľka vojska. Rozhodnosť, zmysel pre pravdu a spravodlivosť boli jej kormidlom evanjelizácie. Vedela druhým dodať smelosť, odvahu, podporu, povzbudenie, aby uplatnili svoje silné stránky pre splnenie správneho cieľa a vytrvali na pozemskej púti vo svetle Boha. Tejto žene nejde o víťazstvo, ale o spravodlivosť. Vie muža podporiť, povzbudiť, dodať mu odvahy.

Kráľovná *Ester* (Est 5,1-15,19) tiež čerpala svoju silu a odvahu z viery v Boha. Dala nám príklad toho, že každá Bohu dôverujúca žena, môže byť kráľovnou práve preto, lebo vo svojej pokore si váži všetko ľudské a tak sa aj správa. Svojou krásou vie dosiahnuť správne veci, môžeme povedať, že ju používa k apoštolátu. Nie je to záležitosť ľsti, ale úprimnosti srdca bojujúceho pre spravodlivosť a ľudskú dôstojnosť. Je nám poučením, ako žena viery, ktorá svojim citlivým srdcom a nesmiernou krásou dokáže v službe a obetovaní sa za iných, ovplyvniť a robiť veľké veci v prospech spravodlivosti.

Bohabojná bojovníčka a krásou očarujúca ochrankyňa Judita. Odvážna sláva Jeruzalema, radosť Izraela, česť židovského rodu. (porov Jdt 15,9). „Judita ako nejaká prorokyňa skutkom ukazuje, že všetci môžu počítať s Božou ochranou; jej krása, rozumnosť, zručnosť, odvaha a vdovská čistota robia z nej dokonalý typ ženy podľa Božieho zámeru v Starom zákone.“¹⁷ Je tiež jednou z tých Bohu oddaných žien, ktoré si Boh použil ako prostriedok k preukázaniu svojej slávy.

Archetypický obraz kňazky Lýdie nás chce naučiť schopnosti premeny a ochrany posvätného ohňa. V dávnej minulosti boli nielen kňazi, ale i kňazky, ktoré prorokovali, modlili sa, viedli Pánovu večeru, pomáhali úbohým, starali sa o misionárov, mali rovnaké úlohy pri vedení spoločenstva ako apoštoli, v niektorých kruhoch dokonca prevzali úlohu ranocirkevných biskupov.¹⁸ Lýdia nám i v dnešnej dobe má čo povedať svojim verným príkladom slúženia Bohu i ľuďom.

Izrael sa vyznačoval svojou vierou v Boha Stvoriteľa, ktorá potvrdzuje rovnosť oboch pohlaví. Napriek tomu, židovky k presadeniu svojej dôstojnosti potrebovali oveľa viac odvahy, lebo boli považované za nižšie bytosti. Ich vplyv sa viazal na materskú funkciu. Dôstojnosť ženy však nezávisí od vierovyznania a ani od toho, či je vydatá, alebo slobodná, alebo v akej dobe či kultúre žije. Boh každej daroval milujúce srdce, prekypujúce láskou, ktorú má odovzdávať ďalej - vždy a všade tam, kam ju Boh pošle a tomu, koho jej pošle; spôsobom, akým práve potrebuje. Taká žena je šťastím pre muža, ako ju opisuje žalmista v Piesni piesní (Pies 4,1-5; 7,2-10), alebo v Chvále dobrej ženy (Sir 26,1-4), či pripomína uznanie z Knihy Prísloví „Kto našiel dobrú ženu, našiel (niečo) znamenité a dostal milostný dar od Pána.“ (Prís 18,22).

---

¹⁷ LYONNE, S.: *Žena*

¹⁸ Porov. GRUN, A.; JAROSCHOVÁ, L.: *Kráľovná a divožienka*.

Ženy v nekresťanských náboženstvách

Budhizmus

Žena v budhizme má svoju cenu len vďaka mužovi a rodine. Pripravuje mužovi cestu do neba tým, že mu dáva synov, ktorí sa starajú o posmrtné obety - len týmto skutkom bola žena v budhizme vysoko hodnotená. Avšak ženy ako sexuálne subjekty svojim prirodzeným čarom vraj zvädzajú mužov, a preto pre mníchov hľadajúcich spásu predstavujú nebezpečenstvo. Buddha preto radí mníchom, že je lepšie ženu nevidieť, neoslovovať a voči každej mať treba rozvahu.¹⁹ Keď sa Budhov služobník Ánandó pýtal Budhu, prečo nesedáva žena vedľa muža, prečo nemá prácu a prečo neodchádza do cudziny, odpovedal mu na to, že preto, lebo žena je lakomá, nerozumná, zlostná a žiarlivá. Podľa neho je žena koreňom všetkého zla, pomocníčka zloducha Máru, stvorenie so slabou inteligenciou, ktoré si zaslúži pohrdanie.²⁰ Pojmy ako materské lono, zrodenie alebo znovuzrodenie boli hodnotené negatívne, keďže zrodenie je strasť a vykúpenie spočíva vo vyslobodení z kolobehu znovuzrodení v rôznych materských lonoch. Iné zdroje uvádzajú informáciu, že keď sa Buddha stretol so sklamaným kráľom Pase Nadim, ktorý sa tešil na narodenie svojho syna, uisťoval ho, že jeho práve narodený ženský potomok môže byť vznešenejší, než keby bol mužský. Teda, zdá sa, že Buddha nemal tak celkovo úplne odmietavý postoj k ženám i vzhľadom na fakt, že spočiatku proklamoval rovnosť a dokonca privolil ženám ich prijatie do svojho rádu. Po viacerých prehováraniach svojej tety a iných žien stanovil osem prikázaní pre mníšky, ktoré tvorili podmienky prijatia žien:

1. Mníška musí pozdraviť mnícha ako prvá. Musí mu vždy preukazovať úctu, a to dokonca i keby sama bola v ráde už niekoľko desiatok rokov a on

---

¹⁹ Porov. *Pálijský kánon*, Dīgha Nikāya XVI.

²⁰ *Pálijský kánon*, Suttapitaka, Anguttara Nikāya, IV, 80.

tam bol len prvý deň. 2. Mníška nemôže tráviť obdobie dažďov bez spoločenstva mníchov, teda bez dozoru. 3. Každých 14 dní sa musí pred mníchmi spovedať z prípadných porušení rehoľných pravidiel, nestačí len pred mníškami. 4. Na záver obdobia dažďov musí byť povedané v prítomnosti mníchov, čo všetko sa stalo. 5. Napomenutie za ťažšie priestupky musia byť v prítomnosti mníchov. 6. K prijatiu do rádu je nutné dvojnásobné skúšobné obdobie než u mníchov, teda dva roky, a k obradu sa musí zísť najmenej desať mníchov a desať mníšok. 7. Mníšky nesmú obťažovať mníchov zbytočnými rečami. 8. Mníšky nemôžu kárať mníchov za žiadne priestupky, dokonca i za zrejmé.²¹

Treba upozorniť na fakt, že všetko - nielen situácie, okolnosti, pravidlá, ale i ľudia vzhľadom na dobu sa v istom zmysle menia, teda nemôžeme predpokladať, že od tej doby sa i v tomto smere v budhizme nič nezmenilo. Je všeobecne známe, že do týchto reholí i dnes vstupujú väčšinou ženy nešťastné, sklamané a utrápené...

Hinduizmus

Žena bez svojho manžela nemá cenu, žiadnu hodnotu. Podľa brahmanov je nutným zlom na dosiahnutie nesmrteľnosti, je nebezpečnou bytosťou, ktorej sa prisudzuje nevera, hriech a temnota, pretože zastávajú názor, že má vryté v samej prirodzenosti zvädzanie mužov, z ktorých tak robí otrokov vlastnej žiadostivosti. Pohlavný styk slúži len na rozmnožovanie. Žena - ako stelesnenie zmyselnosti je príčinou zla vo svete a zároveň je príčinou kolobehu života - samsáry. Narodenie dievčaťa sa považovalo za nešťastie. Muž získava nesmrteľnosť len prostredníctvom syna. Manželka je svojmu manželovi úplne podriadená, nakoľko muž má pre svoju ženu predstavovať božstvo, ktoré má uctievať. Vdovy sú

---

²¹ Porov. PAVLÍK P., *Ženy v buddhizme*, prednáška na Vltavské 21.4.1988 v cykle Buddhistické večery...

„dobrovoľne“ upaľované počas pohrebu manžela (praktizovanie tzv. satí).²² Rozvod nie je možný, pretože rodina je nesmierne dôležitá a za duchovný chod rodiny – teda dodržiavanie hinduistických obradov a rituálov je zodpovedná práve žena, ktorá je uznávaná len ako matka a sexuálna partnerka. Je zbavená spoločenských funkcií. Diskriminácia indických žien pretrváva i dnes - i keď emancipácia napreduje a vôbec prvým zástancam ženských práv bol v tomto smere Gándhí.²³

Islam

Mohamedánsky svet traduje, že ženy sú ľstivé prefíkané kúzelníčky, ktorých rozum je zatemnený priam prehlúsený citmi, preto sa rozumovo nevyrovnajú mužovi. A to je jedným z dôvodov, prečo na súde sa svedectvo dvoch žien rovná svedectvu jedného muža. Podľa Koránu sú muž a žena ako Bohom stvorené bytosti rovnocenné, avšak vzťahy medzi nimi sa nezakladajú na rovnocennom partnerstve, ale mužovi patrí nadvláda. „Muži sú povinní starať sa o ženy za to, že Boh uprednostnil jedných pred druhými (dal mužom určité výhody pred ženami) i za to, že mŕňajú (títo muži na živenie rodiny) zo svojich majetkov. Dobré manželky (sú tie, ktoré) sú poslušné (vypočujú svojich manželov a neodvrávajú im vo všetkom), strážiac v neprítomnosti svojich manželov to, čo Boh určil, že sa má strážiť (keď nie je manžel prítomný, tak takáto manželka sama seba stráži pred neverou, pred utrácaním a iným správaním, pred ktorým Boh ľudí varoval). A tie (manželky), ktorých spurnosti sa obávate, (tie) poučte (múdrymi a zmysluplnými slovami), opustite na lôžkach (tak, že sa im otočíte chrbtom pri spaní) a udríte (symbolicky, pretože cieľom je vzťah napraviť a nie ho zhoršiť, aby nedošlo k tomu najhoršiemu). Ak by vás (vaše manželky) poslúchli, tak nevyhľadávajte spôsob, ako im ublížiť

---

²² GREGOROVÁ, A. *Bohovia, cirkvi, žena* In: Obzor, ...

²³ Porov. DI RICO, L., *Essere donna in Asia*, Bologna 2004, s. 85-94, In: Miriam, Postavenie ženy v rôznych historických obdobiach a svetových náboženstvách...

(alebo sa s nimi sporiť). Ved' Boh je nad všetkými (všetko pozná a má moc nad všetkým) a je veľký (a žiadne krivdy nenechá bez odplaty).²⁴ Treba dodať, že pojem poslušnosť nie je v Koráne nijako špecifikovaný, takže je diskutabilné, čo konkrétne sa pod ním myslí. Každopádne to neznamená, že žena nemôže vyjadriť svoj názor alebo skritizovať správanie muža. Mala by sa však snažiť ho podporovať a zbytočne nevyvolávať nijaké spory a hádky.

Keď sa pýtali proroka Muhammada, čo majú chápať v zákone pod pojmom „udriet“, tak to vysvetlil tak, že to znamená, ako keby niekto svoju manželku ľahko udril konárikom (myslí sa tým malý niekoľko centimetrový konárik, ktorými si vtedy ľudia zvykli čistiť zuby). Prorok pritom zdôraznil, že manžel sa nesmie dotknúť tváre ženy alebo manželke nadávať, urážať ju alebo ponižovať. To znamená, že prorok stanovil presný význam slova udriet' na symbolické vyjadrenie pohoršenia manžela, ktoré nesmie manželku uraziť alebo jej fyzicky ublížiť. Ak by jej ublížil, dostáva sa do trestnoprávnej roviny a musel by sa za svoj čin zodpovedať. Údajne všetky správy, ktoré sa o prorokovi Muhammadovi zachovali, sa zhodujú v tom, že nikdy neudrel ženu ani dieťa. Pred svojou smrťou v svojom poslednom príhovore odkázal mužom, aby sa dobre správali k ženám všeobecne.²⁵

Toto miesto si priam pýta aj informáciu o sexuálnych otrokyniach, s ktorými nechutne obchoduje Islamský štát. Na internete sa dá nájsť mnoho videí - aukcií, ktoré propagujú predaj otrokov. Iracké zdroje dokonca uviedli ceny za ženský život, ktoré ponúkajú džihádisti za jazídske alebo kresťanské ženy, dievčatá a deti: 40-50 ročné stoja 50 tis. irackých dinárov, 30-40 ročné 75 tis., 20-30 ročné 100 tis., 10-20 ročné 150 tis., 1-9 ročné 200 tisíc irackých dinárov.²⁶

---

²⁴ Korán, IV., 34

²⁵ Porov. Koran. Abdulwahab Al-Sbenaty. *Poslušnosť manželky*. Online....

²⁶ <http://www.iraqinews.com/features/exclusive-isis-document-sets-prices-christian-yazidi-slaves/>.

1.3 Ježišov postoj k ženám

Napriek novej evanjelizácii, ktorá implicitne hovorí i o rodovej rovnosti, je medzi viacerými ľuďmi stále cítiť pochybovanie a neprijatie tohto katolíckeho presvedčenia. Katolícka cirkev vyrástla na základoch, ktoré jej položil sám Boh - Ježiš Kristus, ktorý nám je vzorom vo všetkom. V tejto kapitole sa snažíme, na základe štúdia biblických textov, poukázať na skutočný priateľský Ježišov postoj k ženám, jeho nasledovníckam. Sústreďujeme sa na to, akú skutočnú hodnotu a práva dáva ženám Ježiš, ktoré sú jeho láskou hnané a nútené (porov. 2 Kor 5,14) sa o poslanstvo kresťanskej lásky deliť s ostatnými. Totiž, zvrchovanú dôstojnosť dodáva žene až Ježiš Kristus, v ktorom každá nachádza samu seba.

Na začiatku Novej večnej a neodvolateľnej zmluvy je žena, na rozdiel od Starého zákona, kde Boh zasahuje do dejín svojho národa síce prostredníctvom žien, ale na uzavretie zmluvy s ľudským pokolením si poslužil mužmi.²⁷ Ustanovenie Dvanástich, ktorí mali byť s Ježišom a boli poslaní kázať (porov. Mk 3,14), sa tiahne až do dnešných čias, kedy sa Katolícka cirkev odvoláva práve na túto stať evanjelia, čo sa týka svätenia žien²⁸. V časoch prvotného kresťanstva sa vo všeobecnosti postavenie ženy i napriek Ježišovým radikalizmom, udržiavalo na rovine v akej bolo v minulosti, teda žena stále nemala také práva a postavenie ako muž, ktorému bola podriadená. Jej verejné pôsobenie bolo stále veľmi limitované až odmietané. Ježišova prax, ktorá hovorila o prejave úcty k žene, prekonávala vtedajšie postoje a vôbec nezapadala do zaužívaných patriarchálnych štruktúr.

“Divili sa, že sa rozpráva so ženou“ (Jn 4,27).

---

²⁷ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b. 11.

²⁸ Pozn.: téme svätenia žien sa osobitne budeme venovať v časti 4.1 Ženy v liturgii Cirkvi.

Evanjeliá o Ježišovom vzťahu k ženám hovoria ako o veľkej láske, priateľstve, prirodzenom správaní pri všetkej úcte a dôstojnosti; tiež obrazy rôznych jeho podobenstiev zahŕňajú aj ženy. Celé jeho ohlasovanie a výzva k nasledovaniu sú platné ako pre mužov, tak pre ženy. Ježiš vytvoril spoločenstvo rovných bratov a sestier, a nie spoločenstvo nadriadených a podriadených. Týmto si Ježiš získal veľa pomocníčok a nasledovníčok, ktoré zohrávali významnú úlohu i vo svojej vernosti, ktorú mu preukázali až do smrti (porov. Mk 15,40). Jeho účinkovanie vytváralo novú atmosféru lásky a rovnosti, ktorá do kresťanského spoločenstva povolávala mužov i ženy ako seberovných, ktorí si navzájom slúžili svojimi darmi, podľa toho, kto aký dostal (porov. 1 Pt 4,10); už nebolo muža a ženy, lebo všetci boli jeden v Kristovi (porov. Gal 3,28).

Teda môžeme povedať, že Ježiš Kristus relativizoval alebo priam zlomil vládnu patriarchálnu mienku novozákonnej doby. Dokonca poukazoval na dôležité postavenie detí.

Keď hovoril so ženami o Božích veciach, ony ich vnímali s vierou - ako ozvenu mysle a srdca. Ježiš túto typicky ženskú odpoveď chválil a obdivoval. Niekedy takúto živú vieru, preniknutú láskou, dával za príklad; teda vyučoval, nadväzujúc na túto ženskú odpoveď mysle a srdca. Pri inej príležitosti Ježiš bránil ženu a jej gesto pred šomraním apoštolov.²⁹ Vždy (teda aj dnes) si veľmi individuálne a kreatívne nachádza cestu ku každej žene. Keď Ježiš ženu oslovuje alebo o niečo žiada, znamená to, že sa jej sám dáva poznať. Upriamuje tak jej pozornosť na Pravdu, ktorej sa má otvoriť, čo pre ňu znamená: otvoriť sa službe a láske pre iných. Ježiš si tak od ženy pýta zúročené dary, ktoré jej dal. Teda skrze skutky lásky a pomoci sa stáva evanjelizovanie ženy viditeľným a hmatateľným.

---

²⁹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b. 15.

Ježiš si vyvolil ženy, aby sa obetovali, angažovali v pomoci blíznym, modlili sa, vychovávali ľudí vo viere a svojim príkladom privádzali iných k nemu. Takéto ženy zanechali a zanechajú výraznú stopu v Katolíckej cirkvi. Nový zákon je pre ženu „vyslobodením“, a to práve radikálnym Ježišovým postojom, ktorý prináša i nový pohľad na ženu, keď jej spätne pripisuje hodnotu, ktorú jej muži vzali. Tak padajú ľuďmi vytvorené rozdiely medzi mužom a ženou. Človek si rád zvykol klásť dôraz a zviditeľňovať veci, ktoré mu nejakým spôsobom vyhovujú. Vytvoril si zákony, tradície a zvyky. Avšak vždy mať treba na zreteli úsudok zdravého rozumu z Božej perspektívy. Ježiš prináša novú evanjelióvu radosť a pripomína prvotnú rovnosť, ktorá siaha až do večnosti - posolstvo spásy pre všetkých rovnocenne. Ak sa bude žena pridržať múdrosti srdca danej Bohom, jasne bude vedieť rozlíšiť, čo je ľudské a slabé s tým, čo je Božie, stále, večné, trvácne a isté ...a jedine tomu podriadi svoj život.

V evanjeliách čítame o ženách, ktorých srdca sa Ježiš vždy novým spôsobom dotkol a ony si tento zážitok nenechali pre seba, ale naopak, boli hnané silou ducha, zvestovať túto radostnú zvesť. Prečo? Bolo to stretnutie Lásky, ktorá odrazu dáva plnosť a zmysel životu človeka. Pripomeňme si niektoré z týchto žien: zhrbená žena, ktorá sa nemohla narovnať (Lk 13,11), Šimonova testiná, ktorá ležala v horúčke (Mk 1,30), žena, ktorá dvanásť rokov trpela na krvotok (Mk 5,25), vzkriesená Jairova dcéra (Mk 5,41), naimská vdova (Lk 7,13), kanaánska žena (Mt 15,28), žena, ktorá stratila drachmu (Lk 15b,8-10), žena v podobenstve o kvase (Mt 13,33), o múdrych a nemúdrych pannách (Mt 25,1-13), chudobná vdova (Lk 21,1-4), Samaritánka pri studni (Jn 4,7-27), kde sa stretá Boží smäd po ženskom srdci so ženským smädom po Božej láske, verejná hriešnica (Lk 7,37-47), žena pristihnutá pri cudzoložstve (Jn 8,3-11), Mária a Marta (Lk 10,38-42), ženy, ktoré Ježiša sprevádzali z Galiley a neopustili ho ani v najťažších chvíľach umučenia - napríklad Jana, manželka Herodesovho správcu, Zuzana (Lk 8,1-3; 23,49; 24,1-11) a mnohé iné, o ktorých ani nevieme...

Ženy preukázali svoju vieru a dôveru v Krista i pod krížom, kedy sa ich láska ku Kristovi preukázala ako omnoho silnejšia než láska mužov. Ježišovo „zmŕtvychvstanie je aj skutočnosť pozdvihnutia ženy ako učeníčky, poslucháčky a posolkyne Božieho slova. Vernosť a zbožnosť dodali ženám odvahu.“³⁰ Ony prvé zistili, že hrob je prázdny. Ony prvé počuli: "Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal" (Mt 28,6). Boli to práve ženy, ktoré opäť dostali výsadu ho prvé vidieť a zvestovať radostnú zvesť! (por. Mt 28,1-10; Lk 24,8-11). Ony prvé mu objali nohy (porov. Mt 28,9). Ony prvé dostanú výzvu oznámiť apoštolom zvesť o tejto skutočnosti (porov. Mt 28,1-10; Lk 24,8-11).

Živá voda, ktorú potrebuje každá žena, je práve ten Boží duch (priam Boží dych - Ruah), ktorý sa vlieva do jej vyprahnutého srdca a oživuje celé jej telo - teda okrem srdca i myseľ, ruky aj nohy, aby pod vplyvom Božieho ducha evanjelizovala celým svojim „ja“; niekedy v tichosti - len svojou prítomnosťou, empatickým pohľadom, povzbudivým úsmevom, stiskom ruky, láskavým objatím alebo modlitbou srdca (či už niekde pri osobnom stretnutí alebo na diaľku)... inokedy slovom lásky, pravdy, súciteľného pochopenia, nádeje, viery, či dodania odvahy a povzbudenia... a inokedy zas dobrým skutkom - či už zjavným alebo skrytým... i keď pred Bohom nie je nič skryté ani utajené (Lk 12,1-7).

...a tak žena - Božia dcéra pomáha svojmu Otcovi na evanjelizačnom diele sveta.

Lebo služba druhým je plodná len do takej miery, do akej slúžime Bohu.

Len žena, ktorá je plná Božieho ducha, je naplnená jeho múdrosťou
a tak dokáže vidieť srdcom všetko podstatné.

---

³⁰ STANČEK, E.: *Herbár myšlienok Lubomíra Stančka* 8., s. 33.

Ženy sú vyzvané, aby si vzájomne pripomínali toto osudové stretnutie dvoch smädných srdc - srdca hľadajúcej ženy a srdca prichádzajúceho Ježiša, ...ktoré sú veľkou výzvou pre novú evanjelizáciu.

Pri tomto strete Božej logiky so ženskou logikou sa rodí akási niekedy až mohli by sme povedať - iracionálna intuícia -, ktorá je veľakrát tak nepochopiteľná a ktorá sa tak často odkláňa od mužskej. Avšak, je to veľký dar Boha pre ženu, ktorý má ona takýmto svojsky ženským spôsobom priniesť svetu a práve ním obohatiť evanjelizáciu Cirkvi, ktorá je zvlášť v dnešnej dobe tak naliehavá a nevyhnutná. Možno potrebuje práve ten nežný ženský odlesk lásky, citlivosti, kreativity, krásy, empatie a všetkého, čo pri narodení žena do vienka od Boha dostala a počas života zveľaďovala. A to každá zvlášť jej vlastnými spôsobmi, ktoré sú jej predurčené, aby nimi oslávila Boha na zemi.

Bez prúdenia Božej lásky skrze ženu, neprežijú v zdraví ani muži, ani deti. Je to práve Ježišom dotknuté ženské srdce, jej nepochopiteľná odpúšťajúca a vždy milujúca láska, ktorá je prostredníkom Božieho útočiska pre mužov a deti. Ženská pokora, nezištnosť srdca a odpúšťajúca láska, ktoré sú prejavom Božieho ducha, sú silnejšie než zbrane a mužská päsť. Jedine láskou dokáže človek hory prenášať (porov. 1 Kor 13,2), pretvárať ľudí i svet. Ježiš má práve preto v oblúbe ženy, ktoré sú otvorenie na prijatie jeho lásky.... jej prúdenie... a odovzdávanie. Ženy majú byť práve tým nežným, múdрым, pokorným prostriedkom, ktorým si Ježiš poslúži na kolobeh svojej životodárnej vody = lásky.

Lásky, ktorá zmierňuje, tlmí, hojí, zoceluje....

Lásky, ktorá horí, zapaľuje, žiari a prekypuje...

Lásky, ktorá odpúšťa a napriek všetkému - skrze Ježiša - miluje.

1.4 Mária Magdaléna - apoštolka apoštolov

Túto kapitolu budeme venovať bližšiemu opisu osobnosti Márie Magdalény z dôvodu, že ako prvá bola Ježišom poverená hlásať učeníkom Pánovo zmŕtvychvstanie; za čo je aj právom označovaná za „apoštolku apoštolov“.³¹ Tomáš Akvinský o nej napísal, že „ako žena oznamovala prvému mužovi slová smrti, tak žena ako prvá ohlasovala apoštolom slová života“.³² Táto udalosť naznačuje, že žena, ešte skôr ako muž, sa má ponáhľať hlásať radostnú zvesť. A to je dôvod, prečo jej venujeme časť v tejto práci. Zmienými faktami by sme ju radi uviedli do správnej pozície, ktorú v histórii kresťanstva zastala ako žena, ktorá ako učenec vo vede lásky sa zaslúžila o vzrast viery v Krista.

Máriu Magdalénu poznáme ako hriešnicu, údajne vraj najslávnejšiu prostitútku v dejinách, ktorej Ježiš odpustil a napokon si ju vybral za širitelku svojho posolstva. Vzhľadom na jej tajuplnú osobnosť, ktorá budí a vyvoláva mnohé otázky, dohady a predsudky... môžeme konštatovať, že i dnes, po dvoch tisícročiach, je Mária Magdaléna veľmi vplyvná osobnosť, ktorá má čo povedať dnešnému človeku. Teda môžeme sa rovnako domnievať, že jej popularita neklesne do konca sveta, nakoľko aj celosvetový showbusiness živí rôznymi prekrútenými legendami. Faktom je, že jej srdce (ako aj srdce mnohých dnešných ľudí), bolo bolesťou priam ohlodené a vždy evokuje spomienku na bezrozmerne Božie milosrdenstvo. ...ona vedela a sa presvedčila, že čím viac bude milovať, tým viac obdrží.

A tým vydala svedectvo lásky - vedieť dúfať a veriť nad každú mieru a navzdory skutočnosti, ktorej hlas vieru a nádej popiera - teda je nám príkladom toho, ako treba dúfať a veriť proti každej protikladnej realite.

---

³¹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b. 16.

³² Porov. Super Ioanem, ed. Cai, §2519...

Jedným z hlavných atribútov, v ktorom sa zhodujú takmer všetky poznatky o tejto žene je, že bola vznešená, veľmi bohatá. Rôzne pramene uvádzajú, že to bola nesmierne až oslňujúco krásna žena, ktorá každého očarila nielen svojou neobyčajnou zvodnou krásou, ale aj nádherným hlasom a napokon aj múdrosťou. Štúdium materiálov o Márii Magdaléne je v skutku fascinujúce a veľmi kontroverzné; treba precízne a bystro rozlišovať historické fakty od legendárnych nánosov, čo je v tomto prípade niekedy naozaj veľmi komplikované a náročné; preto vznikajú nepresné dohady a ďalšie príbehy o tejto legendárnej žene. Dôkazy o nej sú veľmi chudobné a roztrúsené, preto je možné nájsť rôzne verzie, ktoré sa rozchádzajú. Pár informácií, ktoré o nej v skutočnosti vieme, dávajú priam podnety a rozširujú priestor pre mnohé špekulácie.

Faktom je, že zo štyroch evanjelií o jej súkromnom živote vieme veľmi málo a aj to málo vyvoláva veľa domnienok, ktoré nemusia byť v súlade s pravdou. Jej životný príbeh je nerozlučiteľne spätý s Ježišom. Evanjeliá ju opisujú väčšinou ako ženu, ktorá sa prizerá z diaľky i keď v prítomnosti Ježiša, no až do vzkriesenia nie je v nich ústrednou postavou. Stála pri zrode Ježišovho spoločenstva, ktoré od základov zmenilo svet. Je nielen pri jeho ukrižovaní, ale aj objaví prázdny hrob (porov. Lk 24,10) a je svedkom zmŕtvychvstania Pána. Je vzorom skutočnej a opravdivej Ježišovej nasledovníčky, avšak v našich tradičných spomienkach a obrazoch zostáva ako hriešnica. Obraz tejto padlej ženy je znamením, že aj keď človek padne akokoľvek na dno svojej hriešnosti, môže byť spasený. Spomienka na osobu Márie Magdalény sa objavuje síce vo všetkých štyroch evanjeliách, ale s veľmi stručným opisom, na základe ktorého nie je možné získať presný opis jej charakteru a osoby ako takej.

Hlbšie pochopenie jej osoby a toho, aká v skutočnosti bola, môžeme vypozerovať aj z dejín a okolností doby, v ktorej žila a na ktoré musela „nejako“ reagovať.

Jej meno „Magdaléna“ hovorí o jej pôvode. Pochádzala z rybárskeho mesta Magdala, ktoré bolo od Jeruzalema vzdialené asi 200 km na sever. Keďže typickým remeslom tohto mesta bolo rybárčenie, ženy to vôbec nemali ľahké. Podľa židovského historika Jozefa Flávia Magdala vlastnila 230 až 330 rybárskych lodí. Pred vznikom mesta Tiberias bola Madala pravdepodobne najvýznamnejším mestom na západnom brehu jazera. Židovské spisy o tomto meste píšu ako o meste nerestí, ktoré Boh zničí, čo možno vysvetľuje aj Máriinu „nálepku“ neviestky zlej povesti. Ťažká sociálna a ekonomická situácia mesta mala za následok úpadok mravov, kde ženy často platili najvyššou cenou. Rodiny predávali svoje deti do otroctva, aby splatili svoj daňový alebo iný dlh. Možno práve pôvod, už dnes svätice, spadá do logiky tejto histórie. Ak bola v područí veriteľa, ktorý mal moc nad jej životom a telom, nehodno ju súdiť a už vôbec nie odsúdiť, avšak nie priame dôkazy hovoria o tom, že prostitútkou skutočne bola. Tým, že nenasila manželove meno, ale mala prívlastok Magdalská, môžeme usudzovať, že bola slobodná; a to málo informácií, ktoré sú o nej v evanjeliách zahrnuté, ako o hriešnej žene žijúcej na okraji spoločnosti, nenaznačuje nič o tom, že by bola vydatá, alebo že by bola vdova, či mala deti. Keďže v tom čase bolo na nevydatú mladú ženu prihliadané s veľkou nedôverou, niet sa čo čudovať, že i tento chabý argument „prihral“ pošliapaniu jej povesti.

Podľa Lukášovho evanjelia z nej Ježiš vyhnal sedem démonov. Myslenie vtedajšieho ľudu hovorilo o presvedčení, že ak bol niekto posadnutý zlými duchmi, mohol si za to sám, lebo určite spravil niečo zlé a preto si to aj zaslúži. Z tohto dôvodu takýto človek u ľudí pochopenie nenašiel. Antropologické štúdie často dokazujú, že zneužívané ženy nemali u nikoho útočisko, nikto sa ich nezastal a keď sa vzopreli, boli ubité ešte viac. Jedinou účinnou obranou takej úbohej ženy bolo predstieranie, že je

posadnutá diablom, čo je podobné situácii dneška, keď sa niekto pri súde obhajuje v stave nepríčetnosti. Preto i posadnutie Márie Magdalskej diablom je z tohto dôvodu diskutabilné... A ak tomu tak bolo, je to možné vysvetlenie, prečo nebola príliš žiadanou partiou a už vôbec nie životnou partnerkou - totiž, s takou ženou nik nechcel mať nič spoločné.

Každopádne, keď z nej Ježiš týchto zlých duchov vyhnal, bolo to pre ňu popudom, aby sa pridala k jeho skupine nasledovníkov, kde našla to, čo celý čas hľadala.

Nebiblické zdroje uvádzajú informácie, že v roku 1945 boli v Nag Hammadí nájdené rukopisy v koptštine, ktoré predstavovali súbor textov popisujúcich počiatky kresťanstva. Radí sa medzi ne *Tomášovo* a *Filipovo evanjelium* a *Petrove skutky*, ktoré sú Katolíckou cirkvou označované za apokryfné³³, preto vo Svätom písme nie sú zaradené. I keď to nie sú biblické texty, opäť viac približujú ranokresťanské obdobie. Tieto spisy prinášajú nové informácie i o Márii Magdaléne a jej postavení v spoločnosti Ježiša Krista a Dvanástich. Objavuje sa v nich ako jedna z hlavných Ježišových učeníčok, ktorá mu kladie stále nové otázky, zatiaľ čo učenici mlčia a nechápu. Ona však rozumie. Vo *Filipovom evanjeliu* hrá Mária Magdaléna hlavnú postavu. Spis je poškodený, vzbudzuje veľa špekulácií, ale podľa vedcov na koptštinu, pasáž hovorí o tom, že Ježiš ju miloval viac ako svojich učeníkov.

Teda Mária Magdaléna bola podľa toho Ježišovou obľúbenou spoločníčkou, bližšou než ostatní. Ľudská predstavivosť a fantázia si túto pasáž hneď mylne spája s erotickými či sexuálnymi predstavami. Avšak vzhľadom na osobnosť Ježiša Krista ako Bohočloveka nie je možné týmto domnienkam veriť.

---

³³ Pozn.: Často to znamená, že „apokryfné“ spisy sú nedôveryhodné, nemajú sa brať vážne, teda že nie sú pravdivé; mnohí obsah týchto spisov pokladajú len za báje; teda je otázne, nakoľko sa dá Filipovmu evanjeliu veriť.

Podľa *Filipovho evanjelia* Ježiš zasväcuje Máriu Magdalénu do svojho učenia v dôverných rozhovoroch a z toho dôvodu je veľmi pravdepodobné, že Magdaléna počula od Ježiša rôzne informácie, ktoré učeníci nepočuli. A keďže ona dobre rozumela jeho posolstvu, videl, že je chápaná, vnímaná a má záujem o duchovný rast, vykladal jej svoju náuku o to viac. Vo *Filipovom evanjeliu* bola Mária Magdaléna opisovaná ako symbol múdrosti, čo jej vlastné evanjelium (Evanjelium Márie Magdalény) potvrdzuje, keď opisuje, že všetko riadi a zoznamuje apoštolov s Ježišovým učením. V tomto evanjeliu nevystupuje Mária Magdaléna len ako obľúbená učeníčka, ale aj ako symbolická postava Božskej múdrosti, čo je v rozpore s tým, ako je zapísaná v povedomí ľudí. Keď Ježiš zomrel na kríži, pre jeho skupinu verných nasledovníkov to znamenalo koniec. Zrúcali sa ich presvedčenia, hrozil úplný rozpad kresťanského spoločenstva.

Ale nestalo sa tak, lebo Pán si celý čas viedol a vyvolil práve Máriu Magdalénu, aby v tomto čase zohrala ústrednú úlohu. Bola jednou zo žien, ktoré Ježiša ako pod krížom oplakávali, tak bdeli pri hrobe. Mŕtve telo bolo považované za nečisté, preto bolo práve úlohou ženy (a nie muža) sa ho dotýkať. Keď išla svojho Vykupiteľa pomazať vonným olejom, zistila, že jeho telo v hrobe neleží. V Jánovom evanjeliu je táto udalosť zaznamenaná najpodrobnejšie (porov. Jn 20,1-31). Keď to porozprávala apoštolom, vzhľadom k tomu, že je žena, neverili jej a išli sa sami presvedčiť. Totiž, v tom čase, ako sme už spomenuli, svedectvo ženy bolo „nijaké“ svedectvo.

Po tejto udalosti Mária Magdaléna prežívala svoj najväčší okamih, keď v domnienke, že ju oslovil záhradník trúchlila, že jej odniesli Pána a nevie, kam ho položili (porov. Jn 20, 13). Tento fakt ju predurčuje k tomu, aby sa stala vrcholne dôležitou postavou - Mária Magdaléna je prvá očitá svedkyňa Ježišovho zmŕtvychvstania a ako prvá je Ježišom poslaná ohlasovať túto radostnú zvesť (porov. Jn 20, 17-18).

Tento mystický zážitok dal už takmer stroskotanému kresťanskému spoločenstvu nový smer, nový život a teda aj nový zmysel. Teda ak Ježiš naďalej žije, nie je dôvod, aby sa kresťanstvo rozpadlo, zlyhalo, ale naopak ešte viac sa upevnilo a o to slávnejšie uspelo. V tento zlomový okamih sa kresťanské hnutie obnovilo a Mária Magdaléna pri tom zohrala kľúčovú rolu - napriek tomu ju v Novom zákone nenájdeme uvedenú medzi apoštolmi.

Príčinu môže objasňovať iný stratený apokryfný text. V roku 1896 sa objavil v meste Achmím záhadný spis písaný tiež v koptštine³⁴. V tom čase sa jednalo o obec, ktorú obývali prenasledovaní kresťania, teda spis môže a nemusí pochádzať od nejakého kresťana. Údajne sa jedná o *Evanjelium podľa Márie Magdalény*. Príbeh, ktorý opisuje, predstavuje gnostické chápanie viery, ktoré sa nezhoduje s ortodoxným kresťanstvom, ale kvôli prijatiu skutočnosti, že tento spis skutočne existuje - i keď je plný pochybností a neoveriteľných tvrdení, ho predstavíme aspoň informačne v skrátenej verzii.

Skladá sa z troch častí:

1. Ježišove slová rozlúčenia svojim učeníkom, kde hovorí o hmote a duchu, ktorý je uväznený v tele a nemal by podliehať jeho želaniam; a o Božom kráľovstve, ktoré je v nás. To, na čom záleží, je vnútorné poznanie.

2. Vízia Márie Magdalény - Ježiš posielal apoštolov do sveta, aby hlásali evanjelium. Tí sa boja, aby ich nezabili ako jeho zabili. Vtedy Mária Magdaléna vystúpi a prehovorí im do srdca, aby sa nebáli, veď Ježiš im sľúbil, že bude pri nich a bude ich chrániť. „Neplačte a nežiaľte, ani nepochybujte, lebo jeho milosť bude s vami všetkými a bude vás ochraňovať. Chváľme radšej jeho veľkosť, lebo nás pripravil a urobil z nás

---

³⁴ Porov. BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*.

ozajstných ľudí.“³⁵ Jediná z nich zostane v pokoji, bez strachu a srdcia apoštolov obráti k Bohu. Oni sa upokoja až po jej slovách viery a povzbudenia. Peter jej hovorí: „Sestra, vieme, že Spasiteľ ťa miloval viac ako hociktorú inú ženu. Povedz nám slová Spasiteľa, ktoré si pamätáš, ktoré poznáš, ale my ich nepoznáme, lebo sme ich nepočuli.“³⁶ A Magdaléna im hovorí o tom, ako sa jej zjavil Ježiš a čo jej povedal. Hovorí o ich rozhovore, ktorý sa týka duchovného vývoja a celoživotného zápasu duše so zlom. Hovorí o tom, že vízie prichádzajú cez myseľ, ale najdôležitejšia je duša, ktorej stavajú barikády nepriateľské sily: temnota, želanie, nevedomosť a hnev.

3. Reakcia mužov na Máriine zjavenie. Ondrejovi sa zdajú jej slová divné a pochybuje, či sú od Spasiteľa. V tom ho podporí Peter a pozornosť učeníkov obracia na seba s pyšnými slovami, prečo by ju mali počúvať. A pochybuje o tom, že by sa Ježiš niekedy so ženou rozprával o niečom, o čom sa nerozprával s nimi, a tiež pochybuje o tom, že ju mal radšej ako ich. Matúš krotí Petrov hnev a obhajuje Máriu Magdalénu. „Peter, vždy sa len hneváš. Teraz sa hádaš s touto ženou ako s nejakým nepriateľom. Keď ju uznal Spasiteľ, kto si ty, že ju odmietaš? Spasiteľ ju určite pozná dobre. Preto ju miloval viac ako nás.“³⁷ Podľa uvedeného textu Petrovi vadí, že si Kristus uprednostnil práve Máriu Magdalénu, aby jej odhalil poznanie spásy a nie niekoho z apoštolov. Preto, pokiaľ ide o vedúce postavenie, ju Peter vníma ako svojho soka.

Mária Magdaléna je tu zobrazovaná ako verná učeníčka, ktorá je duchovne veľmi zrelá a najlepšie chápe Ježišovo učenie.

---

³⁵ BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*.

³⁶ BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*.

³⁷ BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*.

Toto spochybnené evanjelium ponúka priam kacírsku myšlienku, či teda vôbec Dvanásti apoštoli pochopili Ježišovo učenie. Mária Magdaléna je v ňom vykreslená ako učiteľka a duchovná vodkyňa ostatných. Nie je len učeníčkou, je dokonca apoštolkou apoštolov.

Evanjelium Márie Magdalskej ovplyvnilo to, ako sa ranní kresťania schádzali a zloženie týchto skupín sa delilo podľa toho, kde sa schádzali. Pri domácich stretnutiach hrali ženy hlavnú rolu. Ženy hrali viacero rolí - rolu učeníčok, učiteliek, hlavy rodiny, hlavu cirkvi. Z Pavlovho listu Korint'anom vieme, že boli ženy prorokyne. V 2. a v 3. storočí sa začali prehľbovať rozpory medzi skupinami vedenými mužmi a skupinami vedenými ženami. V niektorých ranných kresťanských skupinách bola kľúčovou postavou Mária Magdaléna - stala sa akýmsi prototypom ženského kresťanstva. Preberá rolu zástupkyne žien, resp. ženského pokolenia. Apoštoli boli zástupci mužského pokolenia a niekedy sa ju snažili zo svojho spoločenstva vylúčiť a tak sa postavila na vlastné nohy, čím údajne prebudila celé ženské kresťanské hnutie.

Najviac ju vraj odmietal a zavrhoval Peter, čo naznačujú spory, ktoré mali medzi sebou. Napätie medzi týmito dvoma osobami sú zaznačené v mnohých ranokresťanských spisoch. Petrovou autoritou začala zanikať autorita Márie Magdalény, nielen ako jeho sokyne, ale aj preto, že bola žena.

Mužskou autoritou sa z Cirkvi stávala inštitúcia, ktorej vládli muži. Muži tak isto písali dejiny. V 4. a v 5. storočí je priam kacírstvom, keď žena zastáva dôležitú funkciu. Ženy nesmú byť vysvätené za kňazky alebo biskupky.

Mária Magdaléna však predstavuje oprávnenosť vodcovskej role ženy v Cirkvi.

V kanonických spisoch nájdeme Máriu Magdalénu stále ako hriešnicu, či kajúcnicu; ale treba zohľadniť fakt, že v nich vystupuje mnoho žien s menom Mária. Jednou z najväčších urážok ženy a zmrhania jej postavenia je obviniť ju zo smilstva a prostitúcie. Tak je Mária Magdaléna na jednej strane opisovaná ako apoštolka a na strane druhej ako hriešnica či kajúcnica. Avšak, či je rola Márie Magdalény skutočne priradená k tej správnej Márii, teda k jej skutočnej osobe, je diskutabilné. Pojem hriešnica sa akosi pretransformoval do pojmu prostitútka. Obraz o nej sa vytvoril akýmsi zlepením rôznych vystupujúcich postáv nazývaných Mária - či už len Mária, alebo Mária Magdaléna, Mária z Betánie, prípadne aj nemenovaných žien označených za hriešne. A tak vznikol obraz hriešnice Márie, ktorá toho popáchala viac než dosť a oľutovaním svojej chyby je nám vzorom ako kajúcnica. Avšak, Mária Magdaléna nemôže byť tou hriešnicou, ktorá pomaže Ježišove nohy voňavým olejom (porov. Lk 7,36 - 50), pretože hriešnica hneď neznamená prostitútka. V tej dobe to mohla byť akákoľvek žena, ktorá napríklad robila prácu, ktorá nebola dovolená robiť v sobotu, alebo akýmkoľvek iným spôsobom nedodrжала Mojžišov zákon. Každopádne sa nejednalo o Máriu Magdalénu, lebo tú evanjelista Lukáš spomína o kapitole neskôr, kde ju identifikuje ako Máriu Magdalénu, z ktorej vyšlo sedem zlých duchov (porov. Lk 8,1 - 2); vystáva otázka, prečo by tú istú Máriu Lukáš identifikoval až o kapitole neskôr? A ďalšia Mária, ktorá je niekedy mylne spájaná s Máriou Magdalénou je Mária z Betánie. Keďže Mária Magdaléna nebola vydatá a nemala meno po mužovi, bola automaticky priradená mestu Magdala, z ktorého pochádzala. A odtiaľ je jej druhé meno Magdaléna, Magdalská, Mária z Magdaly. A keďže bola z Magdaly, nemohla byť z Betánie, teda si ju nemohli predsa mýliť s Máriou z Betánie, ktorá bola Lazarovou sestrou. Teda dodatočné označenie ich jasne rozlišuje. A tiež to nemôže byť cudzoložnica, ktorú chcú muži ukameňovať (porov. Jn 8,1- 11), nakoľko nikde nie je zmienka

o jej mene. Kombinatorika týchto viacerých postáv vytvára polepšenú prostitútku, ktorá sa stala vzorom kajúcnosti. Mária Magdaléna sa ľútosťou a láskou očistila, bola hlasom pre všetky duše, ktoré sa cítia vinné a neodvažujú sa k Ježišovi prísť, lebo mnoho je odpustené tomu, kto mnoho miluje, lebo Ježiš nerobí rozdiely medzi tými, ktorí milujú neporušenou čistotou, a tými, ktorí milujú v úprimnej ľútosťi.³⁸

Gregor Veľký údajne tieto ženy stotožňoval v jednu osobu: „Tá, ktorú Lukáš nazýva hriešnica, tá, ktorú Ján volá Mária, veríme, že to je Mária, z ktorej bolo vyhnaných sedem zlých duchov, podľa Marka. A čo títo zlí duchovia označujú, ak nie všetky neresti? Táto žena používala masť, aby navoňala svoje telo pre zakázané skutky. Čo kedysi vykonávala hanebnejším spôsobom, ponúkala teraz Bohu chvályhodnejším spôsobom. Bola žiadostivá vo svojich pozemských očiach, teraz ich svojou kajúcnosťou naplnila slzami. Rozprestierala si vlasy, aby zvýraznila svoju tvár, ale teraz si vlasmi suší slzy.“³⁹ Jej pôvodných sedem démonov symbolizovalo všetky neresti, ale kajúcnosťou za svoje hriechy ich premenila v cnosti. Väčšina jeho nasledovníkov podporila jeho myšlienku o jednej Márii v rôznych situáciách.⁴⁰

Je ťažké toľko storočí nazad sa dopátrať pravdy, ale z údajov, ktoré sa nám v rôznych variantoch predkladajú - a to, že Mária Magdaléna bola svedkyňou učenia, ukrižovania, vzkriesenia Pána Ježiša a neskôr hrala rolu ohlasovateľky; musíme uznať, že po všetkých stránkach bola osobou dôležitou, ale vzhľadom na vtedajšie postavenie žien v spoločnosti, sa jej nedostalo uznania, aké si zasluhovala.

Mali by sme na ňu pamätať predovšetkým ako na ženu, ktorá veľmi milovala.

---

³⁸ Porov. VALTORTA, M., *Magdaléna*.

³⁹ HASKINS, S.: *Mary Magdalene: Myth and Metaphor*, Lat: J. P. Migne Patrologia Latina XXXVI.

⁴⁰ Porov. VALTORTA, M., *Magdaléna*.

Gnostické evanjeliá nám veľmi nepomôžu pri poznávaní historickej Márie Magdalény, ale určite poskytnú informácie o tom, ako si ju ľudia, predovšetkým muži, zapamätali. Nejasnosti ohľadne jej osoby viedli k mnohým nepravdivým tradíciám. Podľa zachovaných dokumentov raných gnostikov je Mária Magdaléna ústrednou postavou niektorých kníh, vrátane spisu pri Nag Hammadi a knihy *Evanjelium Márie*, ktorá sa našla päťdesiat rokov skôr. Pravdepodobne neprinášajú historicky spoľahlivé podanie, ale predstavujú skôr rozhovory Márie Magdalény s Pánom Ježišom, ako si predstavovali neskorší kresťania. Tí im vkladali do úst slová, ktorými propagovali svoje vlastné, gnostické chápanie sveta.

Rukopis známy ako *Dialóg spasiteľa* sa našiel v Nag Hammadi rozpadnutý, plný dier, takmer nečitateľný, ale predsa niektoré jeho časti niečo napovedia. Mária Magdaléna je v ňom zobrazená ako dokonalý gnostik; ako tá, ktorá chápe všetko.

Dielo *Pistis Sofia* - viera múdrosť, bolo objavené v osemnástom storočí ako časť veľkej knihy gnostických pojednaní, ktoré nie je súčasťou knižnice Nag Hammadi. Mária Magdaléna je v ňom zobrazená ako tá, ktorá je vo svojom duchovnom pokroku pred ostatnými. Ježišom bola označená ako požehnaná, ktorej zdokonalí poznanie jeho tajomstiev, ktorej srdce je viac naladené na nebeské kráľovstvo ako všetkých jej bratov.⁴¹ Ľuďmi bola chápaná ako plnosť plnosti a dokonalosť dokonalosti. Peter, človek impulzívny, temperamentný a výbušný sa údajne sťažoval, že nemôže už zniesť tú ženu, ktorá sa učeníkom pletie do cesty a nenechá ich hovoriť, lebo rozpráva celý čas.⁴² Avšak v božskej oblasti - v pravom poznaní, vnútornom pochopení na pohlaví nezáleží, preto Pán Ježiš Máriu z Magdaly pochválil a povzbudil.

---

⁴¹ Porov. BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*.

⁴² Porov. BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna, Pistis Sofia*,...

Tomášovo evanjelium Petrove nesympatie voči Magdalskej v poslednom verši potvrdzuje, kedy ju Peter ako ženu odsudzuje a chce, aby od nich odišla, lebo ženy nie sú hodné života. Ježiš mu na to odpovedá, že on ju bude viesť, aby sa mohla stať mužom, žijúcim duchom, im podobnou a vojsť do kráľovstva nebeského. A *Evanjelium Márie* tiež potvrdzuje túto mienku. Kanonické spisy túto nesympatiu naznačujú v časti, keď Peter Magdaléne neverí, že našla prázdny hrob. Dokonca si o nej myslel, že blúzni (Lk 24,11).

Filipovo evanjelium, objavené pri Nag Hammadi poskytlo asi najviac informácií o vzťahu medzi Ježišom a Máriou Magdalénou, avšak Katolíckou cirkvou je zaradené medzi apokryfné spisy - teda spochybnené, považované za nedôveryhodné.⁴³

Tým, že Mária Magdaléna je menej známa, poskytuje viac priestoru na špekulácie a provokatívne otázky nielen voči jej vlastnej osobe, ale i voči Ježišovi a kresťanskému presvedčeniu. Nezanechala po sebe nijakú písomnosť. Jej evanjelium bolo napísané niekoľko desaťročí po jej smrti. Historické spisy vôbec nič nehovoria o tom, že by medzi ňou a Ježišom bol manželský alebo sexuálny vzťah, ako to mnohé zdroje v rôznych prekrútených vymyslených a senzačných obmenách propagujú. Keby boli manželia, potvrdili by to aj štyria evanjelisti, ktorí však Magdalénu spomínajú len okrajovo. To, že s ňou mal Ježiš dôverný priateľský vzťah, je len domnienka, ktorá tiež nemá nijaké hodnoverné dôkazy.

---

⁴³ Pozn. Toto evanjelium s nevedeckou knihou *Svätá krv, svätý grál*, je súčasťou fikcie *Da Vinciho kódu* od Dana Browna, ktorý ich podáva ako historické fakty. Avšak jeho historické tvrdenia o nekanonických evanjeliách sú nepravdivé. Tvrdí, že niektoré evanjeliá sa našli medzi *Zvitkami Mŕtveho mora*, čo je nie je pravda, lebo to boli židovské texty, ktoré nikde nespomínajú Ježiša a jeho nasledovníkov. Tiež tvrdí, že Ježišovo manželstvo s Máriou Magdalénou sa často spomína v nekanonizovaných evanjeliách, ale v skutočnosti, ono sa nespomína nikde, ani v kanonických ani v nekanonických. Brown podáva vysvetlenie „spoločníčky“ Márie Magdalény v aramejčine, kde to isté slovo označuje manželku, ale originálne slovo bolo grécke - *koinónos*, čo znamená priateľ alebo spoločník. A tak isto nepravdivo podáva tvrdenie o bozkávaní Ježiša a Márie, ktoré vzbudzuje sexuálne pozadie, avšak tu sa hovorí o bozkoch v inej súvislosti - ako o kresťanskom bozku pokoja, ktorý bol bežnou praxou; dnes si na znak pokoja podávame v kostole ruky.

Za zváženie a uznanie, ale stojí jej úloha a jedinečnosť, ktorú jej Pán Ježiš priradil po vzkriesení a to tým, že práve ona bola prvá, ktorá našla prázdny hrob, bola prvá, ktorej sa po vzkriesení zjavil a bola prvá, ktorú poveril hlásaním radostnej zvesti o jeho vzkriesení: „(...) choď k mojim bratom a povedz im: Vystupujem k môjmu Otcovi a k vášmu Otcovi, k môjmu Bohu a k vášmu Bohu“ (Jn 20,17-18). Mária Magdaléna išla a zvestovala učeníkom radostnú novinu (porov. Jn 20,18).

Svätý Tomáš Akvinský o nej píše, že „ako žena oznamovala prvému mužovi slová smrti, tak žena ako prvá ohlasovala apoštolom slová života.“⁴⁴ Môžeme povedať, že táto udalosť v živote ženy, po príklade Panny Márie v úplnom odovzdaní sa do vôle Božej, tvorí ďalší krok evanjelizácie života ženy, kedy podľa Svätého písma vidíme, že žena, ešte skôr ako muž, sa má ponáhľať hlásať radostnú zvesť. Mária Magdaléna je preto právom za svoju ženskú kresťanskú iniciatívu označovaná za „apoštolku apoštolov.“⁴⁵ Tým je pre nás zreteľnejšie, že jej ženská misia - apoštolky - tu na zemi bola o to dôležitejšia, keď si Pán Ježiš práve ju, ženu, vybral za svedkyňu svojho najväčšieho zázraku, na ktorom dodnes stojí celé kresťanstvo.

Ježiš týmto značne pozdvihol váhu svedectva ženy a jej ohlasovania.

Tradícia Máriu Magdalénu stotožňuje s Máriou Egypt'ankou s rovnakým osudom, ktorá po obrátení žila pri Jordáne ako pustovníčka. Po zoslaní Ducha Svätého išla do južného Francúzska (okolie Marseille a Aix), kde evanjelizovala ohlasovaním radostnej zvesti. Potom údajne strávila tridsať rokov v St. Baume oddelená od sveta. Na sklonku života išla do Efezu, kde bola i pochovaná. V roku 899 preniesli jej pozostatky do Carihradu.

---

⁴⁴ Por. Benedikt XVI., *Apoštolí a prví učeníci Krista*, (cit. Super Ioanem, ed. Cai, §2519).

⁴⁵ „Stala sa apoštolkou apoštolov tým, že jej bola pridelená úloha hlásať učeníkom Pánovo zmŕtvychvstanie.“ Tomáš Akvinský, In Ioannem Evangelistam Expositio, c. XX, I; III, 6 (Sancti Thomae Aquinatis Comment. In Matthaem et Ioannem Evangelistas), Ed. Parmens, X629. Cit. Podľa Ján Pavol II. *Mulieris dignitatem*.

Blažený Raimond da Capua, spovedník svätej Kataríny Sienskej, ktorý bol aj jej prvým životopiscom, nám zanechal svedectvo, ktoré jednoznačne hovorí o múdrosti a svätosti Márie Magdalény, kde ju spomína ako anjelmi do vzduchu uchvátenú: „Tak, ako tamtá (svätá Mária Magdaléna, ktorej Ježiš v jednej vízii zveril svätú Katarínu) bola uchvátená do vzduchu anjelmi, sedemkrát za deň, kde načúvala Božím tajomstvám; tak aj táto (svätá Katarína), ktorá bola prevažne väčšinu času uchvátená zo zmyslov silou ducha, kontemplovala nebeské veci a s anjelmi chválila Pána.“⁴⁶ Táto správa „nahráva“ príbehu, ktorý sa traduje o Márii Magdaléne počas 30 rokov, kedy v meditáciách žila oddelená od sveta, nejedla ani nepila, svoje utrpenie a umŕtvovanie obetovala za seba a prvotnú cirkev. Sedemkrát za deň ju navštevoval anjel, ktorý ju brával na kopec, z ktorého bolo vidieť obrysy Palestíny, kde počúvala tóny nebeskej hudby. Je možné, že v týchto stavoch upadala do extázy. Dňa 22. Júla v roku 72 A.D. ju Ježiš odviedol do dediny, kde ju zveril Maximovi, ktorý ju odviedol do kostola, kde prijala Najsvätejšiu Eucharistiu. Hneď na to pred oltárom umrela. Svätý Maxim na jej príhovor vykonal mnoho zázrakov uzdravenia a vyhánania zlých duchov. Dňa 9. decembra 1279 princ Karol II zo Salerna objavil Sidóniov sarkofág, z ktorého prenikala intenzívna nádherná vôňa ruží. Po otvorení hrobky za prítomnosti biskupov zistili, že v ňom bolo telo zosnulej Márie Magdalény. Dosvedčuje to pergamen na dne hrobky, na ktorom bol napísaný odkaz, že práve tam je uložené telo uctiewanej Márie Magdalény. Po odstránení tela našli malú loptičku z vosku, na ktorej bolo ešte starším písmom uvedené, že tam leží telo Márie Magdalény: „Hic requiescit corpus beatae Mariae Magdalenaе.“ Jazyk mala prilnutý k podnebiu a rástla z neho aromatická rastlina.

V Bazilike Márie Magdalény vo Francúzsku v meste Vézelay sú jej pozostatky.

---

⁴⁶ Porov. TANQUEREY, c.d....

Od roku 2016 na osobnú žiadosť pápeža Františka, patrí svätej Márii Magdaléne vo Všeobecnom liturgickom kalendári vyšší stupeň úcty. Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí vydala dekrét, ktorým povýšila jej liturgickú spomienku (memoria) na liturgický sviatok (festum).⁴⁷ Prílohou dekrétu je text novej omšovej prefácie na sviatok sv. Márie Magdalény s názvom „Apostolorum Apostola“ - o apoštolke apoštolov. Text hovorí o jej láske k Ježišovi a poukazuje na jej úlohu voči apoštolom, ktorou ju poctil vzkriesený Pán. „Toto rozhodnutie zapadá do aktuálneho cirkevného kontextu, ktorý si žiada hlbšie reflektovať nad dôstojnosťou ženy, nad novou evanjelizáciou a nad veľkosťou tajomstva Božieho milosrdenstva. Bol to sv. Ján Pavol II., ktorý venoval veľkú pozornosť dôležitosti žien v samotnom poslaní Krista a Cirkvi, ale tiež, a s osobitným dôrazom, zvláštnej úlohe Márie Magdalény ako prvej svedkyne, ktorá videla Vzkrieseného a prvej zvestovateľky, ktorá oznámila apoštolom Pánovo vzkriesenie. Táto dôležitosť pokračuje dnes v Cirkvi - ukazuje to súčasné úsilie o novú evanjelizáciu -, ktorá chce prijímať, bez robenia rozdielov, mužov i ženy akejkolvek rasy, ľudu, jazyka či národa (porov. Sk 5,9), aby im ohlasovala dobrú zvesť Evanjelia Ježiša Krista, sprevádzala ich pri pozemskom putovaní a ponúkala im obdivuhodné dobrodenia Božej spásy. Svätá Mária Magdaléna je príkladom pravej a autentickej evanjelizátorky, prípadne evanjelistky, ktorá ohlasuje ústrednú radostnú zvesť Veľkej noci (porov. Kolekta z 22. júla a nová Prefácia). Svätý Otec František urobil toto rozhodnutie práve v kontexte Svätého roka milosrdenstva, aby ukázal význam tejto ženy, ktorá preukázala veľkú lásku ku Kristovi a bola Kristom tak veľmi milovaná.“⁴⁸

---

⁴⁷ Kongregácia pre Boží kult, *Decreto della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti: la celebrazione di Santa Maria Maddalena elevata al grado di festa nel Calendario Romano Generale*, 10.6.2016, In: press.vatican.va. online: <http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2016/06/10/0422/00974.html#decr>

⁴⁸ Pápež František povýšil spomienku sv. Márie Magdalény na liturgický sviatok, in: TKKBS [online]. [cit. 18.7.2017]. Dostupné na internete: <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20160610035>.

1.5 Panna Mária - Hviezda novej evanjelizácie

V tejto časti si predstavíme Pannu Máriu hlavne ako Hviezdu novej evanjelizácie, ktorá svojou absolútnou pokorou, poslušnosťou a podriadenosťou Bohu, naplnila svoje poslanie, čím vyjadrila povolanie každej ženy. Požehnaná medzi ženami (porov. Lk 1,42) Božia i naša Matka je príkladom uskutočnenej radostnej zvesti. Napĺňa očakávania ľudí celého sveta. Svojim „fiat“ dáva plnú účasť na udalosti vtelení Slova; uskutočňuje svoju misiu Matky Cirkvi a všetkých národov, určuje plnosť časov Božieho plánu spásy. Stotožnená s vôľou Božou, stále zachraňuje padlé ľudstvo a vyzýva k novej evanjelizácii.

Panna Mária je protikladom Evy, tvoriaca spolu so svojím synom pár, ktorému je určené zrušiť všetko, čo vykonali prarodičia a priviesť ľudstvo späť k bodu, v ktorom bolo pri svojom stvorení: bohaté na milosť na všetky dary, ktorými ho Stvoriteľ obdaril. Panna Mária a Ježiš sa stali novými zakladateľmi ľudstva - ľudstvo, ich prostredníctvom, prešlo znovuzrozením. Predchádzajúci čas sa v istom zmysle anuloval. Ježišovým narodením nastal úplný prevrat stvorenia. Ale aby Pán Ježiš a Panna Mária zrušili skutky prvých prarodičov, ktoré zapríčinili bolesť, smrť a duchovnú biedu, museli vo všetkom konať protikladne, úplne inak, ako konali prarodičia. Sú nám vzorom poslušnosti až do dokonalosti, ktorá sa ponizuje a obetuje v tele, v citoch, v myslení, vo vôli – oni prijali a konali všetko tak, ako chcel Boh. Mária je preto nazývaná novou Evou, keď porazila satana vôľou poslušnosti Bohu. Mária musela anulovať Evu. Od Márie sa začína pre ľudstvo nový život. Keď videla Judáša - druhého Kaina, vedela, že je to on, od ktorého bude tiecť krv jej syna Ježiša - druhého Ábela. Ona je našou učiteľkou, ktorá podnecuje odpúšťať a milovať aj vrahov vlastných synov.⁴⁹

---

⁴⁹ Porov. VALTORTA, M.: *Evanjelium, ako mi bolo odhalené.*

Pápež Pavol VI. ju počas Druhého vatikánskeho koncilu vyhlásil za Matku Cirkvi, za Matku celého kresťanského ľudu a neskôr v roku 1968 v *Kréde Božieho ľudu* svoje slová zdôraznil ešte závažnejšie: „Veríme, že najsvätejšia Božia Matka, nová Eva a Matka Cirkvi, pokračuje v nebi vo svojej materskej funkcii voči Kristovým údom, tým, že spolupracuje na zrode a rozvoji Božieho života v dušiach vykúpených ľudí.“⁵⁰ Pannu Máriu ako Preblahoslavenú Pannu v Katolíckej cirkvi označil za Orodovnicu, Ochrankyňu, Pomocnicu a Prostrednicu.⁵¹ Teda vzor ženy takto zvýraznil, aby ľud lepšie pochopil, kým Panna Mária skutočne je.

Kresťanské chápanie ženskosti tak nachádza a dosahuje pravú emancipáciu v úlohe, akú prijala Panna Mária, ktorá je príkladom pokornej Kráľovnej, ktorá kraľovala tým, že slúžila. Mária bola vo svojej absolútnej podriadenosti zahalená milosťou a tak schopná prijatia a pochopenia nadprirodzeného zásahu Boha. Počala z Ducha Svätého, porodila Bohočloveka. Boh si spomedzi všetkých žien vybral Pannu Máriu, aby prostredníctvom nej, v nej a skrze ňu, uskutočnil svoj plán spásy celého ľudského pokolenia, a na ktorej nám preukázal, ako veľmi si váži ženu. Svoju jedinečnú priazeň voči žene preukázal hlavne tým, že jeho jednorodený syn - Ježiš Kristus, prijal telo práve zo ženy.

Boh nenašiel žiaden iný lepší prostriedok, ako by žene preukázal svoju jedinečnú náklonnosť ako ten, že vo svojom tajomstve spoločenstva lásky, utvoril ženu ako spoludarkyňu života jediného Bohočloveka. Božie tajomstvo sa tak zjavuje v ľudskom tele. Theotókos - Bohorodička „znamená plnosť dokonalosti toho, čo „žene patrí ako vlastné“, čo „tvorí jej ženskosť“. Tu do určitej miery nachádzame vrchol a pravzor osobnej

---

⁵⁰ JÁN PAVOL II.: *Redemptoris Mater*.

⁵¹ Porov. II. VATIKÁNSKY KONCIL.: *Lumen gentium*, b. 62.

dôstojnosti ženy.⁵² Boh nám v nej dáva vzor a návod na život v plnosti, v neprerušenom spojení s ním. Pod týmto uhlom „žena“ je pravzor celého ľudského pokolenia; ľudskej prirodzenosti, ktorú rovnako vlastní všetci ľudia; vyzdvihuje taký spôsob spojenia so živým Bohom, akého je schopná iba žena: spojenie matky so svojím dieťaťom⁵³.

Panna Mária svoju prvú kresťanskú misiu uskutočnila návštevou Alžbety, kedy plná radosti svedčila o Kristovi, ktorý sa skrze ňu sprítomnil vo svete. Podelenie sa s radostnou zvesťou je pre ženy typické. Chcú svojou radosťou nakaziť aj ostatných a o to viac, ak je to radosť duchovná, spôsobená Duchom Tešiteľom, lebo len takáto radosť je radosť v plnosti. Panna Mária aj Alžbeta už boli takto vzájomne obohatené mesiášskou radosťou. A keďže radosť z Ducha sa násobí, Duch Svätý pri tomto stretnutí už pôsobil v štyroch ľuďoch: v dvoch matkách a ich dvoch deťoch. Máriina návšteva je nám ukázkou, ako Duch pohýna šťastné srdcia k ďalšej evanjelizácii, ktorá sa násobí. A tak, ako nám to nielen pri tomto, ale pri svojom celoživotnom apoštoláte ukázala Panna Mária, každá žena má evanjelizovať v radosti a tichosti, viac svojím príkladom než slovom.

Panna Mária nám pripomína materský charakter ženského apoštolátu, ktorý zahŕňa aj rozmer panenstva. Celému ľudstvu dala príklad vernej služobnice, čím poukazuje na veľkosť lásky ženského srdca, akej je schopná len žena. Svojím vyslovením „veľké veci mi urobil“ (porov. Lk 1,49) objavuje vznešenosť ženstva, ktoré nachádza seba samu v darovaní sa. Mária objasňuje tajomstvo človeka v tajomstve vteleného Slova.

„Len v tajomstve Krista sa totiž plne vyjasňuje tajomstvo Márie.“⁵⁴

---

⁵² JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b. 5.

⁵³ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b. 2.

⁵⁴ JÁN PAVOL II.: *Redemptoris Mater*, b. 4.

V Panne Márii vidíme príklad živej evanjelizácie podčiarknutý vznešenosťou krásy ženy, ktorá žije lásku agapé - lásku obetavú až do krajnosti, ktorej sila vyviera z poznania Boha. Táto životodarná sila nám má byť príkladom v odvahe pre každodenné rozhodnutie pre rozchod s vlastnou vôľou a hriechom. Osvojenie a prijatie Božej vôle naplní srdce radosťou a život slobodou. Panna Mária je inšpiráciou pre všetky ženy sveta, ktoré chcú byť tvorivé umelkyne Kristovej evanjelizácie a ktoré chcú zo svojho života vytvoriť krásne umelecké dielo. Každá žena usilujúca sa o svätosť, si má dokorán otvárať svoje srdce pre darovanie svojej lásky všetkým, ktorí ju potrebujú, spájať svoje ruky k modlitbe a načahovať k pomoci bližnému, a celý svoj život sa má snažiť žiť podľa vzoru Panny Márie.

Svätý Ján Pavol II. našej Matke zveril cirkevné evanjelizačné poslanie; modlí sa, aby Panna Mária vyprosovala početné povolania k misionárskemu životu, a ako Hviezda novej evanjelizácie sprevádzala misionárov, robila plodným ich úsilie. Do jej rúk zveril cirkevné hnutia a všeobecné poslanie celej Cirkvi, aby priniesla evanjelium spásy do všetkých regiónov. Podľa jeho slov nám na začiatku tretieho tisícročia Nepoškvrnené počatie svieti ako maják pre ľudstvo v každom čase; svieti na cestu Cirkvi, ktorá je zaviazaná k novej evanjelizácii, pomáha nám viac si uvedomovať hodnotu svätého ruženca ako kontemplatívnej evanjelizačnej práce tajomstva Krista a verné prijatie jeho vôle.⁵⁵ Evanjelizácia Cirkvi je základ, centrum a zároveň vrchol jej dynamiky.

Panna Mária od svojho syna vyprosuje pre každú ženu, ktorá jej prejaví zbožnú úctu, požehnanie na jej evanjelizačných misiách. Tak, ako sprevádzala svojho syna až pod kríž, tak sprevádza každého evanjelizátora,

---

⁵⁵ Porov. JOHN PAUL II.: *Angelus. Wednesday, 8 December 2004, Solemnity of the immaculate conception of the blessed Virgin Mary.* In: The Holy See [online], *Solemnity of All Saints.* In:...

ktorý sprostredkuje radostnú zvesť. Pápež vyzdvihuje opravdivú a pravú dôstojnosť Panny Márie, ktorá má pôsobiť na srdcia žien a stvárňovať ich povolanie a život. Poukazuje najmä na dva rozmery povolania ženy: materstvo a panenstvo, ktoré sa navzájom dopĺňajú a rozvíjajú. Nevesta zjednotená so svojim Ženíchom žije jeho životom a má účasť na trojakom poslaní; je nezištným darom seba samej.⁵⁶ Evanjelizácia s Máriou a podľa Máriinho vzoru, prináša ovocie Ducha, ktorý nezištne darovanú lásku ženy premieňa v plod lásky.

Žena, ktorá kontempluje život pokornej Služobnice, preniká do tajomstva dôverného pochopenia, ktoré bez slov dáva jasnú odpoveď na všetky ženské otázky.

Každá žena sa má snažiť nasledovať jej príklad, pretože škola veľkej Ženy jej dá všetko, čo potrebuje k naplneniu svojej ženskosti, svojej životnej misii, evanjelizácii, dokonalosti a svätosti. Pod vedením našej dokonalej Matky a Učiteľky, môže každá žena splniť a dokončiť svoje originálne evanjelizačné dielo lásky, čo je cieľom jej života. Každá žena je závislá od lásky, lebo z nej a pre ňu bola utvorená. Žena potrebuje milovať a byť milovaná. Keď miluje, žije lásku, vydáva svedectvo o láske. Teda poslaním ženy je slúžiť Láske, čo znamená podriadiť sa Bohu, prijať ho do svojho života totálne a celkom vo viere (Lk 1,45), v pripravenosti počúvať (Lk 2,19.51b) a v znášaní utrpenia s Ježišom (Lk 2,35b), ako Panna Mária.

V evanjeliách nenájdeme žiadnu ani len najmenšiu zmienku o emancipácii Panny Márie, ktorá nám má byť a je vzorom vo všetkom. Ak by Boh od ženy chcel, aby bola emancipovaná, určite by jej to zjavil a takouto úlohou ju poveril... Panna Mária je nám však predstavená ako stelesnená pokora - čo je presný opak chovania sa väčšiny dnešných žien...

(text bude časom doplnený o ďalšie info...)

---

⁵⁶ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b. 27.

2 MIESTO A ÚLOHA ŽENY

V EURÓPSKEJ HISTÓRII KREŠŤANSTVA

V tomto celku prinášame analýzu postavenia ženy v spoločnosti v štyroch po sebe nasledujúcich obdobiach, ktoré mali veľký vplyv na identitu ženy, jej možnosti a rovnako aj hrozby.

Začneme analýzou postavenia ženy v prvotnej cirkvi, ktorú sme už z časti predstavili v predchádzajúcich kapitolách, ale tentokrát budeme informácie čerpať najmä z biblických zdrojov a to predovšetkým od svätého Pavla, ktorý úlohu ženy konkrétne definuje.

Druhú časť venujeme stredoveku, ktorý je spočiatku relatívne pokojný, ale neskôr je význačný svojou búrlivosťou a radikálnymi prejavmi nielen z cirkevných rádov, ale aj zo svetských, ktoré si vyžadujú hlbšiu analýzu na pochopenie vtedajšieho postavenia ženy v spoločnosti. Ženy boli zaznávané a utláčané, vlastníctvom muža, ktorému boli podriadené. Paradoxom tejto doby je fakt, že práve z tohto obdobia vzišlo veľa vplyvných a významných svätíc, ktoré po sebe zanechali veľké diela lásky. Tie najznámejšie si stručne predstavíme, čím sa presvedčíme aj o ich múdrosti a duchovnom pokroku. Nielen v Katolíckej cirkvi mal veľký vplyv anjelský učiteľ - svätý Tomáš Akvinský, ktorý o žene napísal veľmi málo aj to presadzovaním negatívne pôsobiacej Aristetolovej myšlienky, že žena je nevydarený muž. Samozrejme, že takéto filozofické úvahy žene na dôstojnosti nepridali. Konkrétne pojednávania o týchto jeho úvahách stručne opíšeme.

Neskorší stredovek bol oveľa búrlivejší. V tretej časti zanalyzujeme náboženskú situáciu i sociálne postavenie ženy. Význačné osobnosti tejto doby sú Martin Luther a Henrich VII., ktorí horlili za presadenie svojich reformátorských myšlienok, ktoré si aj vydobyli. Neskôr aj Katolícka cirkev priliala olej do ohňa svojou inkvizíciou a honom na čarodejnice, ktoré si spomenieme. V analýze tohto obdobia sa opierame o historické fakty.

Novovek bol zdanlivo navonok pokojnejší, ale nie celkom. Filozofi tejto doby mali rôzne pohľady na ženy, ktoré dokonca prišli až k takej krajnosti, že sa pýtali, či je žena vôbec človek...? Komunisti, buržoázia a iní, ktorí sa robili bohmi, sa snažili pod rúškom dobra zlikvidovať rodinu a materstvo, čo sa, žiaľ, rôznymi inštitúciami tiahne až do dnešnej doby. V tomto celku poukážeme na vierohodné fakty, ako veľmi bola žena do 20. storočia mužovi podriadená, čo sa prejavovalo aj v presadzovaní rôznych zákonov ...a sme neustále svedkami toho, že i v presadzovaní zákonov sa na múdrosť „zabúda“.

2.1 Žena (nielen) v prvotnej Cirkvi

V tejto časti si priblížime život spoločenstva prvých kresťanov, ktorý sme už načrtli v kapitolách 1.3 a 1.4. Tentokrát sa budeme odvolávať najmä na biblické texty svätého Pavla, ale čiastočne aj na iné historické dokumenty, ktoré nám napovedia niečo viac aj o postavení žien v cirkevnom spoločenstve, ich úlohách a povinnostiach pri liturgických zhromaždeniach. Keďže posledná časť Svätého písma sa venuje Apokalypse svätého Jána, kde hrá dôležitú úlohu žena a k čomu smerujú aj celkové dejiny sveta, považujeme za dôležité si v závere tejto časti priblížiť aj vysvetlenie tejto state Písma.

Na to, aby sme viac porozumeli vtedajším spôsobom, považujeme za dôležité v skratke predstaviť pozadie židovského prostredia, v ktorom sa

žena v prvotnej cirkvi nachádzala. Židovstvo a zvlášť židovský zákon, ktorého podklad tvorí Tóra, má doposiaľ množstvo predpisov. Poprednú náboženskú skupinu židovstva tvorili farizeji a zákonníci, ktorí sami seba pokladali za vzor nábožnosti. Držali si odstup od ľudí, ktorí sa prehrešili voči zákonu. Židovky, ktoré boli neskôr pokresťančené, žili v palestínsko-helenistickom kultúrnom svete, ktorému sa museli nejakým spôsobom prispôbiť a to aj preto, lebo kresťania tvorili v tom čase okrajovú skupinu. Ženy žili pod veľkou autoritou mužov. Vo svojich vlastných rodinách najprv to bol otec a po vydaji manžel, ktorý žene doslova vládol. Žena mala takú autoritu, akú jej dal muž, teda väčšinou žiadnu. Mentalita tej doby opovrhovala ženou a pokladala ju za menejcennú od muža. Bola považovaná viac za vec, než osobu. Ženy neboli hodné ani len rozhovoru s mužom. Boli niekedy až odvrhnuté do ústrania, lebo vraj mužov neustále zvädzali. Farizeji so ženami preto ani nehovorili, ani na ne nepozreli, lebo by boli inými považovaní za necudných. A ako vidíme i v súčasnosti, ortodoxní židia si mnohé spôsoby ponechali až dodnes - a to i v pohľade na ženu. Jej dôstojnosť stále nie je uznaná na úrovni muža.

Denná modlitba ortodoxného konzervatívneho žida hovorí sama za seba: „Bud' požehnaný, Bože náš, lebo si ma neurobil ani pohanom, ani ženou, ani nevedomcom!“ Žena sa modlí inak: „Bud' pochválený, Pane, čo si ma stvoril podľa tvojej vôle.“⁵⁷

Avšak zo Svätého písma sa dozvedáme, že “v najstarších kresťanských komunitách, ktoré založil Pavol, boli medzi patrónmi cirkvi aj ženy a niektoré zastávali funkcie diakonov, misionárov a dokonca apoštolov.”⁵⁸ Teda historické zdroje rozširujú biblické evanjeliá o informácie o dianí vo

---

⁵⁷ LYONNE, S.: *Žena*.

⁵⁸ EHRMAN, B.D.: *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*.

výnimočných náboženských kruhoch, v ktorých sa ženy mohli zúčastňovať rozhovorov a byť tak i v prítomnosti mužov, čím si rozširovali svoje vedomosti, všeobecný rozhl'ad a tak i svoj spoločenský status.

Podnecujúci výrok svätého Pavla, „ženy nech na zhromaždeniach mlčia“ (1 Kor 14,34), musíme chápať v zmysle, že žena v tých časoch nesmela vyučovať, čo znamenalo oficiálne hovoriť pred zhromaždením; v tejto súvislosti musíme zohľadniť fakt, že sa jej nedostávalo toľkého vzdelania ako bolo umožnené mužom. Židovskí rabíni ženami pohrdali, vylučovali ich z vyučovania Zákona. „V chráme mali vyhradený prístup len po ženskej nádvorie. Pokiaľ ide o povinné modlitby, boli na úrovni otrokov.“⁵⁹ Teda pôvodná myšlienka výroku vznikla takýmto uvážením vtedajšej spoločenskej situácie. Ženy mali byť skromné, oblečené v odeve ozdobenom cudnosťou, nesmeli mať rozpustené vlasy, len pozapletané, nemali na sebe nosiť žiadne šperky, ale mali sa vyznačovať a byť ozdobené dobrými skutkami, ako to pristane nábožným ženám. Mali sa učiť tichosti a úplnej podriadenosti mužom (porov. 1Tim 2,9-12). Žena svoju podriadenosť mužovi musela prejavovať i navonok nosením závoja, zvlášť pri modlitbách a prorokovaní (porov. 1 Kor 11,2-16), ako v Písme ujasňuje svätý Pavol, keď vysvetľuje poriadok na liturgických zhromaždeniach.

A tu si môžeme všimnúť, že sám uznáva, i napriek spoločenským okolnostiam, ktoré ženu limitovali, že Duch rozlíšenie pohlaví nepozná a aj žena môže prorokovať. Ako na jednej strane tvrdí, že žena má v zhromaždeniach mlčať, inde uznáva jej prorockého ducha, keď hovorí o tom, že Duch Svätý spôsobuje, aby prorokovali aj "vaše dcéry". V Petrových Skutkoch apoštolských evanjelista potvrdzuje to isté, keď píše, že dcéry a aj služobníčky budú prorokovať (porov. Sk 2, 17-18) a ďalej sú konkrétne spomenuté dcéry Filipa evanjelistu, ktoré skutočne aj prorokovali (porov. Sk 21,9).

---

⁵⁹ KÜNG H.: *Žena v kresťanstve*.

"Prorokovať" však znamená slovom a celým životom ohlasovať "veľké Božie skutky" (porov. Sk 2,11), čo poukazuje na prorocký zmysel každého osobného povolania. Evanjeliová rovnosť čiže zrovnoprávnenie muža a ženy vzhľadom na veľké Božie skutky, tvorí základ dôstojnosti a povolania ženy v Cirkvi a vo svete. Každé povolanie má svoj osobný a prorocký zmysel. V takto chápanom ľudskom povolaní nadobúda nový rozmer Božích skutkov, v ktorých žena je živým subjektom a nezastupiteľným svedkom.⁶⁰

Ježišov postoj voči ženám začal meniť celkovú spoločenskú situáciu, kedy sa zo strany muža dostáva žene zvláštnej pozornosti. Ako sme si spomenuli v kapitole 1.3, viackrát dal žene pocítiť vážnosť, dôstojnosť a úctu. Svätopisec však vo Svätom písme poukázal na fakt, že i napriek všeobecne praktizovanej, či mužmi uznávanej mienke poníženia žien, vdova hrá v ranom kresťanskom spoločenstve dôležitú úlohu (1 Tim 5,9).

V Apokalypse tiež čítame o ženách - o zhýrenej Jezabel (Zjv 2,20), o neviestke, ktorá smilnila (Zjv 17,1-18; 18,3; 19,2) a napokon o sláve a víťazstve Ženy korunovanej hviezdami, ktorá „porodila syna, chlapca, ktorý má železným žezlom panovať nad všetkými národmi“ (Zjv 12,5).

Ako vidíme, žena môže byť chápaná ako stelesnenie, či znázornenie dobra, tak i zla. Až samo srdce za ženu prehovorí, čoho predobrazom na svojej pozemskej misii je. Ak je jej duša i srdce oddané Bohu, plní jeho vôľu a jej evanjelizačná a misionárska činnosť je požehnaním nielen pre ňu samu, ale pre každého, s kým sa v živote stretne. Ak je jej srdce vážnom zla, ubližuje sebe i iným, propaguje opak. I v Apokalypse nám Duch Svätý ponúkol vzor. Panna Mária je prototyp ženy, ktorá paradoxne svojou

---

⁶⁰ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b. 16.

pokorou prevyšuje všetky ostatné. Je tou ženou, ktorá je odetá slnkom, pod jej nohami mesiac a na hlave veniec z dvanástich hviezd (porov. Zjv 2,1). Žena, ktorá bojovala s drakom o svoje dieťa. Na tomto predobrazu môžeme vidieť, že je to opäť žena, čo prvá má chrániť život svojho dieťaťa a zachovanie viery v Boha.

Keďže o dnešnej dobe sa hovorí ako o apokalyptickej, je na mieste upozorniť na aktuálny problém matiek, ktoré si nárokujú na právo rozhodovania o živote a smrti svojich potomkov. Tému moderného medicínskeho vraždenia, ktoré sa propaguje pod rúškom vytúženej slobody a vedeckého pokroku, bližšie spomenieme v poslednej kapitole. Zjavenie svätého Jána sa takýmto spôsobom dotýka aj materstva ženy a postoj k životu svojmu a svojich potomkov, ktorý má byť súčasťou evanjelizačnej misie ženy, pre ktorú ju Boh povolal.

I keď sa spoločenstvá ranej cirkvi riadili láskou, stále bolo cítiť a aj sa jasne dávalo najavo, že muž je ten, ktorý žene vládne. Ježiš tieto putá mužskej nadradenosti zlomil, keď pozdvihol dôstojnosť ženy. Dal to najavo skutkami a rôznym spôsobom i vtedy, keď s nimi hovoril o veciach, o ktorých sa v tej dobe so ženami nehovorilo, lebo témy boli vyhradené len do mužských kruhov. Počas svojho života si z obdobia raného kresťanstva získal veľa nasledovníčok možno i z tohto dôvodu, že ženy v ňom videli oslobodenie od utláčanej nadvlády mužov.

Každé stretnutie s Ježišom je neopakovateľný zážitok, ktorý zasahuje nielen srdce ženy, ale ženu celú ako osobu. Osobné stretnutie s ním mení jej život, dostáva plnohodnotnú náplň svojej pozemskej misie. Ženy budú v Ježišovi až do konca čias nachádzať sami seba, skrze pravdu, ktorú hlásal; ich osobitná citlivosť voči nemu je jedným z hlavných ženských charakteristických čŕt; a tak i ony samé budú prostriedkom ohlasovania evanjelia na zemi počas svojho života.

2.2 Žena v stredoveku

Tejto časti venujeme viac priestoru ako iným, vzhľadom na okolnosti doby, ktoré si vyžadujú k lepšiemu pochopeniu témy obsažnejší popis. Začneme analýzou postavenia ženy v rodine a v spoločnosti, ktorý bol veľmi obmedzený, čomu prispel aj sexuálny rigorizmus. Ak bola žena z bohatej rodiny, mala v kláštoroch šancu na dobré vzdelanie, čím vzdelanosť vybraných žien rapidne stúpila. V ďalšej časti sa venujeme neblahému názoru na ženy svätého Tomáša Akvinského, ktorý sa tiahne celým stredovekom. V poslednej časti spomenieme niektoré odvážne ženy, na ktoré dodnes spomíname ako na veľké a sväté vzory stredoveku.

Stredovek nebol ženám príliš naklonený; dokonca môžeme povedať, že im neprial. O žene sa šírila mylná mienka ako o nedokonalom mužovi, či dokonca sa niektorí zaoberali otázkou, či je žena vôbec človek?⁶¹

Dráma, ktorá sa odohrala v Rajskej záhrade, kde prvá žena Eva, zviedla muža, bola základom presvedčenia spoločnosti, že žena je zodpovedná za dedičný hriech, ktorý sa prenáša z pokolenia na pokolenie, a teda je aj hriechnejšia ako muž; a tak kvôli žene trpí celé ľudstvo. Toto presvedčenie sa však netýkalo len prvej ženy, ale tým pádom sa vzťahovalo na všetky ženy. Dominanciu ako v rodine, tak v spoločnosti mal muž. Profesionálny život ženy bol obmedzený. Žena bola manželkou, matkou alebo pannou, mníškou, alebo v kontraste - prostitútkou. Žena bola v tomto období odkázaná na manžela, starala sa o rodinu, domácnosť, pozemok. Nemala také práva ako muž, nemohla sa podieľať na spoločenskom, politickom a obchodnom živote, vystupovala len ako pomocníčka svojho muža. Nemohla vlastniť majetok, len ak by bola jedinou dcérou v rodine, alebo

---

⁶¹ Pozn. v roku 1595 bola v Nemecku vydaná publikácia *Disputatio nova*, ktorá pojednáva o tom, či sú ženy ľuďmi, alebo nie a svoju odpoveď smerovala skôr negatívne. Spis vznikol ako satira na novokrstencov – habánov.

vdovou. Vládol sexuálny rigorizmus; všetko telesné, predovšetkým ženské telo, bolo považované za diabolské pokušenie. Žena sa mohla vydať len so súhlasom rodičov a na základe ich rozhodnutia, koho si zoberie, už od trinástich rokov. Muž mohol byť i starší. Spoločenské štruktúry boli patriarchálne, ale našli sa i výnimky.

Vrcholný a neskorý stredovek bol veľmi bojový aj po duchovnej stránke; Mariánsky kult nadobúdal veľké rozmery. Kláštory boli v plnom rozkvetu a boli v tomto čase vyhradené pre dámy z vysokej šľachty, ktoré boli ochotné sa pre svoje vzdelanie vzdať svojho vena alebo časti majetku. Šľachtické ženy boli v tom čase vzdelanejšie než ich muži, ktorí boli stále z veľkej časti analfabetmi. Ženy z vysokej šľachty vo Francúzsku i v Taliansku mali významný politický vplyv, ako napríklad ovdovená grófka Matilda Toskánska, pani z Canossy, ktorá bola pápežovi Gregorovi VII. v jeho historickom boji neodmysliteľným spojencom.⁶² Neskôr, ak mali ženy dostatočné veno a ak bola v kláštore neobsadená kapacita, boli do týchto radov prijímané aj ženy zo stredných a nižších vrstiev⁶³. Mnišky boli v tejto dobe považované za najvzdelanejšie ženy, dokonca predbehli mužov v poézii, úžitkovom umení, predstavivosti, mystike.⁶⁴ V povolani boli veľmi úspešné a svojim príkladom ovplyvnili nielen bežných ľudí, ale aj pápežov.

I keď sa od neskorého stredoveku ženám rozšírili obzory v oblasti zamestnania, neznamenalo to, že má rovnaké práva alebo plácu ako muž. Z tohto obdobia sú známi aj mnohí zasvätení muži, avšak nie je našou úlohou ich tu spomínať, ani to nespadá do rozsahu práce. Rozkvet ako ženských, tak mužských reholí pokračoval aj v novoveku.

---

⁶² Porov. KÜNG H.: *Žena v kresťanstve*.

⁶³ Pozn. O toto sa snažila aj sv. Terézia od Ježiša, ktorá zakladala kláštory bez renty a veľmi jej záležalo na tom, aby aj chudobné dievčatá a ženy mohli byť prijaté do „jej“ rehoľného rádu. Porov.: Sv. Terézia od Ježiša, *Kniha života*, Kláštor bosích karmelitánov Lorinčík, 2015...

⁶⁴ Porov. KÜNG H.: *Žena v kresťanstve*.

Nielen pre Katolícku cirkev je stredovek charakteristický a ovplyvnený aj jedným z najviac uznávaných teologických mysliteľov na svete, ktorý svojimi náukami, položil základ aj pre terajšie učenie Magistéria, teológom a učiteľom Cirkvi, svätým Tomášom Akvinským (1224 - 1274), ktorý o žene písal len okrajovo v Sume teologickej, v učení o milosti, kde spomína právo ženy verejne rečniť v Cirkvi, respektíve, že ona to právo nemá a v učení o stvorení, ktoré si pre lepšie pochopenie vtedajšej mienky, bližšie predstavíme. Mienka o človeku, ktorá vládla v ranej cirkvi, sa tiahla až do stredoveku, niekedy sa zdá, akoby priam podporovala mizogýniu⁶⁵.

Svätý Tomáš nepochybuje o tom, že aj žena je stvorená na Boží obraz, že má rovnakú dôstojnosť a večný život ako muž, a okrem plodenia detí sa má s mužom deliť o svoj život, ale podľa neho žena nikdy nebude natoľko zbehlá, aby mohla viesť verejný učiteľský úrad.⁶⁶ Takže, ako na jednej strane ženu vyzdvihol, čo bolo v tej dobe učením proti prúdu, tak na druhej strane trval na jej nutnej podriadenosti mužovi. Týmto svojim pohľadom na ženu ovplyvnil najmä stredovek, (ale nielen).

Aby sme lepšie pochopili vtedajšie chápanie ľudskej bytosti, treba pripomenúť, že ľudia stredoveku nevideli mužov a ženy ako dva typy človeka, ale ako dva stupne ľudskej úrovne. Dokonalejší stupeň tvorili muži a nedokonalý tvorili nedokonalí muži, čiže ženy. Ženy podľa nich nemohli byť dokonalé, lebo ešte nedosiahli úroveň mužov; takže podľa nich to boli vlastne muži, ktorí nedosiahli dokonalosť. A teda, aby žena dosiahla božský život, musí sa stať najskôr mužom.

---

⁶⁵ Pozn. pojem mizogýnia znamená implicitné alebo explicitné osočovanie žien mužmi; nenávisť mužov voči ženám; chorobný odpor voči ženám.

⁶⁶ Porov. *Summa theologiae*, I q. 92, a. 1-4.;....

I napriek genialite tohto pokrokového teológa musíme poznamenať, že jeho myslenie i keď bolo nadčasové, bolo predsa len v tejto otázke ohraničené svojou dobou, v ktorej vedecké a biologické poznatky ani zďaleka nedosahovali takú úroveň, akú dosahujú dnes. Vo svojich presvedčeniach o žene sa v mnohom pridržal vtedajšej prírodovednej a filozofickej autority Aristotela⁶⁷, ktorým bola „nasiaknutá“ aj antická kultúra. Podľa neho je žena nevydarený muž, teda tvor neúplný⁶⁸.

Z akých faktov a poznatkov vychádzali zdôvodnenia, ktoré aj svätého Tomáša Akvinského doviedli k tomu istému presvedčeniu? Hlavné zdroje, z ktorých vychádzal, okrem Aristotela, boli Sväté písmo a výroky svojho predchodcu - Cirkvou a svetom uznávaného filozofa, mystika a cirkevného Otca svätého Augustína (354 - 430), od ktorého neprebral jeho nauky, nakoľko svätý Augustín mal voči sexualite veľmi negatívny postoj, čo sa odzrkadľovalo aj v pohľade na ženu, ale niektoré jeho výroky, i týkajúce sa ženy, svätý Tomáš mierne poopravil. Obaja však zastávali mužskú nadradenosť.

Svätý Tomáš Akvinský sa zaoberal v Sume teologickej v 92. otázke v 1. časti, 1.-4. článku *o vytvorení ženy*, štyrmi otázkami:

- či pri prvom vytvorení vecí, mala byť vytvorená žena
- či mala vzniknúť z muža
- či z mužovho rebra
- a či bola vytvorená priamo Bohom...?

---

⁶⁷ Pozn. nielen Aristoteles bol známy svojimi negatívnymi vyjadreniami o hodnote ženy, ale i Platón, ktorý povedal, že „muži sa na svet nedostanú bez žien, ale nevedia, ako ich vystáť“, ako aj, že „pravým trestom pre muža je, že musí strieť ženy“ - avšak zároveň bol tiež tým, ktorý vo svojich „Zákonoch“ tvrdil, že v ideálnom štáte majú byť muži a ženy vychovávaní rovnakým spôsobom. Tak isto Homér v svojom diele Iliada zobrazil ženy ako majetok, o ktorý sa bojuje, ale sám o sebe nemá nijakú hodnotu. Podľa neho sú ženy príčinou všetkých bojov, biedy a utrpenia. Hesiodos vyhlásil, že Zeus (najvyšší boh gréckej mytológie) nenávidí ženy; označil ich za pôvod všetkého zla a pokušení, za kliatbu, ktorú bohovia zoslali ako trest na mužov. Tvrdil, že Zeus stvoril ženu z jedného z desiatich zdrojov: z prasnice, líšky, psa, osla, lasice, kobyly, opice, včely, prachu zeme alebo mora.

⁶⁸ Pozn. dôvodom, prečo pokladali ženu za neúplného, nevydareného muža bolo, že neprípúšťali aktívnu biologickú účasť ženy pri vzniku embrya. Pri plodení len muža, vďaka spermiám, pokladali za jediný aktívny plodiaci činiteľ; ženu pokladali za pasívne prijímajúcu. Názor, že žena má pasívnu účasť na živote i v reprodukčnej oblasti zdieľal aj Aischylos, ktorý vkladal do úst svojho hrdinu Orestesa slová: „Matka dieťa neplodí, tá iba udržiava v lone semeno.“ (Aischylos, Oresteia, Lipsko 1921).

Keď sa pýta, či mala byť pri prvom vytvorení vecí vytvorená žena, rozvíja úvahy svojich predchodcov v zmysle, že žena nemala byť vytvorená v tomto čase, nakoľko nemalo jestvovať nič nevydarené a chybné a už vôbec nie niečo, čo by zvädzalo k hriechu. Z hľadiska ľudskej prirodzenosti podľa neho žena nie je niečo chybné, ale z úmyslu prírody, ktorý závisí od Boha, bola vytvorená na pomoc mužovi - výhradne v plodení. Žena je podriadená mužovi, pretože podľa svätého Tomáša v mužovi prevláda rozumové chápanie. A k otázke príležitosti hriechu vysvetľuje, že pre všeobecné dobro nebolo potrebné zabrániť jednotlivému zlu, ktoré Boh môže nasmerovať k dobru.

Druhá otázka, ktorou sa anjelský učiteľ zaoberá je, či mala žena vzniknúť z muža. Ak prílišná príbuznosť spôsobuje nevhodnosť osoby na plodenie detí (porov. Lv 18,6), žena nemala vzniknúť z muža, avšak v tomto prípade to neplatí, lebo žena nebola vytvorená z muža prirodzeným plodením, ale Božou silou. A na to, aby sa zachovala dôstojnosť prvého človeka a aby bol sám počiatkom celého svojho druhu, na to, aby muž viac miloval ženu a k nej nerozlučnejšie priľnul, a kvôli domácejmu životu, v ktorom sú ich diela sa obracia odlišné, v ktorom je muž hlavou ženy, a kvôli sviatostnému dôvodu, kde aj Cirkev má svoj počiatok od Krista, bolo potrebné, aby žena vznikla z muža.

Keď svätý Tomáš uvažuje nad otázkou, či mala žena vzniknúť z mužovho rebra, spočiatku uvažuje, že nie, nakoľko by zostal nedokonalým a naviac by ho to bolelo, avšak nakoniec vysvetľuje, že Adama to ani nijako v dokonalosti neumenšilo, lebo rebro bolo princípom druhu a daroval ho s potešením, a ani ho to nebolelo, lebo telo ženy bolo vytvorené silou Boha. Ale, keďže má medzi mužom a ženou jestvovať spoločenské spojenie, nebola utvorená z jeho hlavy, aby mu nebola nadriadená, ani z jeho nôh,

aby mu bola podriadená, ale bolo potrebné, aby vznikla z jeho boku, pretože aj z boku Krista vytryskli krv a voda, ktorými bola ustanovená Cirkev; preto bolo potrebné, aby aj žena vznikla z mužovho rebra.

Posledná otázka v zamysleniach o stvorení ženy u svätého Tomáša pojednáva o tom, či bola žena vytvorená priamo Bohom - čo už len ako úvaha znie prinajmenšom trochu divne, avšak jeho logika bola iná. Keďže sa v tejto veci opieral o tvrdenia svätého Augustína, ktorý zastáva mienku, že nijaké individuum, ktoré je vytvorené sebe podobného druhu, nepochádza priamo od Boha, tak žena podľa toho, musela byť vytvorená prostredníctvom služby anjelov. Svätý Tomáš však túto myšlienku zavrhuje tvrdením, že ako telo muža nebolo utvárané z hliny anjelmi, tak ani telo ženy z rebra muža. Dopĺňa, že pre prvé stvorenie vecí nebolo potrebné, aby žena bola vytvorená takýmto spôsobom, ale bolo potrebné, aby mohla takto vzniknúť. A kvôli príčinným dôvodom existuje žena v prvých dielach, ale podľa pasívnej potencie vzhľadom na aktívnu potenciú Stvoriteľa.⁶⁹

Svätý Tomáš ako pokrokový teológ nepochybuje o tom, že aj žena je stvorená na Boží obraz, má rovnakú dôstojnosť a večný život ako muž a aby sa okrem plodenia detí s mužom delila o svoj život. No čo sa týka múdrosti stvorení, tak radikálne rozlišuje medzi mužom a ženou - podľa neho žena nikdy nebude natoľko zbehlá, aby mohla viesť verejný učiteľský úrad. Takže ako na jednej strane ženu vyzdvihol, čo bolo v tej dobe učením proti prúdu, tak na druhej strane neustále trval na jej nutnej podriadenosti mužovi. Vzhľadom na jeho výroky o žene, môžeme teda z časti súhlasiť so všeobecnou mienkou, ktorá sa o svätom Tomášovi traduje, že nepochopil umenie, deti a ženy.

---

⁶⁹ Porov.: *Suma teologická*, 1. časť, 92. otázka, 1.-4. článok In: *Ostium internetový časopis pre humanitné...*

Naproti situácii, ktorá vládla, Duch Svätý o to viac pôsobil v ženách, ktoré sa mu oddali. Zo stredoveku sú známe ženy, ktoré sú veľké svojim duchom i dielami hodnými nasledovania, ktoré po sebe zanechali.

Svätá Hildegarda z Bingenu (1098 - 1179), učiteľka Cirkvi, mystička, benediktínka, prírodovedkyňa, botanička, spisovateľka, skladateľka, lekárka i liečiteľka, ktorá uzdravovala nielen telo, ale najmä ducha. Je poslednou z desiatich detí, ktoré rodičia zasvätili Bohu (vtedy sa hovorilo, že bola odvedená ako desiatok Bohu). Založila benediktínsky kláštor, je autorkou niekoľkých vedeckých prác, básní a textov piesní. Je považovaná za prvú lekárku - spisovateľku a zakladateľku vedeckej prírodovedy a entomológie⁷⁰ v Nemecku. Je prvou ženou, ktorá zanechala významné teologické dielo svojich vízií, ktoré je považované za prorockú evanjelizáciu, hoci sama teologické vzdelanie nemala. Sám pápež Eugen III. bol ním veľmi fascinovaný a povzbudzoval ju k jeho dopísaniu.⁷¹ Je prvou nemeckou mystičkou.

Svätá Klára (1193 - 1253) poučená svätým Františkom sa rozhodla celý svoj život zasvätiť Bohu v ráde benediktínok. Deň jej zasvätenia je považovaný za deň založenia klarisiek. Hlavnou čnosťou a črtou jej rádu bola chudoba. Mocou kríža vyhánala diablov a uzdravovala chorých. „Svätá Klára bola prvou ženou v dejinách Cirkvi, ktorá zostavila písané rehoľné pravidlá a dala ich na schválenie pápežovi.“⁷² Mnohé mladé ženy a princezné sa rozhodli nasledovať ju, napríklad svätá Anežka Česká, blahoslavená Izabela Francúzska, blahoslavená Salome Poľská, ktoré kráľovské dvory vymenili za kláštor klarisiek.

---

⁷⁰ Pozn. vedný odbor zoológie, ktorý sa zaoberá štúdiom hmyzu.

⁷¹ Porov. SOCHNOVÁ, E.: *Hildegarda z Bingenu* (1098-1179), liečiteľka a veľmi dobrá znalkyňa prírody.

⁷² BENEDIKT XVI., *Svätá Klára z Assisi*, generálna audiencia 15.9.2010.

Svätá Gertrúda Veľká (1256 - 1302) ako päťročná vstúpila do cisteriánskeho kláštora v Helfte, v ktorom prežila celý svoj život, pod vedením svätej mystičky Mechtildy, ktorá bola riaditeľkou školy a učiteľkou novíciek a preslávila sa svojimi šiestimi knihami *O prúdiacom svetle božstva*⁷³. Svätá Gertrúda mala zjavenie Božského Spasiteľa, o ktorom napísala spis *Zjavenia* a ďalší spis, ktorý sa po nej zanechal sú *Duchovné cvičenia*. Mala mnoho mystických zážitkov. Je jedinou svätou nemeckou ženou, ktorá má titul Veľká.⁷⁴

Svätá Brigita Švédska (1303 - 1373) spolupatrónka Európy, ktorá spolu s manželom prijala rehoľné pravidlá terciárov. Vo svojej oddanej službe chudobným a nevládnym založila nemocnicu. Po smrti manžela i keď neprijala rehoľné zasvätenie, žila v cisterciátskom kláštore, kde mala zjavenia - tie diktovala svojim spovedníkom. Od pápeža žiadala schválenie rehoľných pravidiel pre rád, ktorý plánovala založiť pod menom Svätého Spasiteľa. Jedným z jej ôsmich detí je známa svätá Katarína Švédska, ktorá nasledovala svätosť svojej matky.⁷⁵

Svätá Juliana z Norwichu (1342 - 1430) bola zázračne uzdravená a dostala šestnásť zjavení, ktoré zapísala v knihe *Zjavenie Božej lásky*. Božiu lásku prirovnáva materinskej láske. Inšpirovaná svojimi mystickými zážitkami sa rozhodla žiť v cele, ktorá bola neďaleko kostola svätého Juliána v meste Norwich. V tom čase však vôbec nebola jedinou, ktorá sa rozhodla žiť takto oddelená od sveta. V atmosfére vtedajšieho vládnuceho ducha doby sa tak podujalo žiť mnoho žien, ktoré sa svojim, v samote upevneným duchom, stali oporou pre ostatných. Slová „všetko bude dobré“ a „všetko bude slúžiť na dobré,“ sú však práve od svätej Juliany.⁷⁶

---

⁷³ Porov. KÜNG H., *Žena v kresťanstve*, s.

⁷⁴ Porov. BENEDIKT XVI., *Svätá Gertrúda Veľká*, generálna audiencia 6.10.2010.

⁷⁵ Porov. BENEDIKT XVI., *Svätá Brigita Švédska*, generálna audiencia, 27.10.2010.

⁷⁶ Porov.: BENEDIKT XVI., *Svätá Juliana z Norwichu*, generálna audiencia, 1.12.2010.

Svätá Katarína Sienská (1347 - 1380) bola mystičkou už od malička, kedy videla anjelov strážnych, v neskoršom veku mala videnia Ježiša, Panny Márie a svätých. Nemala formálne vzdelanie, napriek tomu patrí medzi najväčších teológov stredoveku; napísala teologický spis *Dialógy*, ktorý zaujal pápeža Urbana VI. a požiadal ju, aby mu pomáhala v Ríme. Povzbudzovala pápeža, aby sa vrátil z Avignonu do Ríma. Usilovala sa o skončenie veľkej západnej schizmy.⁷⁷ Pápež Pavol VI. ju v roku 1970 vyhlásil za Učiteľku Cirkvi.

Svätá Angela Merici (1474 - 1540) františkánska terciárka, ktorá oslepla a zázrak Boha jej vrátil zrak, aby videla, kde ju Pán volá. Na základe videnia založila *Spoločnosť svätej Uršule*, ktorej dala vlastnú regulu a rady. Bola to prvá spoločnosť žien, ktorá sa venovala vzdelávaniu a ktorá pracovala mimo kláštora. V nasledujúcich storočiach vznikli podľa uršulínskej reguly ďalšie kongregácie, ktorým je svätá Angela matkou.⁷⁸

Svätá Terézia z Avily (1515 - 1582), iným menom Terézia Ježišova, Učiteľka Cirkvi, ktorá sa dostala medzi tridsiatku učených mužov, akými bol svätý Augustín či Tomáš Akvinský, je patrónkou Španielska. Založila sedemnást' reformovaných Karmelov a so svätým Jánom z Kríža (1542 – 1591) založila prvý kláštor bosých karmelitánov. Jej najznámejšie mystické dielo je *Vnútorný hrad*, v ktorom opisuje návod na kresťanské napredovanie. Vo svojej knihe *Kniha života*, kde okrem iného opisuje svoje milosti, ktorými ju dobrotivý Boh zahŕňal, spomína v tejto súvislosti i nasledovnú myšlienku: „A Pán udeľuje tieto milosti oveľa viac ženám ako mužom; to som počula od svätého pátra Petra z Alkantary - a ja sama som to tiež videla -, ktorý hovoril, že sa ženám darí na tejto ceste oveľa viac než mužom, a dokazoval to vynikajúcimi dôvodmi, ktoré tu netreba uvádzať; všetky sú

⁷⁷ Porov.: *Katarína Sienská*, in životopisy svätých.

⁷⁸ Porov. *Angela Merici*, in životopisy svätých.

v prospech žien.⁷⁹ Páter Luis De León na úvod prvého vydania Teréziiných spisov napísal v svojom venovacom liste, v Madride 15.9.1587, okrem iného i tieto slová uznania a obdivu nad Božou prozreteľnosťou, ktorá si poslúžila slabou úbohú ženou: „...ďalším divom je, že jedna slabá žena bola taká odvážna, že sa pustila do takej veľkej veci⁸⁰, a to tak múdro a účinne, že sa jej podarila, a uchvátila srdcia tých, s ktorými sa stýkala, aby ich učinila Božími, a viedla ľudí za sebou k tomu, čo je zmyslovému človeku zvyčajne odporné. Tým, aspoň podľa toho, ako môžem sám posúdiť, sa zapáčilo Bohu v tejto dobe, keď - ako sa zdá - triumfuje démon v množstve neveriacich, ktorí ho nasledujú, a v tvrdošijnosti toľkých bludárskych národov, ktoré sa pridávajú na jeho stranu, a v mnohých nerestiach veriacich, ktorí sú súčasťou jeho tlupy, ponížiť ho a urobiť si z neho posmech, keď mu postavil ako protivníka nie nejakého udatného muža, vybaveného vzdelaním, ale jednu úbohú ženu, aby ho vyzvala na súboj a zdvihla proti nemu zástavu, a verejne zhromaždila ľudí, ktorí nad ním zvíťazia, pošliapu ho a ponížia. A nepochybne sa mu zapáčilo, aby ukázal, ako veľa zmôže aj v tomto období, keď toľké tisíce mužov - jedni svojim poblúdeným nadaním a druhí skazenými mravmi - rozvracajú jeho kráľovstvo, že jedna žena osvietila rozum a napravila mravy mnohých. (...) Keďže totiž reformu začala jedna blahoslavená žena, zdá sa, že jej ženy (bosé karmelitánky) majú vo všetkom náskok, a sú svetlami, ktoré vedú nielen vo svojom ráde, ale sú tiež cnosťou nášho národa, slávou tejto doby a nádhernými kvetmi, ktoré skrášľujú neplodnosť týchto časov“⁸¹ Teréziu z Avily označil za ojedinelý príklad - pokiaľ ide o vznešenosť vecí, ktorými sa zaoberá, a o jemnosť a jasnosť, s ktorými o nich píše -, ktorý prekonáva mnohých géniov.

Pápež Pavol VI. ju, spolu so svätou Katarínou Sienskou, v roku 1970 vyhlásil za Učiteľku Cirkvi.

---

⁷⁹ Sv. Terézia od Ježiša, *Kniha života*, Kláštor bosých karmelitánov Lorinčík, 2015, s.

⁸⁰ Pozn. páter tým myslí spísanie jej životopisu, ktorý nazvala *Kniha života*, kde opisuje i svoje mystické zážitky a záležitosti spojené so založením reholí.

⁸¹ Sv. Terézia od Ježiša, *Kniha života*, Kláštor bosých karmelitánov Lorinčík, 2015, s.

I napriek situácii, ktorá v ranom stredoveku nebola pre ženu príliš priaznivá, môžeme konštatovať, že ani vtedy úloha žien nebola druhoradá, ale veľmi cenná a mnohokrát príkladná. Kláštory boli v tomto čase vyhradené pre dámy z vysokej šľachty. Vrcholný a neskorý stredovek bol veľmi bojový aj po duchovnej stránke; Mariánsky kult nadobúdala veľké rozmery; kláštory boli v plnom rozkvetu a do svojich radov začali prijímať ženy aj zo stredných a nižších vrstiev, ak mali dostatočné veno a ak bola v kláštore neobsadená kapacita. Mníšky boli v tej dobe považované za najvzdelanejšie ženy, dokonca predbehli mužov v poézii, úžitkovom umení, predstavivosti, mystike.⁸² V povolani boli veľmi úspešné a svojim príkladom ovplyvnili nielen bežných ľudí, ale aj pápežov. Významných žien však v tomto období bolo oveľa viac, napríklad aj belgická vizionárka Margaréta Poretová, ktorá napísala knihu *Zrkadlo prostých duší* a v roku 1300 počas inkvizície bola, okrem iných, za toto svoje svedectvo upálená.

I keď od neskorého stredoveku sa ženám rozšírili obzory v oblasti zamestnania, neznamenalo to, že má rovnaké práva alebo plácu ako muž. Z tohto obdobia sú známi aj mnohí zasvätení muži, avšak nie je našou úlohou ich tu spomínať, ani to nespadá do rozsahu práce. Rozkvet ako ženských, tak mužských reholí pokračoval aj v novoveku. Významné svätice tohto obdobia sú najmä Jana Františka Fremiot de Chantal, ktorá vytvorila rád Navštívenia Panny Márie a Louisa de Marillac (1591 - 1660), ktorá je spoluzakladateľkou Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul. Cenná práca týchto stredovekých svätíc je dôkazom ich evanjelizačného svedectva - preto si obe svätice ešte v časti 4.2 Žena a kňaz v spolupráci, pripomenieme.

---

⁸² Porov. KÜNG H., *Žena v kresťanstve*.

2.3 Žena v dobe západnej schizmy

V tejto kapitole budeme analyzovať obdobie, ktoré sa nieslo v znamení viacerých búrlivých reforiem až po novovek. Priblížime si, čo zmenila a ako zasiahla ženy Lutherova reforma, ktorá naštartovala novú epochu 16. storočia; kde stručne spomenieme i názor Kalvína. Po nej budeme pokračovať ďalšou radikálnou zmenou, ktorú vybojoval anglický kráľ Henrich VIII., ktorý svoje ženy tak veľmi miloval až ich nakoniec pozabíjal; a na ucelenie tejto časti sme nútení sa nevyhnúť spomienke na inkvizíciu a hon na čarodejnice.

Tým, že reformátor a zakladateľ protestantizmu Martin Luther (1483 - 1546) neuznával celibát, súhlasil s manželstvom pastorov, sexualitu pokladal za bežnú prirodzenú ľudskú potrebu, ktorá neslúži len na plodenie detí, veľmi išiel proti prúdu vtedajšiemu presvedčeniu a hodnotám, ktoré vládli. Podľa Luthera „keďže všetky pokrstené ženy sú duchovnými sestrami všetkých pokrstených mužov, lebo prijali rovnaké sviatosti, ducha, vieru, duchovné dary i majetky, je ich vzájomné duchovné priateľstvo omnoho silnejšie než nejaký vonkajší príbuzenský vzťah.“⁸³ Lutherova reformácia spôsobila rozpad kláštorov a to veľakrát i prostredníctvom hrubého násillia. Mnohé katolícke rehoľné sestry sa museli vydať, lebo sloboda vstupu do manželstva sa zmenila na povinnosť. Sám sa odvrátil od mníšskeho spôsobu života a oženil sa s mníškou z cisteriánskeho kláštora s Katarínou von Bora (1499 – 1552), s ktorou mal šesť detí, okrem ďalších štyroch sirôt, o ktoré sa starali.

Ženy sa začali posúvať na inú pozíciu. Mariánsky kult ustúpil do pozadia, na úkor svetského ideálu ženy. Vzor mníšky nahradil vzor manželky a matky. Ženám sa o niečo viac otvorili iné možnosti pôsobenia: naprí-

---

⁸³ KÜNG H.: *Žena v kresťanstve*.

klad i ako manželky kňazov; prispeli k rozvoju evanjelického učenia, avšak stále sa ani tu nemohli rovnakou mierou podieľať na sviatostiach a duchovných dobrách. I keď Luther obhajobou práva vzdelávania žien o niečo prispel k pozdvihnutiu hodnoty ženy v spoločnosti, stále to však nezrušilo vládnuci patriarchát. Žena bola i naďalej v područí muža, ktorý mal väčšie práva. Pri voľbe životného partnera rozhodovali ekonomické, politické či iné praktické výhody.

V 17. storočí vojny a hospodársky úpadok opäť vykázal ženu do domácnosti. Nemohla byť v žiadnom dôležitom cirkevnom úrade, mohla byť len katechétkou alebo služobníčkou v kostole, či farskom spoločenstve. Nesmela vysluhovať sviatosti, ani kázať. Nevydaté ženy nemali možnosti účinkovať na verejnosti a rozširovať svoje vzdelanie, iba ak štúdiom Písma.⁸⁴

Nielen Luther, ale aj Ján Kalvín (1509 – 1564) zastával podriadenosť ženy mužovi a bol aj proti ordinovaniu žien. Uznával však duchovnú rovnosť, ktorá pre oboch stále rovnako platila; teda žena ako aj muž, mala rovnako duchovnú dušu a milosť. Postavil sa však proti už spomenutej mienke Aristotela, ktorú podporoval svätý Tomáš Akvinský, že žena je neúplný muž. Kalvín naopak, podporoval myšlienku najslávnejšieho lekára tej istej doby Klaudia Galéna (129 - 200), ktorý tvrdil, že aj žena pri oplodnení zastáva aktívnu biologickú úlohu. Teda Kalvínove upretie ženských práv vôbec nezáviselo od biologických príčin, ale od ľudských ustanovení.

Medzi významné ženy, ktoré podporovali protestantské zmýšľanie, patrí druhá manželka Henricha VIII. (1491 – 1547), pôvodne jeho dvorná

---

⁸⁴ Porov. KÜNG, H.: *Žena v kresťanstve*.

dáma Anna Boleynová (1501 - 1536), ktorá bola príčinou anglickej reformácie a spôsobila tak cirkevný rozkol. Keď kráľ nemohol dosiahnuť dišpenz o neplatnosti prvého manželstva, aby sa mohol zosobášiť so svojou novou láskou, pripravil svoju krajinu na rozchod s Rímom. Kto s jeho rozhodnutím nesúhlasil a odmietal sa podrobiť novým pravidlám, bol popravený. Následne zrušil kláštory a nastala sekularizácia všetkého cirkevného majetku. Kedysi konzervatívny katolík sa čoraz viac stával despotom, ktorý mal šesť žien; s dvoma sa rozviedol, dve dal popraviť, jedna zomrela po pôrode a na druhú hneď po pôrode bol tiež vydaný rozkaz k poprave.⁸⁵

Protestantizmus začal prerastať až za vlády Henrichovho syna Eduarda VI. (1547 - 1553), ktorý bol bigotným protestantom. Po Eduardovi prevzali anglický trón odvážne ženy, ktoré sa nebáli ďalších radikálnych zmien a nových pravidiel. Najskôr to bola vzdelaná Mária I. nazývaná tiež Katolícka (1553 - 1558), ktorá žiadala o prepustenie manželiek kňazov, snažila sa o spojenie s Rímom a opäť obnovila katolicizmus. Jej nasledovníčka Alžbeta I. (1558 - 1603) naopak, sa postarala o nezávislosť anglikánskej cirkvi od Ríma a zavŕšila tak reformu anglikánskej cirkvi zákonom o jednote. Takýto radikálny protestantizmus však nepriniesol žiadnu podporu ženskej emancipácii. I napriek uvedeným radikálnym zmenám, ktoré odvážne ženy v tomto období previedli, boli stále považované za bytosti s oslabeným úsudkom, ktoré inklinujú k herézam, viere v existenciu čarodejníc, bosoriek a podliehajú diabolskému sprisahaniu. „Ženy, ktorí sa usilovali o mužskú moc, mohli byť kedykoľvek obžalované z porušovania Božieho poriadku a ohrozovania mravov.“⁸⁶ Status ženy bol sociálnou a náboženskou situáciou stále viac ohrozený.

---

⁸⁵ Porov. FRANZEN, A.: *Malé dejiny cirkve*.

⁸⁶ KÜNG, H.: *Žena v kresťanstve*.

Ženy predstavovali pre mužov stále väčšiu hrozbu. Inkvizícia, hon na čarodejnice a kacírov neboli pre katolíkov a protestantov v ničom odlišné, naopak, dopĺňali, či dokonca predbiehali sa, nevynímajúc Luthera, Kalvína a ďalších reformátorov, ktorí verili v ich existenciu.

Vrcholom tohto obdobia sú roky 1590 - 1630. Tento neľudský krvavý hon bol podporený *Kladivom na čarodejnice* (1487), ktoré spísali dominikáni s priloženou čarodejníckou bulou pápeža Innocenta VIII. Ženy to v tomto období mali zvlášť veľmi ťažké; do problémov sa dostali aj absolútne nevinné dievčatá, veľakrát len zo žiarlivosti, závisti, či inej zlomyseľnosti alebo len nesympatie, či klebety. Ženy udávali ženy, ktoré vraždili muži. Akékoľvek udanie bolo tajne preskúmané a viedlo k tomu, aby sa žena priznala, žiaľ i vtedy, keď vôbec nič nespáchala. Pokiaľ sa nepriznala, bola mučená a v týchto hrozných mukách udávala ďalšie komplicity. Keď sa priznala, bola najčastejšie hodená do ohňa, alebo neskôr sťatá. Akokoľvek reagovala, zaplatila vlastným životom. Za tieto masové vraždy sú zodpovední ako katolíci, tak protestanti pre nedostatočný protest proti tomuto šialenstvu.

K jeho ukončeniu prispeli jezuiti Fridrich von Spee a Adam Tanner spisom *Pozor pri kriminálnych procesoch*⁸⁷ a neskôr aj protestantský právnik Christian Thomasius. Posledné upálenie sa datuje v roku 1775, i keď veľmi ťažko ho s určitosťou hodnotiť ako skutočne posledné.

V čase stredoveku identita ženy bojovala o prežitie a žena utŕžila veľké ujmy, ktoré jej postavenie v rodine a v spoločnosti opäť len oslabili. Ženská intuícia, vnímavosť, či šiesty zmysel boli hodnotené ako diabolské. Dokonca svätice, ktoré mali pravoverné vízie, boli podozrievané z čarodejníctva. Duchovný rozkvet mal svoje klady i zápory. A potvrdilo sa, že kde kvitne viera v Boha, tam úbohý diabol niekoľkokrát znásobuje svoje útoky.

---

⁸⁷ Porov. FRANZEN, A.: *Malé dejiny cirkve*.

2.4 Moderný svet a miesto ženy v ňom

Novovek sa rozvíjal v duchu racionalizmu, vo filozofii sa uplatňoval ateizmus a deizmus. Rozvíjajúci kapitalizmus, prerástol v nacionalizmus a vyvrcholil prvou svetovou vojnou. Modernizmus chcel zmodernizovať i Cirkev, čo pápež Pius X. odsúdil. V tejto časti predstavíme fakt, že komunizmus, marxizmus a Francúzska revolúcia posilnili mužské ego, čo následne postavenie ženy oslabilo. Až technologický pokrok priemyselnej revolúcie žene priniesol lepšie pracovné pozície, i právomoci.

Po moderne nasledovala postmoderna, ktorá presadzovala absolutizmus a relativizmus. Tradičné chápanie rodiny a úlohy ženy v nej sa nezmenili; zostala podriadená mužovi, ktorý sa považoval za vládcu rodiny, ženy a rozumu. Johann Jakob Bachofen (1815 - 1887) sa snažil vo svojom diele *Materské právo*, poukázať na vznik a prvotnosť matriarchátu pred patriarchátom, čo znamenalo, že v staršej kamennej dobe bolo rodičovstvo zaistené iba matkou, keďže v promiskuitnom spoločenstve sa v tej dobe ťažko zistilo, kto je pravým otcom; a tak sa ženy stávali autoritou a rodine vládli ony. Týmto poukazom sa však nedočkal pozitívnej odozvy.

Politická revolúcia priniesla Amerike a Francúzsku *Deklaráciu práv človeka a občana* (1789), ktoré vo všeobecnosti pre ženy platili len nepriamo, viac sa vzťahovali na mužov, ktorí mali tak potvrdené právo voliť, rečnica na verejnosti, vlastníť majetok a zakladať spolky. Ženy sa dočkali volebného práva a to rôzne, podľa krajiny; od roku 1893, ktoré vyhlásila ako prvá krajina Nový Zéland až po rok 1971, kedy aj Švajčiarky mohli voliť. Toto však nezaistilo rovnosť muža so ženou. Postavenie ženy v spoločnosti sa v novoveku zmenilo až v 19. storočí priemyselnou revolúciou. Fabriky potrebovali obsadiť väčší počet pracovných miest a tak priemyselný rozvoj rástol na úkor rodiny a žena v zamestnaní veľakrát predstihla muža.

Marx a Engels v *Komunistickom manifeste* písali aj o postavení ženy, z ktorej chcú komunisti spraviť len pracovný nástroj, čím zrušia rodinu a žena nebude viazaná na svojho muža. „Ale vy, komunisti, chcete zaviesť taký poriadok, že ženy budú spoločné (...). Buržoa vidí vo svojej žene iba výrobný nástroj. Počuje, že výrobné nástroje sa majú používať spoločne, a nevie si, pravdaže, predstaviť nič iné len to, že rovnaký údel postihne aj ženy. Netuší, že ide práve o zrušenie postavenia ženy iba ako výrobného nástroja. (...) Naši buržuovia, ktorým nestačí, že majú k dispozícii ženy a dcéry svojich proletárov o oficiálnej prostitúcii ani nehovoriac, s najväčším potešením si navzájom zvädzajú manželky. Buržoázne manželstvo je v skutočnosti spoločenstvom manželiek (...).⁸⁸

Ženy, využili všetky svoje schopnosti na to, aby aj Veľkú francúzsku revolúciu využili k dobývaniu svojich práv. Hlavnou predstaviteľkou bola Olympe de Gouges (1748 – 1793), ktorá založila Sesterskú spoločnosť a Spoločnosť revolučných žien V Deklarácii ženských práv (1791) žiadala o právo vystúpiť na súde. Jej snaha bola neúspešná, dokonca za svoju kritiku voči proti Robespierrovi bola popravená.⁸⁹

Ďalšou významnou osobnosťou francúzskej revolúcie bol francúzsky filozof Jean-Jacques Rousseau (1712 - 1778), ktorý zastával podobný názor, ako jeho súčasník, že žena sa môže spoločenského života zúčastniť len prostredníctvom muža a vzdelaná mala byť natoľko, aby to prospelo jej mužovi a rodine.⁹⁰

---

⁸⁸ Porov.: MARX, K. a ENGELS, F.I.: *Buržoázia a proletariát*. [online]. Manifest komunistickéj strany.

⁸⁹ Pozn. Maximilián Robespierre (1758 – 1794) politik a právnik, bol jednou z najdôležitejších osobností francúzskej revolúcie, chcel zrušiť kresťanské vierovyznanie a ustanoviť kult Najvyššej bytosti. Svojimi protivníkmi bol nakoniec sám popravený.

⁹⁰ Pozn. Jeho ponižujúci náhľad na ženy je zrejme kompenzáciou za svoj nie príliš šťastný život, ktorý bol poznačený manželstvom s nevzdelanou a hrubou ženou, ktorá v spoločnosti vzbudzovala pohoršenie.

Francúzsky filozof, zakladateľ pozitivizmu August Comte (1798 - 1857) vzhľadom na biologickú skutočnosť presadzoval mienku, že žena nie je schopná takej intelektuálnej námahy ako muž a preto má žena zostať len pri rodine. Takto akákoľvek snaha odvážnej ženy bola zvrhnutá; mužom jednoznačne podriadenosť žien veľmi vyhovovala a robili všetko preto, aby žena ich spoločenskú úroveň nedosiahla.

V 19. storočí filozof John Stuart Mill (1806 - 1873) bol inšpirovaný a ovplyvnený svojou manželkou, ktorú miloval aj po smrti a pravdepodobne ho ona motivovala k napísaniu spisu *Poddanstvo žien*, kde žiadal úplné zrovnoprávnenie žien s mužmi. Zasadzoval za volebné právo žien a ich účasť v politickom živote.

Nemecký filozof, predstaviteľ marxizmu August Bebel (1840 - 1913) v spise *Žena a socializmus* riešil postavenie ženy, ktorej utláčanie a opovrhovanie videl vo vzniku vlastníctva; jej oslobodenie videl v sociálnej revolúcii a nahradenie jej utláčania manželom, voľným nezáväzným zväzkom.⁹¹ Toto dielo bolo jedným z tých, ktoré skutočne ovplyvnili pohľad komunistov a socialistov.

Technologický pokrok, ktorý so sebou priniesla priemyselná revolúcia spôsobil, že aj ženy postupne obsádzali i vyššie pracovné pozície, čím sa patriarchát začal narúšať a pomaly rozpadáť. Takto až do začiatku 20. storočia bola žena i „vd'aka“ mnohým zákonom a rôznym iným smerniciam a nariadeniam nesvojprávna, nesamostatná, čo ju vždy nejakým spôsobom podriaďovalo, odkazovalo a viazalo na muža.

---

⁹¹ Porov. PINČÍKOVÁ, Z.: *Postavenie ženy v 19. storočí*. [online].

3 POHĽAD MAGISTÉRIA NA ÚLOHU ŽENY

V CIRKVI

Tretia časť práce je tvorená analýzou a zároveň syntézou dokumentov po Druhom vatikánskom koncile. Je stálou aktuálnou problematikou aj teológov, či neteológov, ktorí sú v hierarchii Cirkvi a snažia sa dať žene buď vysoké alebo nízke postavenie. Preto pokladáme za potrebné predložiť aspoň stručný prehľad názorov pokoncilových pápežov: Pavla VI., Jána Pavla I., Jána Pavla II., Benedikta XVI. a Františka, ktorí boli a sú stále viac naklonení spolupráci so ženami a primerane vyzdvihujú úlohu ženy v Cirkvi. Ich úcta k ženám je postavená na dôstojnosti ženy ako človeka, ktorá je umocnená práve faktom, že sám Boh si vybral ženu za matku svojho Syna a týmto zásahom povýšil Ženu na úroveň Matky všetkých národov.

Ešte pred tým si však pripomeňme myšlienky dvoch predchádzajúcich pápežov, ktoré nám veľa o ich pohľade na ženu napovedia. Pápež Lev XIII. o žene píše vo svojich dvoch encyklikách *Immortale Dei* z roku 1885 a *Rerum novarum* z roku 1891. V prvej cituje svätého Augustína ohľadne podriadenia v čistote a vernej poslušnosti ženy; nie kvôli rozkoši, ale kvôli zachovaniu ľudského rodu a k spoločenstvu domáceho života⁹²; ktorého názor sám zastáva, a v druhej ten istý názor rozvinul v zmysle fyziologickom, teda že nie je rozumné od ženy vyžadovať prácu, ktorá je primeraná a určená dospelému mužovi. „Podobne niektoré druhy práce sa nehodia pre ženy, ktoré sú prirodzene predurčené na domáce práce. Tieto domáce práce vo veľkej miere chránia poctivosť slabšieho pohlavia a prirodzene sa dopĺňajú s výchovou detí a blahobytom domova.“⁹³

---

⁹² Porov. Lev XII. *Immortale dei*, Súhrn kresťanskej náuky o o usporiadaní v spoločnosti, s.

⁹³ LEV XIII, *Rerum novarum.*, b.

Neskorší pápež Ján XXIII. v encyklike *Pacem in terris* z roku 1963 sa venuje pracovnej pozícii ženy „A čo sa týka žien, treba im umožniť také pracovné podmienky, ktoré vyhovujú požiadavkám a povinnostiam manželiek a matiek.“⁹⁴ Tu vidíme že, otázka dôstojnosti a zaradenia ženy, sa i v Katolíckej cirkvi riešila už pred Druhým vatikánskym koncilom.

3.1 Evanjelizačný rozmer Cirkvi a jeho činitelia ako ich vidí Druhý vatikánsky koncil

V tejto časti vyzdvihneme odkazy ženám jednotlivých pokoncilových pápežov. Jedným z výsledkov Druhého vatikánskeho koncilu bolo aj priznanie charizmy a úlohy ženy v živote Cirkvi, ktorá si váži a oceňuje ženské srdce, myseľ i ruky, ktorými pomáhajú naplňať poslanie spoločenstva Cirkvi. Širšie vysvetlenie podáva i Pavol VI. v Dekréte o apoštoláte laikov, kde odporúča uctievanie Panny Márie, ktorej majú všetci zveriť svoj apoštolát. Každý apoštolát a teda i apoštolát ženy, ktorý má svoj jedinečný jemenocit, sa má zhodovať s vyššími zásadami kresťanského života na všetkých postoch, pracovných pozíciách i vo všetkých oblastiach a na celom svete

Nosný pilier tohto obdobia je výsledok vyhlásenia Druhého Vatikánskeho koncilu, z ktorého bolo spísaných šesťnásť dokumentov, z ktorých desať spomína evanjelizačnú a misijnú činnosť Cirkvi.⁹⁵ Otcovia koncilu jednoznačne zamietli nerovnosť, teda dvojité klasifikáciu kresťanov na

---

⁹⁴ JÁN XXIII, *Pacem in terris*, b.

⁹⁵ Pozn.: Ad Gentes - Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, Apostolicam Actuositatem - Dekrét o apoštoláte laikov, Gaudium et Spes - Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete, Gravissimum Educationis - Deklarácia o kresťanskej výchove, Inter Mirifica - Dekrét o spoločenských komunikačných prostriedkoch, Lumen Gentium - Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, Nostra Aetate - Deklarácia o postoji cirkvi k nekresťanským náboženstvám, Presbyterorum Ordinis - Dekrét o účinkovaní a živote kňazov, Unitatis Redintegratio - Dekrét o ekumenizme.

laikov a zasvätených. Cirkev tvorí hriešny ľud, ktorý nasleduje Krista, čo znamená, že i v pohľade na ženu treba uvažovať bez akejkolvek diskriminácie. Bol to prvý koncil, v ktorom boli, na žiadosť kardinála Suenensa, pripustené aj ženy medzi laických poslucháčov.⁹⁶ Posolstvo koncilu zahŕňa odkaz, ktorý hovorí o tom, že nadišla hodina, keď sa povolanie ženy realizuje v plnosti, keď žena v ľudskej spoločnosti nadobúda význam, lesk a možnosti, aké dosiaľ nikdy nedosiahla. V tejto dobe, duchom evanjelia preniknuté ženy môžu veľmi pomôcť ľuďom, aby neochabovali.⁹⁷ Biskupi rozdelili poslanie všetkých pokrstených na štyri hlavné aspekty: „svedectvo života, skutky lásky a milosrdenstva, obnovovanie časného poriadku a priama evanjelizácia.“⁹⁸

3.2 Pavol VI. (1897 - 1978)

Pápež Pavol VI. v súvislosti so ženou poukazoval predovšetkým na jej materstvo. Bol medzi prvými, ktorý oficiálne poukázal na významnú úlohu ženy v Katolíckej cirkvi, keď hovoril o tom, že v kresťanskom náboženstve, viac než v ktoromkoľvek inom, žena má odprvoti zvláštne dôstojné postavenie, o ktorom nám Nový zákon podáva mnoho dôležitých svedectiev, z ktorých vysvitá, že žena bola povolaná, aby bola článkom živej a činnej štruktúry kresťanstva, a to v takej miere, že dosiaľ neboli asi všetky jej schopnosti ešte vyjadrené.⁹⁹ Svoje slová potvrdil skutkom vyhlásenia za sväté Teréziu z Avilly a Katarínu Sienskú, ktorým obom udelil titul „učiteľka Cirkvi“. Takýmto titulom si uctil ženu ako vôbec prvý pápež v dejinách. Okrem toho ustanovil aj mimoriadnu komisiu, ktorá sa venovala téme „žena“.

---

⁹⁶ Porov. KULISZ, J.; ADAM, A.; BRAUNSTEINER, G.: *Vybrané pohľady na konštitúciu Lumen gentium*.

⁹⁷ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b.

⁹⁸ SYNODUS EPISCOPORUM BULLETIN, 13. *Riadne plenárne zhromaždenie Biskupskej synody*

⁹⁹ Porov.: JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b..

Encyklikou *Humane vitae* podal vysvetlenie o správnom spôsobe regulovania pôrodnosti, ktorú spomenieme aj v poslednej kapitole našej práce. Poukazuje na to, ako spoločnosť mení hodnoty a je úlohou ženy aj v tomto smere zaujať kresťanský postoj. Ďalším výrazným podnetom je strata úcty niektorých mužov k ženám, ktorí si z nich spravili nástroje svojej žiadostivosti. „Je tiež známe, že sa akosi zmenil pohľad nielen na osobu ženy a jej úlohu v ľudskej spoločnosti, ale aj na hodnotu manželskej lásky v manželstve a na posudzovanie manželských úkonov z hľadiska tejto lásky.“¹⁰⁰

Druhým jeho významným spisom, ktorý má súvis s našou témou je exhortácia *Evangelii nuntiandi* - o ohlasovaní evanjelia v dnešnom svete. Oslovuje v ňom laikov, teda aj ženy, ktoré majú právo a povinnosť uplatniť všetky utajené kresťanské a evanjeliové sily a čnosti, ktoré v tomto svete existujú a pôsobia. Poľom ich evanjelizačnej činnosti je svet politický, hospodársky, sociálny, ako aj svet kultúry, vied a umení, medzinárodného života a spoločenských komunikačných prostriedkov. Osobná evanjelizácia sa má však predovšetkým prejavovať v manželskej láske, rodine, výchove detí. Tiež na pracoviskách a pomocou pri ľudskom utrpení.¹⁰¹ Oslovuje rodičov, ktorí majú v rodine vytvárať jednotu a viesť príkladný život, ktorý je prvým dôkazom a zvesťou, ktorú žijú a šíria.

Počas svätej omše, ktorá uzatvárala koncil 8. decembra 1965, venoval sedem osobitných posolstiev jednotlivým skupinám ľudí, z ktorého jedno venoval ženám, kde im pripomenul, aby práve v dnešnej dobe ľudí zmierovali a privádzali k pravde: „Ženy, ktoré viete urobiť pravdu sladkou, príjemnou a prijateľnou, usilujte sa, aby duch tohto koncilu prenikol inštitúcie, školy, rodiny a každodenný život.“¹⁰²

---

¹⁰⁰JÁN PAVOL II.: *Humanae Vitae*, b...

¹⁰¹ Porov.: PAVOL VI.: *Evangelii nuntiandi*, b...

¹⁰² MUDROŇ, J.: *49. posolstvá zo záveru koncilu*. In: Vatikánsky rozhlas [online].

Pápež Pavol VI. bol veľmi vnímavým na dianie okolo ženy v spoločnosti a snažil sa o poukázanie závažných faktov, ktoré ženu o svoju dôstojnosť uberali, či jej ju kradli. Lebo evanjelizácia ženy má spočívať v prijatí svojej úlohy ženy vo svete i spoločnosti, v celej svojej dôstojnosti, ktorej sa jej má dostávať. „Keďže však v našich časoch majú ženy čoraz aktívnejší podiel na celom spoločenskom živote, je veľmi dôležité, aby mali širšiu účasť aj v rozličných oblastiach apoštolskej činnosti Cirkvi.“¹⁰³ Každá apoštolská činnosť má byť živým svedectvom žitej lásky, z ktorej čerpá svoju silu. Zvlášť poukazuje na najpresvedčivejšie svedectvo príkladu rodičov, nerozlučným manželským zväzkom. Medzi ním vymenované činnosti rodinného apoštolátu patrí napríklad: adopcia opustených detí, duchovná i materiálna pomoc mládeži, snúbencom, rodinám a všetkým, ktorí ju potrebujú, ale aj účasť na plodoch hospodárskeho rozvoja.¹⁰⁴ Lebo apoštolát, ktorý vydáva svedectvo o Kristovi, je prejavovaný najmä skutkami milosrdenstva a lásky.

3.3 Ján Pavol II. (1920 - 2005)

V dvoch pastierskych listoch svätého Jána Pavla II.: *List Jána Pavla II. ženám a Mulieris Dignitatem* - o dôstojnosti a povolaní ženy, v ktorom sa opiera hlavne o antropologický aspekt, je hlavnou protagonistkou žena. Z oboch listov citujeme na viacerých miestach v našej práci, nakoľko svojou múdrosťou a obsažnosťou inšpirujú život ženy vo všetkých oblastiach a z pápežských listov nenájdeme im podobné. Pápež v nich za celú Cirkev ďakuje ženám za to, že sa zúčastňovali a stále sa zúčastňujú na apoštolskom poslaní. V tejto súvislosti zvlášť vyzdvihol mučeníčky, panny, matky, ktoré sú vzorom kresťanskej ženy dodnes. Medzi príkladné sväté

---

¹⁰³ PAVOL VI.: *Dekrét o apoštoláte laikov*, b...

¹⁰⁴ Porov. PAVOL VI.: *Dekrét o apoštoláte laikov*, b...

ženy zaradil: Augustínovu matku Moniku, Makrínu, Oľgu z Kyjeva, Matildu Toskánsku, Hedwigy Sliezsku a Krakovskú, Alžbetu Uhorskú, Brigitu Švédsku, Janu z Arcu, Ruženu z Limy, Alžbetu Setonovú, Máriu Wardovú a osobitne vyzdvihol veľké teologické dielo svätej Kataríny Sienskej v živote Cirkvi a svätej Terézie od Ježiša v rehoľnom živote, a uznáva, že svedectvá a diela kresťaniek mali vždy veľký vplyv na Cirkev i spoločnosť. „Takisto v našej dobe sa Cirkev neprestáva obohacovať svedectvom mnohých žien, ktoré realizujú svoje povolanie ku svätosti. Sväté ženy sú zosobnením ideálu ženskosti, ale sú tiež vzorom pre všetkých kresťanov, vzorom „nasledovania Krista“.¹⁰⁵ Zvláštnu úctu Panne Márii preukázal a opísal v encyklike *Redemptoris Mater* - o preblahoslavenej Panne Márii v živote Cirkvi, kde ju opisuje v tajomstve Krista ako milostiplnú¹⁰⁶. Z jeho písaných diel i prejavov vieme, že s prosbami sa rád utiekal najmä k Panne Márii, azda to je dôvod, prečo je vo všeobecnosti medzi laikmi známy ako „mariánsky pápež“ - pretože určite sám v živote pocítil vyliatie milosti jej prostredníctvom. Okrem toho i v ďalších encyklikách, pastierskych listoch, či iných dokumentoch a knihách, nikdy nezabúda na výzvu, aby sa ľudia utiekali s prosbami k Matke Ježiša Krista. Vždy jej meno spomínal veľkou úctou a nikdy na ňu nezabudol.

Jeden zo svojich apoštolských listov *Spes aedificanti* venoval opäť ženám. Vo forme motu proprio, vyhláseníu za spolupatrónky Európy - svätú Brigitu Švédsku, svätú Katarínu Sienskú a svätú Teréziu Benediktu z Kríža, z ktorých prvé dve boli radkyňami kléru a dokonca prehovárali aj k pápežom, tretia, známa aj pod menom Edita Steinová vydala svedectvo obetovaného baránka. Prečo svätý Ján Pavol II. vybral práve tri ženy za spolupatrónky, sám zdôvodnil: “Predsa však pokladám za veľmi význačné voliť si svätosť so ženskou tvárou, v rámci prozreteľnostnej tendencie, ktorá sa v Cirkvi a v spoločnosti našich čias potvrdzuje stále jasnejším

---

¹⁰⁵ JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*, b....

¹⁰⁶ Porov. JÁN PAVOL II.: *Redemptoris Mater*, b. ...

uznaním dôstojnosti a darov, ktoré má len žena.¹⁰⁷ Tento skutok jasne poukazuje na jeho dôveru voči týmto sväticiam, ktoré svojou vierou a celoživotným odvážnym svedectvom verne slúžili Bohu a v pokornej službe tak ohlasovali jeho radostnú zvesť. Ján Pavol II. je známy svojou úctou k Panne Márii i všetkým ženám, čo potvrdzuje aj jeho známe priateľstvo so svätou Matkou Terezou (1910 - 1997), ktorá je zakladateľkou Kongregácie misionárok lásky a držiteľkou Nobelovej ceny za mier. Títo dvaja svätci jednej generácie boli, sú aj budú praktickým vzorom kresťanskej lásky k bližnému, najmä k chudobným. Svojou celoživotnou evanjelizáciou dokázali, že láska vždy zvíťazí.

3.4 Benedikt XVI. a František

Pápež Benedikt XVI.

Pápež Benedikt XVI. (1927 - súčasnosť) pokračoval po svojom predchodcovi i v podpore úcty a dôstojnosti žien, predovšetkým so zreteľom na Pannu Máriu. Pri stretnutí s kňazmi rímskej diecézy v roku 2006, im adresoval myšlienku, ktorá hovorí o tom, či nie je možné poskytnúť viac priestoru a viac zodpovedných pozícií ženám a zároveň vyjadril želanie, aby sa ženám v Cirkvi zverovali nové úlohy. Čo znamená, že táto výzva má viesť ženy k tomu, aby rozvíjali svoje odborné schopnosti a tak reagovali na výzvy a požiadavky doby. Tiež, že to boli ženy, ktoré evanjelizovali spoločnosť prostredníctvom rodinných vzťahov.¹⁰⁸ Zároveň vyzdvihol príklad a vplyv svätej Kataríny Sienskej, ktorá dokázala usmerňovať i pápeža, a ktorá má byť výzvou pre dnešné ženy, aby svoju intuíciu ponúkli v prospech uskutočňovania novej evanjelizácie.

---

¹⁰⁷ JÁN PAVOL II. *Spes aedificanti*, b...

¹⁰⁸ Porov.: BENEDIKT XVI. Ženy evanjelizujú spoločnosť prostredníctvom vzťahov, [online].

V roku 2007 na svojej generálnej audiencii ďakoval za plody ženskej svätosti. Uznal, že to boli „ženské postavy, ktoré zohrali vzácnu úlohu pri šírení evanjeliovej zvesti.“¹⁰⁹ A boli to ženy, ktoré boli v Ježišovej blízkosti i počas jeho putovania a ktoré ho, na rozdiel od Dvanástich, neopustili v hodine jeho umučenia. Zvlášť vyzdvihol Pannu Máriu a po nej Máriu z Magdaly, ale za príklad dal aj Priscillu, ktorá je v evanjeliách uvádzaná ako prvá pred menom svojho muža Akvilu, čo hovorí o jej prvenstve. V katechéze Benedikt XVI. spomenul i ďalšie ženy, ktoré pracovali pre Pána a jeho cirkev. Nebyť prínosu týchto žien, dejiny Cirkvi by sa uberali odlišným smerom.

V roku 2010 venoval trinásť katechéz svätým ženským postavám stredoveku, medzi ktoré patrili napríklad: Hildegarda z Bingenu, Klára z Assisi, Alžbeta Uhorská, Brigita Švédska a iné,¹¹⁰ ktoré nám idú príkladom ako pravé svedkyne radostnej zvesti.

Počas svojho pontifikátu pozval pápež Benedikt XVI. biskupov z celého sveta na 13. Riadne valné zhromaždenie biskupskej synody (7.-28.10.2012), ktoré sa konalo na tému: Nová evanjelizácia pre odovzdávanie kresťanskej viery.

Hneď úvodom tejto biskupskej synody biskupi poukázali na fakt, že „kto dostal pri stretnutí s Ježišom nový život, nemôže konať inak, len stať sa ohlasovateľom pravdy a nádeje pre druhých. Obrátená hriešnica sa stáva hlásateľkou spásy a privádza celé mesto k Ježišovi.“¹¹¹ Poukazom na Máriu Magdalénu bola žena označená za ohlasovateľku radostnej zvesti v novej evanjelizácii.

---

¹⁰⁹ GENERÁLNA AUDIENCIA BENEDIKTA XVI.: *Vďaka za plody ženskej svätosti*. [online].

¹¹⁰ Por. BENEDIKT XVI. Svet slávi Medzinárodný deň žien - ženy v očiach Cirkvi 20. storočia [online].

¹¹¹ BISKUPSKÁ SYNODA, 13. Riadne valné zhromaždenie Biskupskej synody 7. - 28. októbra 2012, b...

Biskupi vyzývali všetkých mužov i ženy k svätosti života, k odvahe ohlasovania evanjelia v pokore. Poukázali na krásu nielen v umení, ktorá od počiatku ľudí inšpirovala a priťahovala. „Krása má byť vždy osobitným rozmerom novej evanjelizácie.“¹¹² Vyzvali ľudí, inštitúcie i rodiny ku kresťanskej výchove, aby živá „viera činná skrze lásku! (Gal 5,6) umožnila každému sa stať evanjelizátorom. Zdôraznili rovnakú dôstojnosť mužov i žien na náklade všeobecného krstného povolania. Upriamili pozornosť i na ženy, ocenili ich mimoriadne schopnosti, „ako je vnímavosť voči iným a ich dary vychovávať a spolucítiť, zvlášť v povolaní materstva.“¹¹³ Ich svedectvo o evanjeliu života má napomáhať v udržiavaní živej viery nielen v rodine.

Biskupi synody vo svojich príhovoroch uznali, že v súčasnosti sú ženy - laičky i zasvätené, prínosom „pre teologickú reflexiu na všetkých úrovniach a novými spôsobmi sa podieľajú na pastoračnej zodpovednosti, čím uskutočňujú novú evanjelizáciu na odovzdávanie viery.“¹¹⁴ Zdôraznili Trojičný kristocentrizmus, ktorý je najpodstatnejším a základným kritériom pre predkladanie evanjeliového posolstva vo všetkých troch aspektoch evanjelizácie, či už ide o prvé ohlasovanie, katechézu alebo permanentnú formáciu.

Na záver sa otcovia synody obrátili na Pannu Máriu - svedkyňu Božej lásky, ktorá ako prvá pomáhala priviesť učeníkov k učiteľovi (porov Jn 2).

Označili ju aj za „misionárku“, ktorá nám pomáha, aby sme sa tiež mohli stať aktérmi evanjelizácie.

---

¹¹² SYNODUS EPISCOPORUM BULLETIN, 13. Riadne plenárne zhromaždenie Biskupskej synody 7. - 28. októbra 2012, propozícia...

¹¹³ SYNODUS EPISCOPORUM BULLETIN, 13. Riadne plenárne zhromaždenie Biskupskej synody 7. - 28. októbra 2012, propozícia...

¹¹⁴ SYNODUS EPISCOPORUM BULLETIN, 13. Riadne plenárne zhromaždenie Biskupskej synody 7. - 28. októbra 2012, propozícia...

Pápež František

Pápež František (1936 - súčasnosť) je známy aj tým, že nielen od začiatku svojho pontifikátu je ženám naklonený. Jednou z jeho dôležitých iniciatív bolo udelenie pracovných postov ženám vo Vatikáne, lebo podľa neho žena môže a musí byť viac prítomná na miestach v Cirkvi, kde sa rozhoduje. Aby zdôraznil ženský prvok v Cirkvi, poukázal na ženský rod Cirkvi, teda je to „tá“ Cirkev, a tiež, že Panna Mária je dôležitejšia než akýkoľvek biskup či apoštol. Účastníckam semináru o dôstojnosti ženy v Cirkvi úprimne priznal, že trpí, keď ženy v Cirkvi posluhujú, namiesto toho, aby slúžili. A že sa vlastne ani dobre nevie, čo má žena robiť, akú rolu má žena v Cirkvi.¹¹⁵

Avšak, rovnako tiež vystríha ženy pred prílišnou emancipáciou, ktorá zbavuje ženskosti a poukazuje na ženský zvláštny cit pre „Božie veci“, ktorý nám pomáha rozumieť milosrdenstvu, nehe a láske Boha k nám.

Na jednej zo svojich audiencií, kde sa prihováral tristo účastníckam, vyzdvihol morálnu a duchovnú silu ženy, dôležitosť „prvku ženského génia“, jej prínos v spoločnosti, a to vďaka ženskej intuícii a citlivosti.

Pápež František uznal, že za posledné desaťročie „aj identita a úloha ženy v rodine, v spoločnosti a v Cirkvi zaznamenala významné zmeny a všeobecne vzrástla spoluúčasť a zodpovednosť žien. V tomto procese bolo a je veľmi dôležité rozlišovanie zo strany Magistéria pápežov.“¹¹⁶ Podľa jeho slov vieme, že sa potešil zisteniu, že mnoho žien sa spolu s kňazmi podieľa na pastoračných aktivitách, rovnako ako v teologických reflexiách a dúfa, že sa priestor pre výraznejšiu prítomnosť žien v Katoľickej cirkvi rozšíri.

---

¹¹⁵ Porov. Vatikán, *Pápež František: trpím, keď ženy v cirkvi neslouží, ale posluhujú* [online].

¹¹⁶ FRANTIŠEK, *Rola súčasnej ženy si žiada rozlišovanie a modlitbu* [online].

Danosti jemnosti, osobitnej citlivosti a nežnosti, na ktoré je ženský duch bohatý, predstavujú nielen skutočnú silu, pre vyžarovanie atmosféry pokoja a harmónie, ale aj realitu, bez ktorej by ľudské povolanie bolo neuskutočniteľné.¹¹⁷ Pápež ženám pripomína, aby ako matky odovzdávali vieru a morálne princípy ďalším generáciám, správne rozlišovali, vytrvali v modlitbe a svoj vzor videli v Panne Márii; aby ako kresťanské ženy sa snažili vždy znovu odpovedať na Pánovo volanie.

Od začiatku vyzýva ľud, a teda aj ženy k stále novej živej evanjelizácii, ktorá sa prejavuje vždy odpúšťajúcim a milosrdným srdcom, štedrým duchom pokory, vždy natiahnutými rukami k pomoci slabším. Svoj sklon k chudobnej Cirkvi už niekoľkokrát prejavil i skutkom navonok, čím si získal sympatie nevercov. I takto nám ukazuje svoju osobnú evanjelizáciu, ktorou nám ide príkladom.

V exhortácii *Evangelii Gaudium* to potvrdil i slovami, kde vyzýva k novej etape evanjelizácie. Vysvetľuje, že je to priateľstvo s Bohom, ktoré nás pretvára na ľudskejších, čím dosahujeme skutočnejšiu existenciu a práve tam spočíva zdroj evanjelizačnej činnosti. „Pretože, ak niekto prijal túto lásku, ktorá ho obdarúva zmyslom života, ako by mohol potlačovať túžbu odovzdať ju druhým?“¹¹⁸ Povzbudením k evanjelizácii ukazuje pravú tvár dynamickej sebarealizácie pravého kresťana. Cirkev by sa príkladom svojich veriacich mala stať prítiažlivou. Ľudia sa majú vzbudiť do stavu permanentného misijného poslania, čo znamená chopiť sa iniciatívy sprevádzania ľudí. Toto je aj vhodný podnet a príležitosť pre ženy. Pápež ďalej vyzýva i kresťanské spoločenstvá k plnému nasadeniu pastorálnej a misionárskej konverzie všetkými prostriedkami.

---

¹¹⁷ Porov.: FRANTIŠEK, *Rola súčasnej ženy si žiada rozlišovanie a modlitbu*.

¹¹⁸ FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium*, b...

Na záver vyzdvihol potrebný ženský prvok v Cirkvi, lebo Pán nechce, aby Jeho cirkvi chýbala ženská ikona; preto nám dal svoju matku - Hviezdu novej evanjelizácie, ktorú máme prosiť, aby sa za nás prihovárala, lebo Ona je ženou viery¹¹⁹. V jeho slovách, ktoré odkázal celému ľudstvu, implicitne cítiť prejav zvláštnej úcty k pokorným služobniciam.

V príhovore k mladým na univerzite v Manile sa vyjadril o ženách takto: „Ženy nám majú veľa čo povedať v dnešnej spoločnosti. Niekedy sme príliš „mačistickí“ a nedávame priestor ženám. Ale ženy sú schopné vidieť veci inými očami v porovnaní s nami mužmi. Ženy sú schopné klásť otázky, ktoré muži nie sú schopní pochopiť.“ Zároveň pridal poznámku o istej žene, ktorá položila otázku: „Prečo trpia deti?“, na ktorú niet odpovede. A keďže nebola schopná vyjadriť to slovami, urobila to slzami. Ďalej pokračuje, že až keď bude srdce ochotné klásť si otázky a plakať, potom budeme schopní pochopiť...¹²⁰

Presadzuje myšlienku, že evanjelizačné pôsobenie Cirkvi má mariánsky štýl, pretože pohľadom na Pannu Máriu opätovne uveríme v revolučnú silu nehy a citov. „Na nej vidíme, že pokora a neha nie sú čnosťami slabých, ale silných, ktorí nepotrebujú zachádzať zle s ostatnými, aby pocítili svoju dôležitosť.“¹²¹

Podľa kardinála Kaspera, ktorý má blízko k pápežovi Františkovi, je Cirkev bez žien ako zmrzačené telo. Podľa neho by mali byť ženy v Katolíckej cirkvi prítomné na všetkých úrovniach; mali by viesť pápežské rady a zastávať funkcie v kongregáciách, teda v najvyšších úradoch kúrie.¹²²

---

¹¹⁹ Porov.: FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, b...

¹²⁰ Porov.: FRANTIŠEK, *Dialóg pápeža Františka s mladými na univerzite v Manile*, In: Vatikánsky rozhlas, zo dňa 20.1.2015...

¹²¹ FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium*, b...

¹²² Porov TASR, *Kardinál vyzval, aby bolo v hierarchii katolíckej cirkvi viac žien*, [online].

V tejto kapitole sme sa snažili o poukázanie toho, ako posledným pápežom záležalo a záleží na ženách. Dokonca by sme mohli povedať, že stále viac si uvedomujú, že tým, že je žena citlivejšia, nemá zábrany prejať svoju nehu a lásku, má tak moc, ktorá presahuje všetky zbrane sveta. Je to moc materinskej láskavosti, ktorá premieňa od základov. Kiež by všetci pochopili hĺbku slov pápežov, ktorí v pokore uznali túto božskú moc ženy.

4 ŽENA OTVORENÁ NOVÝM VÝZVAM

A ÚLOHÁM

21. storočie naliehavo potrebuje živé svedectvá pravoverných kresťaniek. Dnešná pretechnizovaná doba, kedy vládne hedonizmus a voľný sex, je druhým Babylonom, kde majú ľudia tak pomätený jazyk, že nerozumejú ani sami sebe. Jednou z hlavných tém tohto storočia je rodová rovnosť, ktorej vládne kultúrna či sexuálna revolúcia. Žena je ohrozená zo všetkých strán. Ak sa nátlakom rebelujúcej spoločnosti neubráni, utrpí veľkú ujmu najmä na svojej dôstojnosti, materstve a ženskosti v celej svojej identite. „Rodová ideológia totiž úplne ruší myšlienku prirodzenosti a prirodzenej identity, a tým ohrozuje podstatu konceptu rodiny a prokreácie, ktoré sú základným jadrom akéhokoľvek antropologického a spoločenského systému.“¹²³

V tejto časti sa budeme venovať povolaniu ženy v podstatnom význame a v celej šírke jeho univerzálnosti, a to: povolanie k svätosti, ale i živému apoštolátu, ktorý má už v srdci vtačený. Poukážeme na rôzne potrebné aktivity, ktorými môže žena v Cirkvi slúžiť. Spomenieme kňazstvo ženy, ale i dôvody, pre ktoré Katolícka cirkev žene svätenie na kňazstvo neudelí.

---

¹²³ Dokumenty konferencie biskupov Slovenska: *Pochopiť ľudskú dôstojnosť*.

Zvlášť prínosnou témou bude spolupráca ženy s kňazom, kde prinášame niekoľko možností novej evanjelizácie, ktorá vyžaduje spoluprácu ženy a kňaza.

Poslednú časť v tomto tematickom celku venujeme aktuálnej dobe, pribojníctva feminizmu, avšak z inej strany, ako je verejnosti propagovaný, nazvali sme ho „pravá, či skrytá tvár dnešného feminizmu“, kde poukážeme na svetový problém dneška, nástrahy súčasnej doby, v ktorej nešťastné radikálne feministky paradoxne bojujú proti svojej ženskosti a právami, ktoré sa snažia vy dobyť, utrpia ujmu najmä ďalšie generácie, ktorým hrozí, že pojem otec a mama bude nepoznaný ako aj muž a žena sa nebudú rodom od seba líšiť. V tomto veľkom zmanipulovanom chaose je hlavnou protagonistkou žena. Preto je nevyhnuté, aby kresťanská žena v tomto plačúcom svete vydávala svedectvo, ohlasovala evanjelium celou svojou bytosťou. Tak i práve typicky ženskú vlastnosť: výrečnosť, by mala žena využiť na ohlasovanie evanjelia a potom môžeme konštatovať, že i ženská výrečnosť, ak je pretvorená na dar reči, „je na mieste“. Dôležité však je, čím všetkým má žena naplnené srdce, lebo „z plnosti srdca hovoria ústa“ (Lk 6,45).

4.1 Žena v liturgii Katolíckej cirkvi

Táto kapitola tvorí úvod do pastorálnej časti práce, kde si poukážeme na praktické uskutočňovanie evanjelia, ktoré sa prejavuje aj službe Cirkvi. Spomenieme rôznosť aktivít v rámci farnosti, ktoré sú odporúčané ženám. Taktiež sa dotkneme problematiky rozdávania svätého prijímania, kňaztva, svätenia a ministrovania žien v Katolíckej cirkvi, ktoré sú ľuďmi stále nedostatočne pochopené. Zároveň je táto časť aj podporou otcov biskupov, ktorí na biskupskej synode, v rámci novej evanjelizácie, vyzvali ľudí k podpore, spoluzodpovednosti a k participácii pastoračnej činnosti v oblasti ohlasovania, katechézy, a charitatívnej služby v Cirkvi. Ako praktická služba bohatstva darov, ktoré Duch dáva Cirkvi, za ktoré sú vďační.

Pojem liturgia predstavuje verejnú službu pre ľud, účasť na Božom diele, ktorá zahŕňa ohlasovanie evanjelia spojené s činorodou láskou. Misijná činnosť Cirkvi potrebuje veľa angažovaných žien, ktoré spoločnosť obohacujú o živé Slovo, prispievajú svojim talentom, časom, financiami a prácou na podporu a zveľadenie cirkevných ustanovizní. Žena dokáže byť vo všeobecnosti viac citlivá a empatická, čo sa v službe lásky cení ako „niečo navyše“. Netreba zabúdať, že i naoko malé a bezvýznamné práce sú prejavom ochoty Bohu slúžiť mu a oslavovať ho. Ján Pavol II. vyzýval k službe v Katolíckej cirkvi a misii nielen katechétovej, ale podnecoval i k posilneniu a podpore modlitieb, spevu a liturgie, vedúcich cirkevných základňových skupín a biblických krúžkov, vedúcich charitatívnej činnosti a správcov cirkevných príjmov, vedúcich rôznych apoštolských združení, učiteľov náboženstva v školách.¹²⁴

Aktivity, ktoré môžu a vykonávajú ženy v Katolíckej cirkvi, sú napríklad: čítať liturgické čítania, predniesť komentáre, čítať spoločné modlitby - buď ich viesť, alebo mať na nich účasť, viesť ranné a večerné chvály, v neprítomnosti kňaza alebo diakona môže žena podať vysvetlenie, výklad evanjelia, môže komentovať aj prinášať obetné dary, môže sa dotknúť liturgického obdobia, slávnosti pred požehnaním, modlitby svätého ruženca pred svätou omšou, modlitba krížovej cesty, modlitby za kňazov a mnohé iné modlitby, pred, počas i po svätej omši. Mnohé ženy sa starajú o čistotu kostola, utierajú zaprášené lavice, vysávajú, leštia, čistia, perú kňazské rúcha, varia pre kňazov, starajú sa o kvety, záhradu, robia sekretárske či účtovnícke práce pre farnosť. Každá podľa svojich, možností, schopností, talentov či vedomostí. Takýmto svojim prínosom obohacujú nielen kostol, faru či celú farnosť, ale sú svedkyňami viery živého Boha. Žena tiež môže, v prípade núdze, pokrstiť dieťa. Môže ľudí pripravovať na

---

¹²⁴ Porov. JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio*, b...

sviatosti pred krstom, birmovkou, manželstvom alebo na prijatie sviatosti pomazania chorých. S poverením biskupa môže v nemocniciach rozdávať sväté prijímanie, o čom hovoria dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu, pokoncilové exhortácie a príhovory, príklady pápežov a príslušných kongregácií. Biskupská konferencia, podľa územia, môže dať ženám na misiách aj právo krstiť a pochovávať. Na území Slovenskej republiky to neplatí, ale v iných štátoch áno. V Kódexe kánonického práva je definovaných spolu 24 práv a povinností laických veriacich, ktoré ponúkajú možnosti a spôsoby pre aktivitu laikov, teda aj ženy. Katechizmus Katolíckej cirkvi sa tiež v jednotlivých paragrafoch venuje poslaniu ženy, ktoré tvorí neoddeliteľnú súčasť Božieho plánu s ľudským pokolením.

Rozdávanie svätého prijímania

Služba akolytov prechádzala historickým vývojom i v pohľade na ženy: Na synode v Nimes a v biskupských a pápežských dekrétach sa odsudzuje prax udeľovania svätého prijímania ženami, i keď „v parížskej revolúcii roku 1870 práve ženy boli tie, ktoré prinášali väzneným kňazom sväté prijímanie.“¹²⁵ Na Slovensku môžu rozdávať sväté prijímanie iba muži, ktorí majú vek a vlohy stanovené dekrétom Konferencie biskupov. Pri nedostatku služobníkov ich môžu v čítaní slova, vedení liturgických modlitieb, udeľovaní krstu, rozdávaní svätého prijímania, podľa predpisov práva, zastúpiť laici.¹²⁶

Kňazstvo ženy

Biblický obraz ženy - od Knihy Genezis až po Apokalypsu ukazuje, v čom spočíva dôstojnosť a povolanie ženy. „Ak je človek osobitným spôsobom Bohom zverený žene, či to tiež súčasne neznamena, že od nej Kristus očakáva vykonávanie „kráľovského kňazstva“ (porov. 1Pt 2,9),

---

¹²⁵ UHRÍK, M.: *Akolytát a jeho dejiny a poslanie v Cirkvi*, [online].

¹²⁶ Porov. KÓDEX KÁNONICKÉHO PRÁVA, kán...

ktoré je bohatstvom, aké dal ľuďom?“¹²⁷ Žena ako Božie dieťa, na základe krstu a birmovky, má tiež účasť na trojakom úrade Krista - Kňaza, Proroka a Kráľa. Preto svojim povoláním, životným svedectvom je každá žena povinná svedčiť o Kristovi, ohlasovať radostnú zvesť. Pri všetkých svojich službách Cirkvi, každý jej prejav má byť odovzdávaním svedectva viery. Lebo každý veriaci, bol krstom včlenený do Krista a dostal účasť na Kristovom kňazskom, prorockom a kráľovskom úrade a je povolaný, každý podľa svojho postavenia, vykonávať poslanie, ktoré Boh zveril Cirkvi, aby ho plnila vo svete.¹²⁸ Kňazský úrad pre laikov znamená aktívnu účasť na liturgii, prorocký úrad predstavuje ohlasovanie radostnej zvesti svedectvom svojho života a kráľovský úrad v tomto prípade predstavuje poslanie spravovania, výpomoc duchovným, napríklad vo farskej, pastoračnej, ekonomickej rade, alebo účasťou na cirkevných súdoch.

Kňazská vysviacka žien

Katolícka cirkev nepripúšťa vysviacku žien. Ak k nej dôjde, podlieha automatickej exkomunikácii. „Posvätnú vysviacku platne prijíma jedine pokrstený muž.“¹²⁹ Pán Ježiš si vyvolil mužov za dvanástich apoštolov. „Kolégium biskupov, s ktorými sú kňazi spojení v kňazstve (in sacerdotio), sprítomňuje a aktualizuje až do Kristovho návratu zbor Dvanástich. Cirkev si je vedomá, že je viazaná touto voľbou samého Pána“¹³⁰ a z tohto dôvodu vysviacka žien v Katolíckej cirkvi nie je možná.

Deklarácia Kongregácie pre náuku viery *Inter insigniores* - o otázke pripustenia ženy k služobnému kňazstvu informuje o tom, že už niekoľko rokov, rôzne kresťanské komunity petíciami a listami požadujú, aby boli ženy prijímané do pastierskeho úradu na rovnakej úrovni s mužmi, aby

---

¹²⁷ JÁN PAVOL II., *Mulieris dignitatem*, b...

¹²⁸ Porov. KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI, b...

¹²⁹ KÓDEX KÁNONICKÉHO PRÁVA, kán...

¹³⁰ KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI, b...

Cirkev priznala i ženám kňazské svätenie. Ale Katolícka cirkev zdieľa presvedčenie, že „vylúčenie žien z kňazstva je v súlade so zámerom Boha vzhľadom na jeho Cirkev.“¹³¹ Ak Kristus ustanovenie Eucharistie spojil s kňazskou službou apoštolov, týmto chcel vyjadriť Bohom zamýšľaný vzťah medzi tým, čo je „ženské“ a tým, čo je „mužské“, tak v tajomstve stvorenia, ako i vykúpenia. V Eucharistii sa týmto spôsobom vyjadruje sviatostný vykupiteľský čin Krista - Ženícha vo vzťahu k Cirkvi - Neveste a to sa stáva priezračným a jednoznačným vtedy, keď sviatostnú službu Eucharistie, v ktorej kňaz koná in persona Christi, vykonáva muž.¹³²

V roku 2008 Kongregácia pre náuku viery vydala dekrét, v ktorom sa venuje aj zločinu pokusu posvätnéj vysviacky žien, ktorej automatickej exkomunikácii podlieha ten, kto sa pokúsi posvätnú vysviacku udeliť aj tá, ktorá sa ju pokúsi prijať,¹³³ čo je zločin proti sviatosti. Nik nemá právo si na úrad posvätného stavu nárokovať, nakoľko doň povoláva iba Boh.

Miništrovanie dievčat

Inštrukcie *Liturgicae Instaurationes a Inaestimabile Donum* uvádzajú, že ženy sú vylúčené z posluhovania kňazov pri oltári. Kongregácia pre Boží kult uvádza rozhodnutie niektorých biskupov, ktorí službu žien pri oltári povolili, ale iba diecézny biskup môže povoliť miništrovanie dievčat, ktoré však nie je povinné ani v diecézach, v ktorých to povolil. V našom štáte platí rozhodnutie Konferencie biskupov Slovenska, ktoré nariaďuje, že na Slovensku dievčatá miništrovať nemôžu.¹³⁴

---

¹³¹ JÁN PAVOL II. *Ordinatio Sacerdotalis*, Apoštolský list Jána Pavla II. biskupom katolíckej Cirkvi o kňazskej vysviacke, ktorá je rezervovaná iba mužom, zo dňa 22. Mája 1994, [online]. https://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/en/apost_letters/1994/documents/hf_jp-ii_apl_19940522_ordinatio-sacerdotalis.html, b...

¹³² Porov.: JÁN PAVOL II., *Mulieris dignitatem*, b...

¹³³ Porov. VATICAN: *Substantive norms*. In: Vatican.va [online]. http://www.vatican.va/resources/resources_norme_en.html.

¹³⁴ Porov. DUBINA, J., *Miništrovanie dievčat*. [online].

Kódex kánonického práva

V Kódexe kánonického práva je definovaných spolu 24 práv a povinností laických veriacich. V tejto kapitole poukážeme na vybrané kánony, ktoré ponúkajú možnosti a spôsoby pre aktivitu laikov; zvlášť z toho poukážeme na úlohy vyplývajúce pre ženy.

Laici môžu byť „(...) povolaní k spolupráci v službe spoločenstva cirkvi. V tejto oblasti môžu prijímať rôzne funkcie a služby ako katechéti, viesť spoločnú modlitbu, prevziať zodpovednosť za charitatívnu činnosť, v apoštolských hnutiach a v základných spoločenstvách.“¹³⁵ Podľa aktivít, ktoré zhrňuje Kódex kánonického práva, si môžeme všimnúť, že evanjelizácia žien na poli miestnych cirkví a spoločenstiev má veľký potenciál i v rolách, ktoré stále nie sú dostatočne obsadené, či na Slovensku absentujú.

Kánon 204. nariaďuje, že veriaci „sú podľa svojho vlastného postavenia povolaní uskutočňovať poslanie, ktoré Boh zveril Cirkvi, aby ho plnila vo svete.“¹³⁶ Sme povolaní uskutočňovať poslanie. Byť povolaní znamená – byť poverený Bohom, teda môžeme to chápať i ako dôveru Boha v nás. Kresťanská žena 21. storočia by mala, má a musí splniť, každá individuálne a za seba, svoju pozemskú misiu v evanjeliovom duchu Pravdy.

Kánony 208¹³⁷, 210¹³⁸, 225 § 2¹³⁹ poukazujú na individualitu laikov, teda každý, rovnocenne muži i ženy, podľa svojich darov, talentov,

---

¹³⁵ Prekl.: „(...) laici povolaní ke spolupráci ve službě společenství církve. V této oblasti mohou přijímat různé funkce a služby jako katecheté, vést společnou modlitbu, převzít zodpovědnost za charitativní činnost, v apoštolských hnutích a v základních společenstvích.“ Stefano De Fiores, Tullo Goffi, Slovník spirituality.

¹³⁶ Kódex kánonického práva, Kán 204.

¹³⁷ Pozn.: Medzi veriacimi existuje opravdivá rovnocennosť, „na základe ktorej všetci podľa svojho vlastného postavenia a úlohy spolupracujú na budovaní Kristovho tela.“

schopností, zručností, možností, príležitostí a postavenia majú vydávať svedectvo o Kristovi. Teda nezakopávať talenty, nepodceňovať sa, ani nepreceňovať, ale s vierou objavovať a nachádzať Božiu vôľu pre konkrétneho človeka, konkrétnu situáciu, pre konkrétny deň. Vyjsť v ústrety každému volaniu, či podnetu od Boha. Mať otvorené oči, uši, ruky pre konkrétne aktivity, ktoré by mohli napomôcť k plneniu Božej vôle nie zajtra, ale dnes - vždy teraz.

Kánon 211 hovorí o evanjelizácii¹⁴⁰ a kánon 225 § 1 ho istým spôsobom dopĺňa¹⁴¹. Spôsoby odovzdania radostnej zvesti sú rôzne, v skratke by sme ich mohli rozdeliť na teoretické, teda hlásanie slovom a praktické - hlásanie skutkom. Zvlášť ženy matky by sa mali angažovať v tomto smere a výchovu svojich detí nezanedbávať (o čom priamo hovorí aj kánon 226¹⁴²).

Kánon 212, § 3¹⁴³, kánon 218¹⁴⁴, kánon 228 § 2¹⁴⁵, kánon 229¹⁴⁶ poukazujú na to, že Cirkev sa stará a nezanedbáva ani odbornosť laikov, ich

---

¹³⁸ Pozn.: „Všetci veriaci musia podľa vlastného postavenia venovať svoje sily na to, aby viedli svätý život a napomáhali vzrast Cirkvi a jej ustavičné posväcovanie.“ Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s... Kán...

¹³⁹ „Aj takou osobitnou povinnosťou sú zviazaní, každý totiž podľa vlastného postavenia, aby poriadok časných vecí naplňali a zdokonaľovali evanjeliovým duchom, a tak zvlášť pri usporadúvaní týchto vecí a vo vykonávaní svetských úloh vydávali svedectvo o Kristovi.“ Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s...Kán..., §...

¹⁴⁰ „Všetci veriaci majú povinnosť a právo vynasnažovať sa, aby sa božské posolstvo spásy stále viac a viac dostávalo k všetkým ľuďom všetkých čias a celého sveta.“ Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s...Kán..., §...

¹⁴¹ „(...) majú sa vynasnažovať, aby božské posolstvo spásy všetci ľudia na celom svete spoznali a prijali; táto povinnosť je ešte naliehavejšia v tých okolnostiach, v ktorých ľudia môžu počuť evanjelium a poznať Krista iba ich prostredníctvom.“ Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s. s...Kán..., §...

¹⁴² Rodičia sa majú starať o kresťanskú výchovu detí. Porov. Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s...Kán..., §...

¹⁴³ Pozn.: „Podľa vzdelania, odbornosti a vážnosti, ktoré požívajú, sami majú právo, ba niekedy aj povinnosť prejavíť posvätným pastierom svoju mienku vo veciach, ktoré sa vzťahujú na dobro Cirkvi, a oboznámiť s ňou aj ostatných veriacich pri neporušení celistvosti viery a mravov i úcty voči pastierom a so zreteľom na spoločný osov a dôstojnosť osôb.“

¹⁴⁴ „Tí, ktorí sa venujú posvätným disciplinám, požívajú oprávnenú slobodu bádania, ako aj rozvážneho prejavovania svojej mienky v tých veciach, v ktorých sú zncami, pri zachovávaní náležitej poslušnosti voči Magistériu Cirkvi.“ Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s...Kán..., §...

¹⁴⁵ „Laici, ktorí sa vyznačujú náležitou učenosťou, rozumnosťou a bezúhonnosťou, sú spôsobilí ako znalci alebo poradcovia aj v radách podľa normy práva poskytovať pastierom Cirkvi pomoc.“ Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s. 79, Kán. 228, § 2.

vzdelanie, znalosti, v ktorých sa majú zdokonaľovať, nezanedbávať ich, ktoré si nemajú nechávať len pre seba, ale odovzdávať ďalej, pre spoločné dobro nielen Cirkvi, ale celého sveta.

Dobročinnosť, lásku a apoštolát pripomínajú kánony 215 a 216¹⁴⁷. Pri týchto bodoch si môžeme pripomenúť zvlášť charakteristické vlastnosti žien ako sú oddanosť, obetavosť, láska, pomoc, štedrosť ku všetkým, ktorí takúto pomoc či obeť potrebujú nielen slabší, utláčaní, či chudobní, ale častokrát je to i manžel, či vlastné dieťa, ktorí čakajú na „povšimnutie“ Domáca cirkev vyžaduje obetavé srdce matky, manželky, ktorá je všímavá a láskavá voči rodine. Taktiež katolícka žena v práci musí vydať svedectvo o Kristovi – poctivou a zodpovednou prácou, ktorá i tam častokrát vyžaduje obeť. Modlitbou a dôverou v pomoc Božiu dosiahne ďaleko viac než vlastnými silami, ktoré v častých prípadoch na rozdávanie nemá.

Kán. 230¹⁴⁸ hovorí o tom, že na Slovensku môžu rozdávať sv. prijímanie iba spôsobilí muži. Ostatní laici môžu byť lektormi, komentátormi, spevákmi. Vo výnimočných prípadoch môžu aj laici, hoci nie sú lektori ani akolyti, vykonávať službu slova, viesť liturgické modlitby, udeľovať krst a rozdávať sväté prijímanie - teda ojedinele i ženy.

---

¹⁴⁶ Laici, aby mohli žiť podľa kresťanskej náuky a vedeli ju aj sami hlásať a podľa potreby i obhajovať a aby aj vo vykonávaní apoštolátu mohli mať svoj podiel, majú povinnosť a právo osvojiť si poznanie tejto náuky; majú právo osvojiť si plnšie vzdelanie v posvätných vedách a dosiahnuť akademické stupne; a dosiahnuť mandát na vyučovanie posvätných vied.“ Porov. Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s. 79-81, Kán. 229.

¹⁴⁷ „Veriaci majú právo slobodne zakladať a viesť združenia na ciele dobročinnnej lásky alebo nábožnosti alebo na rozvíjanie kresťanského povolania vo svete a zhromažďovať sa, aby tieto ciele dosahovali spoločne; majú právo, aby aj vlastnými podujatiami, každý podľa svojho stavu a postavenia napomáhali alebo podporovali apoštolskú činnosť.“ Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s. 75, Kán. 215, 216.

¹⁴⁸ na Slovensku môžu rozdávať sv. prijímanie iba muži, ktorí majú vek a vlohy stanovené dekrétom Konferencie biskupov. Na základe dočasného poverenia laici môžu pri liturgických úkonoch plniť úlohu lektora; takisto všetci laici môžu vykonávať úlohu komentátora, speváka a iné úlohy podľa normy práva; (...) pri nedostatku služobníkov môžu aj laici, hoci nie sú lektori ani akolyti, zastávať niektoré ich služby, totiž vykonávať službu slova, viesť liturgické modlitby, udeľovať krst a rozdávať sväté prijímanie podľa predpisov práva. Kódex kánonického práva: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, s. 81, Kán. 230, § 2, § 3.

Katechizmus Katolíckej cirkvi

Katechizmus Katolíckej cirkvi sa v jednotlivých paragrafoch venuje aj žene, ktorá tvorí neoddeliteľnú súčasť Božieho plánu s ľudským pokolením. V tejto časti si poukážeme len na deväť vybraných skupín paragrafov, ktoré považujeme za tie podstatnejšie pre evanjelizačnú úlohu ženy. Všetky paragrafy nehovoria vyslovene len o žene, ale spoločne o mužovi aj o žene. My však považujeme za potrebné poukázať na každý dôležitejší paragraf, v ktorom je vkomponované aj výraznejšie pôsobenie ženy i keď na prvý pohľad nie je v popise tak dominantné. Uvedomujeme si, že najdôležitejšou ženou je naša Matka - Panna Mária, ktorú máme nasledovať úplne vo všetkom, ale z hľadiska obmedzeného priestoru, nie je možné uvádzať aj paragrafy, ktoré sa venujú priamo jej. Preto v tejto kapitole uvádzame iba stati, ktoré môžu len doplniť naše poznatky Panny Márie, ktorá je našim vzorom.

§ 369, 371, 372, 383 a 400 poukazujú na muža a ženu ako rovných svojou dôstojnosťou, ktorí sú obaja stvorení ako človek na Boží obraz; a zároveň ako muža a ženu rozdielnych, aby si uvedomili potrebu toho druhého. Teda i evanjelizácia je plodnejšia, ak sú si ľudia vedomí týchto faktov, ktoré vyvolávajú úctu k človeku a zmysel potreby toho druhého.

§ 373, 1603, 2207 a 2331 sú venované povolaniu muža a ženy, teda schopnosti a morálnej zodpovednosti, láske a spoločenstvu. Prednostne poukazujú na vernosť manželského zväzku.

§ 376 a 384 hovoria o súlade medzi mužom a ženou v pozemskom raji, ktorí sa majú, každý svojim životným poslaním, a zároveň spoločne, snažiť o dosiahnutie prvotnej svätosti a spravodlivosti už počas putovania tu na zemi.

§ 378, 1605, 1614, 1616 a 2333 hovoria o vzájomnom dopĺňaní, spojení a spolupráce muža a ženy, kedy najmä v manželstve, si majú byť vzájomnou oporou, majú sa obohacovať, dopĺňať a spolu rásť vo svätosti, čo tvorí podklad pre ich spoločnú (manželskú) misiu.

§ 400, 1606 a 1607 poukazujú na vzťah medzi mužom a ženou. Realita sveta a teda aj života ľudí podlieha prvotnému hriechu, ktoré plodí zlo až dodnes, čo sa odzrkadľuje aj vo vzťahoch. Je preto potrebné vrátiť sa ku skutočnému povolaniu muža a ženy, aby aj v ich vzťahoch, tak ako vo svete, zvíťazil Kristus.

§ 918 a 924 sa venujú osobnej evanjelizácii žien zasvätených Bohu, ktoré z vnuknutia Ducha Svätého žijú v samote, alebo v reholi. Tieto zasvätené panny sa zaviazali k modlitbe, pokániu, službe bližnému a apoštolскеj práci, podľa individuálnych príslušných chariziem.

§ 1368 hovorí o žene ako o obraze Cirkvi. Nie je náhodou, že v starobylych katakombách „je Cirkev znázorňovaná ako žena pri modlitbe so široko rozopätými rukami v modlitbovom postoji. Ako Kristus, ktorý rozopäl ruky na kríži, aj Cirkev sa skrže neho, s ním a v ňom obetuje a oroduje za všetkých ľudí.“ Môžeme si klásť otázku, prečo v postoji Kristovej cirkvi nie je zobrazený muž? Pohnútkou na hlbšie premýšľanie môže byť fakt, že prehrešok muža sa v spoločnosti niekedy zamlčuje, aby unikol pozornosti, ale naopak žena je obžalovaná nielen zo svojich, ale i z cudzích hriechov, za ktoré musí pykať.¹⁴⁹ Zo znázornení je evidentné, že to tak chápali už ľudia v staroveku. Je teda údelom ženy, nositeľky života, v celej svojej láske prijať kríže, ktoré jej do cesty Boh posielal, a orodovať za všetkých u Boha tak, ako Cirkev oroduje za všetkých.

---

¹⁴⁹ JÁN PAVOL II. *Mulieris dignitatem*, b...

§ 2363 je venovaný požiadavkám vzájomnej lásky muža a ženy, ktorí sa majú snažiť ako o svoje dobro, tak o dobro celej rodiny, čo podlieha požiadavke vernosti a plodnosti.

§ 2853 hovorí o siedmej prosbe Otčenáša - „ale zbav nás zlého“. V apokalyptickom pohľade je žena zobrazená ako prenasledovaná kniežat'om tohto sveta, ktorej keď sa nemôže zmocniť, ide bojovať s jej potomstvom. Symboliku môžeme pochopiť i tak, že žena má chrániť a orodovať za svojich potomkov, čo je súčasťou jej materského poslania.

4.2 Žena a kňaz v spolupráci

V tejto časti sa budeme snažiť o podporu a prehĺbenie slov svätého Pavla VI., ktorý uznal, že i laici môžu byť povolani v spolupráci s kňazmi, slúžiť cirkevnému spoločenstvu pri vykonávaní služieb podľa milosti a darov, ktoré dostali. Bol povzbudený zistením, že mnohí zasvätení, spolu s laikmi, hľadajú stále vhodnejšie a účinnejšie prostriedky pre hlásanie evanjelia. Pápež schválil túto činnosť, ako aj jej starostlivé rozvíjanie.¹⁵⁰ Cirkev uznáva aj prácu tých, ktorí sú schopní zabezpečiť potrebné činnosti. Zvlášť poukážeme na prvky ženskosti a mužskosti, ktoré pod vplyvom Ducha, dokážu meniť srdcia ľudí, ich pohľady a tak i rôzne životné situácie.

Podnety, kedy žena pobádala a dodávala odvahu mužom, a kedy muž dával priestor pre pôsobenie ženy, nájdeme nielen v niektorých kapitolách Svätého písma - ako v Starom, tak i v Novom zákone, ale i v životopisoch svätcov, ktorí objavili toto obohacujúce mužsko-ženské tajomstvo stvorenia. Napríklad:

---

¹⁵⁰ Porov.: PAVOL VI.: *Evangelii nuntiandi*, b...

- súrodenci svätý Benedikt (480 - 547) a svätá Školastika (5.- 6. storočie) z Nursie, oddaní Bohu, ktorým boli spoločné stretnutia posilou v napredovaní osobnej spirituality;
- svätý František (1182 - 1226) a svätá Klára z Assisi (1193 - 1253), ktorí svojim vplyvom menili život nielen svoj, ale i iných;
- svätá Terézia z Avily (1515 - 1582) so svätým Jánom z Kríža (1542 - 1591) založila prvý kláštor bosých karmelitánov;
- taktiež je známe hlboké duchovné priateľstvo svätého Františka Saleského (1567 - 1622) so svätou grófkou Janou Františkou Frémiot de Chantal (1572 - 1641), ktorí pracovali na sociálnej charitatívnej činnosti v starostlivosti chorých v chudobných rodinách; veľavravné slová svätého Františka mnohé vysvetľujú, keď opísal svoju spoluprácu v zmysle, že je nádherné môcť milovať na zemi tak, ako budeme milovať v nebi; hovoril o duchovnom priateľstve, v ktorom dve alebo tri osoby zdieľajú tú istú zbožnosť a duchovnú lásku, a stávajú sa tak opravdivo jedným duchom.¹⁵¹
- Ďalšími dvojicami boli svätý Peter Fourier (1565 - 1640) spolu so svätou Alexiou Le Clerc (1576 - 1622), ktorí založili rehoľu, ktorá sa venovala vzdelávaniu dievčat, s názvom Kanoničky svätého Augustína z Kongregácie de Notre Dame;
- ďalší dvaja svätci - Vincent de Paul (1581 - 1660) a Lujza de Marillac (1591 - 1660), boli oddaní kresťanskej dobročinnosti a vzájomne čerpali posilu pre svoje charitatívne diela;
- ďalej svätý páter Pio (1887 - 1968) a Cleonice z Pietrelciny, ktorí sa vedeli vzájomne povzbudiť a motivovať k svätosti života;
- môžeme taktiež poukázať na známe priateľstvo svätého Jána Pavla II. a svätej Matky Terezy, ktorí sa tiež vzájomnými rozhovormi inšpirovali k vytrvalosti na ceste dokonalosti.

---

¹⁵¹ Porov.: BENEDIKT XVI., *Generálna audiencia, Svätá Klára z Assisi.*

Aj v dnešnej dobe nájdeme veľa dvojíc - kňaz a žena, ktorí pokračujú na diele Božom. Svätý Otec František sa tiež potešil zisteniu, že veľa žien sa podieľa na pastoračných úlohách spolu s kňazmi v sprevádzaní, rovnako ako v teologických reflexiách. Podporuje túto myšlienku a dúfa, že priestor pre prítomnosť žien v Cirkvi sa rozšíri aj v občianskej oblasti, oblasti profesii a v rodine.¹⁵²

Spolupráca muža a ženy na Božom diele je veľmi plodným aktom vôle oboch, kedy každý z nich, pod vplyvom Ducha, vkladá do evanjelizačného diela svoje originálne mužské a ženské bohatstvo. V takejto spolupráci obaja naplňajú spoločný cieľ, ktorý jednoznačne definuje, že sú tu „pre“ ľudí. Verím, že pri takejto plodnej evanjelizačnej činnosti pomáha nielen Hviezda novej evanjelizácie¹⁵³, ale i svätá Júlia Salzano (1846 - 1929), ktorá je pre svoju charizmu označovaná za „prorokyňu novej evanjelizácie“.¹⁵⁴

Spomeňme rovnako aj dôležitosť on-line evanjelizácie prostredníctvom internetu - ako naplnenie výzvy otcov biskupov z poslednej Biskupskej synody, ktorí vyzývajú k novosti na evanjelizačnom poli, najmä v oblasti médií, ktoré predstavujú cestu, kde sa stretávajú mnohé životy, otázky a očakávania; kde sa často formuje svedomie a utvára rytmus doby i náplň života. Je to nová príležitosť na oslovenie srdca človeka. Biskupi sú vďační tým, čo sa angažujú v tejto delikátnej oblasti poznania.¹⁵⁵ V takejto forme evanjelizovania je veľký priestor pre Ducha Svätého, ako hlavného protagonistu Novej evanjelizácie, ktorý veje kam chce (porov. Jn 3,8). To je to zasiatie semeno do zeme, ktoré kľíči rastie samo od seba aj keď roľník spí (porov. Mk 4,26-29).

---

¹⁵² Porov.: FRANTIŠEK, *Rola súčasnej ženy si žiada rozlišovanie a modlitbu*.

¹⁵³ Porov. BISKUPSKÁ SYNODA, b....

¹⁵⁴ Porov.: GIERTLI, M.: *Julia Salzano* [online].

¹⁵⁵ Porov.: BISKUPSKÁ SYNODA, b...

4.3 Pravá versus skrytá tvár feminizmu

K názvu tejto kapitoly by sme mohli doplniť “a pravé, či skryté príčiny boja za rodovú rovnosť“. V tejto časti nahliadneme „za oponu“ diania a pozrieme sa na propagovanú ideológiu, ktorú má v snahe vo svete presadiť feministická maska pod rúškom dobra, ktoré sľubuje žene vraj slobodu, oslobodenie sa od útlaku. Teda nie je našou prioritou podrobne rozoberať históriu a práva feministiek, ale väčšiu pozornosť budeme venovať ich ideológii a tomu, čo to vlastne pre ženu znamená a aký postoj by voči tomuto nátlaku mala zaujať veriaci žena, ktorá má v dnešnom svete vydať svedectvo o Kristovi.

Súčasná médiami zmanipulovaná verejnosť sa odvracia od Pravdy a ľudia sa stávajú sirotami samých seba - a to v súčasnosti najmä pod vplyvom rodovej ideológie,¹⁵⁶ ktorá spolu s ideológiou novej paradigmy¹⁵⁷ ruka v ruku mätú ľud, pripomínajúci scénu z Babylonu o pomätení jazykov (Gn 11,1-9). Dejiny sa v novej forme opakujú. Ľud stále vo väčších rozmeroch prestáva rozlišovať dobro od zla, lebo zlo je propagované ako dobro, dokonca ako nevyhnutné dobro pre ľudský život a skutočné dobro, ktoré nám je Bohom vpísané priamo do srdca, je považované za prežitok doby, za vlastníctvo „zaostalých“ katolíkov. Človek chce byť Bohom. Keďže zakúša, že je to nereálne, rozhodol sa, že bude aspoň bohom. Preto v slobodomurárskych lóžach vznikla diabolská stratégia, ktorá je vo svete nastolená a prezentujúca sa pod názvom „nová paradigma“. Táto paradigma, ak by sme ju mali predstaviť vo veľmi skrátenej verzii, oslňuje jednoducho tým, že ľuďom sľubuje slobodu, blaho a chráni eko-systém planéty Zem, avšak za veľkú cenu skrytých lží.

---

¹⁵⁶ Pozn. Rodová ideológia propaguje rodovú rovnosť, práva LGBTIQQ (lesieb, gayov, bisexuálov, transsexuálov, intersexuálov, zvrhlíkov a tých, ktorí sa nevedia zaradiť) a sexuálnu výchovu detí.

¹⁵⁷ Pozn.: Paradigma znamená rámec myslenia, ktorý umožňuje pochopiť určité aspekty.

Čo má s týmto spoločné žena? Veľmi veľa. Takmer všetko. Už sme si spomenuli, akým veľkým pokladom je srdce ženy, aké úžasné bezrozmerné dimenzie prekračuje láska ženy, starostlivej matky, milujúcej manželky. A tento jej poklad vrúcnej lásky a materstva je niečo, čo doposiaľ nebolo porazené. Diabol vie, že Ženu - Pannu Máriu nikdy v ničom neporazil ani neporazí - víťazstvo ženy nad diablom v tomto duchovno-svetskom boji je Bohom potvrdené v Jánovej Apokalypse, kde žena nad diablom zvíťazila (porov Zjv 12,14-16). Toto nepriateľstvo medzi ženou a satanom, ustanovené Bohom, sa tiahne už od počiatku, kedy Boh povedal hadovi, že potomstvo ženy mu rozšliape hlavu, zatiaľ čo on mu zraní päť (porov. Gn 3,15), útok satana na ženy je od tej doby absolútne nepopierateľný.

Potvrdzujú to i exorcisti, ktorí najviac exorcizmov zaznamenali a vykonali na ženách; z čoho môžeme usúdiť, že žena je pre diabla zaujímavejším objektom pre jeho plány, ako muž. Príčina nie je celkom objasnená, ale mnohé z úvah hovoria o tom, že je to práve zlosť diabla na Pannu Máriu, ktorej sa takýmto spôsobom na ženskom pokolení pomstí, alebo že tým, že zvedol Evu a Eva Adama, si používa ženy na to, aby ony svojou lesťou zvedli mnohých, ako sa to podarilo Eve; ale jednou z možností je aj to, že žena je vo všeobecnosti zvedavejšia, či starostlivejšia ako muž a mnohokrát sa mieša do záležitostí, do ktorých ju nič nie je a tak dokáže vyvolať konflikt i tam, kde by nemusel byť... a mnohé iné. Dôvodov môže byť mnoho.

Každopádne je isté, že žena je diablovi „tŕňom v oku“, čo nám lepšie objasňuje fakt, prečo desivá vojna novej paradigmy používa práve ženu. Jej filozofia spočíva v totálnom zvrhnutí ženy proti nej samej. Dnešná taktika nepriateľa sa snaží dosiahnuť úplné maximum - srdce ženy. Chce úplne zvrátiť, prevrátiť srdce ženy. Chce z jej vrúcnej horúcej lásky spraviť absolútny ľadovec, ktorý prebodáva seba samú a zasiahne ju v celej ženskej

identite. Najžalostnejšie a najohavnejšie na tom všetkom je, že túto predstavu majú propagovať a žiadať pre seba samy ženy.

Strojcovia nastoleného nového svetového poriadku sa snažia o to, aby ženy za toto samozničenie bojovali, aby si ho doslova vydobyli, aby ho presadili do zákonov, aby naň boli hrdé a aby to boli práve ženy, ktoré zlikvidujú samy seba - a to v celej svojej podstate.

O čo teda týmto vedome či nevedome, zmanipulovaným ženám skutočne ide? „Radikálne feministky, často orientované lesbicky, presadzovali, že chcú pre ženy vybojovať „ešte viac“, v skutočnosti však bojovali proti manželstvu, rodine, dieťaťu, proti žene ako matke, za úplnú dereguláciu pohlavnosti.“¹⁵⁸ Tieto ženy bojovali proti všetkému, čoho sa lesbickým ženám nedostávalo. Tento nezdravý ženský boj trvá už viac ako stopäťdesiat rokov.

I na tejto scéne sú mnohé významné ženy podporujúce kultúru smrti, ktorej zakladateľka Margeret Sanger (1879 - 1966) bola i rasistkou a podporovateľkou eugeniky, môžeme povedať, že priam architektkou kultúry smrti. Založila *Federáciu pre plánované rodičovstvo*. Jej antikresťanské skutky odporujú jej silne kresťanskej výchove. Po osemnástich tehotenstvách svojej matky nadobudla presvedčenie, že materstvo je zotročenie. Podľa nej je žena neslobodná v svojom materstve, lebo nemôže rozhodovať o živote a smrti svojich detí. „Kontrola pôrodnosti je prvým najdôležitejším krokom, ktorý musí urobiť žena na ceste za cieľom byť slobodná. Je to prvý krok, ktorý musí urobiť na dosiahnutie rovnosti s mužom.“¹⁵⁹

---

¹⁵⁸ KUBY, G.: *Globálna sexuálna revolúcia*.

¹⁵⁹ Margaret Sanger, obdivuhovná a odvážna žena, [online].

Simone de Beauvoir (1908 - 1986) podnietila radikálne feministky výrokom: „Nerodíme sa ako ženy, ale ženy z nás robia.“ Uväznené vo vlastnom tele považujú heterosexuálnu za spoločnosťou vynútenú, preto môžeme považovať ich krik za zúfalstvo o pomoc z vyslobodenia vlastnej nenormálnosti.

Podľa Judith Butler (1956 - súčasnosť) deti vraj nie sú počaté, ale určené a vypestované za pomoci technických možností, génovej manipulácie či umelých materníc a podobne.¹⁶⁰ Ich nasledovateľky propagujú ich myšlienky, čím idú samy proti sebe.

Akékoľvek feministické línie podporujú všetky formy proti životu, proti ktorým sa však veriaci žena musí stavať radikálne kresťansky, teda s absolútnym odmietnutím. V súčasnosti sú to najmä: antikoncepcia, eugenické prístupy, potrat, umelé oplodnenie (vnútrotelové, mimotelové, homológne, heterológne), FIVET¹⁶¹ - umelé oplodnenie v skúmavke s prenosom zárodka, ICSI¹⁶² - prenos spermie do vajíčka ihlicou pod mikroskopom, DANA¹⁶³ - vnútramaternicová špirála, ktorá bráni uhniesdeniu vajíčka, kontragestívne¹⁶⁴ a interceatívne¹⁶⁵ preparáty ako napr. smrtiaca pilulka RU-486, embryonálna redukcia - znižovanie počtu zárodokov vnútri maternice, preimplantačná diagnostika - eugenický prístup k zárodku, a akékoľvek iné formy proti životu, vrátane eutanázie, či úcte voči životu - napríklad klonovanie, obchodovanie s ľudskými orgánmi a podobne. V prípade, ak manželský pár - muž a žena, nemôžu mať prirodzeným spôsobom deti, Katolícka cirkev povoľuje zásahy, ktoré smerujú k odstráneniu prekážok prirodzenej plodnosti, ako napr. hormonálna terapia neplodnosti pohlavných žliaz, chirurgický zákrok odstraňujúci

---

¹⁶⁰ Porov. KUBY, G.: *Globálna sexuálna revolúcia*, s...

¹⁶¹ Fertilization in vitro and embryo transfer - prekl.: oplodnenie mimo tela s prenosom zárodka.

¹⁶² Intracytoplasmic sperm injection - prekl.: Intracytoplazmatická injekcia spermie.

¹⁶³ Dobrá a neškodná antikoncepcia.

¹⁶⁴ Potrat navodený farmakologicky.

¹⁶⁵ Vytvárajúce pseudomenštruáciu, aby sa oplodnené a zahniezdené vajíčko spláchnulo.

endometriózu, spriechodnenie trubíc alebo ich mikrochirurgická reštaurácia, teda technický prostriedok nenahrádza manželský styk, ale uľahčuje ho a pomáha mu, aby dosiahol svoj prirodzený cieľ.¹⁶⁶

Z uvedeného je evidentné, že skôr smrť ako život patrí medzi najzávažnejšie aktuálne otázky, za ktoré aj radikálne feministky v dnešnej dobe bojujú. Veľkú hrozbu v tomto smere predstavuje prepísanie, či doplnenie Všeobecnej deklarácie ľudských práv z roku 1948 o „nové práva“: právo na „sexuálne¹⁶⁷ a reprodukčné zdravie¹⁶⁸“ - vrátane práva na potrat, na rôzne modely rodiny, uznanie postavenia homosexuálov.¹⁶⁹

Avšak neškodne znejúci názov nesie v sebe ohavné zlo, aké sme zatiaľ v ľudských dejinách nezaznamenali. Ženy, ktoré bojovali a bojujú za presadenie týchto práv, si razia cestu do vlastnej záhuby. Chcú, aby im štátny zákon uznal právomoc nad životom a smrťou vlastného dieťaťa. Avšak zabúdajú na dôležitý fakt, a to: „(...) keď civilný zákon pripúšťa umelý potrat a eutanáziu, tým samým prestáva byť skutočným, morálne zaväzujúcim zákonom.“¹⁷⁰ Mnohé svetové organizácie, či už priamo alebo nepriamo, spolupracujú a praktiky odporujúce ľudskému životu podporujú, teda patria k významným šíriteľom kultúry smrti. Vo všeobecnosti sa prezentujú ako dobročinné organizácie, ktoré údajne napomáhajú svetovému rozvoju aj tým, že ženám pomáhajú k presadzovaniu ich práv.¹⁷¹

---

¹⁶⁶ Porov. KONGREGÁCIA PRE VIEROUČNÉ OTÁZKY: *Donum Vitae*, b...

¹⁶⁷ Pozn.: propagujú myšlienku, že sexualita nie je viazaná len na plodenie detí.

¹⁶⁸ Pozn.: „Reprodukčné zdravie je stav úplnej fyzickej, mentálnej a sociálnej pohody, a nielen chýbanie ochorenia alebo poruchy, vo všetkých prípadoch vzťahujúcich sa na reprodukčný systém, jeho funkcie a procesy. (...) zahŕňa aj ľudskú schopnosť mať uspokojujúci sexuálny život, schopnosť reprodukovať sa, ako aj slobodu rozhodnúť sa, kedy a ako často tak činiť.“ [online].

¹⁶⁹ SCHOOPYANS, M.: *Evanjelium: Ako čeliť svetu v rozvrate?*

¹⁷⁰ JÁN PAVOL II.: *Evanjelium vitae*, b...

¹⁷¹ Pozn.: Medzi najvýznamnejšie organizácie tohto druhu patria: Populačný fond OSN (UNFPA), Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), Medzinárodná federácia pre plánované rodičovstvo (IPPF), UNICEF, Svetová banka, Medzinárodný menový fond, špecializované agentúry OSN -

Otázkou sexuálnych a reprodukčných práv a zdravia sa zaoberali mnohé konferencie na celosvetovej úrovni. Ich myšlienky, ktoré propagujú, silne odporujú viere a presvedčeniu Katolíckej cirkvi, ktorá má ku všetkým praktikám proti životu, oprávnené vážne výhrady. Dieťa je darom pre ženu i svet. „Umelý potrat je - nezávisle od toho, ako je vykonaný - vedomým a priamym zabitím ľudskej bytosti v počiatočnom štádiu jej života medzi počatím a narodením.“¹⁷²

Dnešná žena sa má stať hlavnou protagonistkou kultúry smrti. Preto je nevyhnutné, aby sa znova a znova pripomínala jej pravá úloha manželky a matky - v rodine, v spoločnosti a v prvom rade v Božom pláne. Je potrebné ľudí znovu upovedomiť o pravej prirodzenosti ženy. Tá neha ženy, teplo a vrúcnosť materstva, ktoré predstavujú desivú hrozbu pre dnešný svet, je láska. A tou láskou je Boh. Boh vo svojej láske stvoril aj ženu na svoj obraz a podľa svojej podoby. Jej telo spravil chrámom Ducha Svätého. Z tohto pohľadu je ženstvo nezničiteľné, lebo v srdci ženy je od počiatku a navždy vtlačená pečať Božej lásky a priamo z neho vyviera jej pravé ženské povolanie. Akokoľvek atraktívne zvody sveta jej nikdy neprinesú pravé šťastie a pravý pokoj, o ktorý sa tak všemožne a s veľkým krikom snaží; a za žiadnych okolností ich nenájde, len v jednom jedinom prípade - ak bude plniť Božiu vôľu - len vtedy nadobudne pravý pokoj a skutočné šťastie.

---

napr. Rozvojový program OSN, jednou z najvýznamnejších súkromných organizácií je Medzinárodná federácia pre plánované rodičovstvo (IPPF), v USA sú to najmä Population Council, Rockefeller Foundation, Ford Foundation, National Organization for Women, Catholic Pro-Choice, National Abortion Rights league, Univerzita Johna Hopkinsa, Kolumbijská univerzita, organizácie bojujúce za sterilizáciu alebo eutanáziu - napr. Association for Voluntary Surgical Contraception, Euthanasia Society of America, taktiež neformálne kluby - napr. Rímsky klub, Slobodomurárstvo; farmaceutické spoločnosti: napr. laboratória zainteresované pri výrobe abortívnych prípravkov - Schering, Hoechst-Roussel-Uclaf; alebo bojujúce na trhu s antikoncepciou: Parke-Davis, Johnson & Johnson, American Home Products, Akzo Pharma, Syntex, Upjohn a iné. Porov.: SHOOYANS, M.: *Evanjelium. Ako čeliť svetu v rozvrate?*

¹⁷²JÁN PAVOL II.: *Evanjelium vitae*, b...

Tento svetový problém paradoxne upevňuje rodinu tým, že nechtiac upozorňuje na jej nepretrhnutelné puto a veľkú silu, ktoré sa snaží zničiť. Žena sa v tomto storočí musí azda viac svetu vzoprieť ako kedykoľvek pred tým. Opätovnou formuláciou pojmov súvisiacich s rodinou sa znovu dostáva do povedomia jej neoddeliteľná súčasť materstva. Akokoľvek sa budú angažovaní v tejto záležitosti snažiť zničiť identitu ženy, s istotou môžeme tvrdiť, že sa im nikdy nepodarí dotknúť sa samej podstaty ženy, ktorou je Boží obraz v nej vtlačený (porov Gn 1,27).

Teda, aby sme plne pochopili slová z úvodu tejto témy, aktuálne feministkami propagované „oslobodenie sa“, oslobodenie sa ženy od útlaku vlastne v skutočnosti znamená - oslobodenie sa od vlastného tela a rodiny - zbavenia sa vlastnej identity.

ZÁVER

V práci sme sa venovali téme - kde, ako a kedy môže žena ohlasovať evanjelium. Na to, aby srdcia ľudí skutočne oslovilo, musí to byť živé ohlasovanie evanjelia. Avšak nie vždy presvedčia slová, preto je správne si uvedomiť, že živý príklad čnostného života je tým, čo v ľuďoch vyvoláva otázky, čo ich priťahuje i bez slov. Teda ohlasovanie evanjelia nemusí znamenať hlásanie evanjelia slovom. Naše angažovanie sa môže prejavovať rôznymi spôsobmi ako svedčiť o Kristovi všade tam, kde vidíme príležitosť zastať sa a podporiť kresťanské morálne princípy, angažovať sa vo svete politiky, hospodárstva, kultúry, umenia, sociálnych vzťahov alebo napríklad i podpísaním správnej petície, účasť na proteste, demonštrácii, podpora kresťanských zásad a odmietnutie zákonov/noviel a iných vyhlásení či petícií zameraných proti dôstojnosti, životu... a podobne.

V dnešnom uponáhľanom svete sa ponáhľame za všetkým, ale za tým, čo nám je vlastné, sa neponáhľame - neponáhľame sa evanjelizovať. Prečo? Naše srdcia nie sú naplnené tým správnym obsahom. Až budú naše srdcia celé a celkom patriť Ježišovi, prejdeme na vyššiu plnohodnotnejšiu životnú úroveň a budeme cítiť že „Kristova láska nás núti“ (Kor 9,16) a hovorí nám ako Márii Magdaléne „choď k mojim bratom a povedz im...“ (Jn 20,17) a my s radostným srdcom sa budeme ponáhľať, ako ona, zvestovať „Videla som Pána“ (Jn 20,18), alebo „Toto mi urobil Pán...“ (Lk 1,25). A tak si každá žena, po stretnutí s Ježišom, uvedomí hĺbku slov sv. Pavla „beda, keby som nehlásal evanjelium“ (1 Kor 9,16).

Hlavným pólom evanjelizácie žien je rodina, manželstvo, výchova detí a zamestnanie. Ženy sa majú vzdelávať vo všetkých stupňoch, každá podľa darov a možností akej sa jej dostalo. Toto všetko má hýbať s ich kresťanským svedomím, ktoré majú byť i v týchto oblastiach aktívne, pozorné na výzvy dnešnej doby a o Bohu tak svedčiť nielen modlitbou,

pomocou, ale i účasťou. A o to viac si to vyžaduje dnešná doba hedonizmu, sexuálnej revolúcie, kedy sa aktivisti snažia, aby materstvo bolo nahradené technikou a ženstvo a ženská identita zmizli z ľudských predstáv.

Kresťanské ženy s pevnou vierou, katolíckou morálkou a presvedčením sa musia nekompromisne vzoprieť každej z prichádzajúcich stratégií, či ideológií, ktoré odporujú, popierajú a chcú vždy nejakým iným sofistickým spôsobom „vymazať“ ženstvo a materstvo...

V práci sme analýzou od stvorenia sveta až po súčasnosť poukázali na pravé hodnoty a postoje, ktoré môžu ženy inšpirovať k uvedomelým reakciám, ktoré vyžadujú nástrahy dnešnej doby.

Každá žena má zmysel pre pochopenie, súcit, má osobitnú schopnosť lásky, obetavosti a starostlivosti vštepenú v svojej podstate, keďže jediná je schopná dať život.

Ženské dary ocenil aj svätý Ján Pavol II.: „Vďaka ti, žena, za samotný fakt, že si ženou! S vnímavosťou, ktorá je pre ženskú bytosť charakteristická, obohacuješ chápanie sveta a prispievaš k plnej pravde ľudských vzťahov“.

„V dialógu s Bohom, v osvietení jeho slovom, v napájaní sa z milostí sviatostí sa kresťanská žena snaží vždy znovu odpovedať na Pánovo volanie.“

Naša Hviezda evanjelizácie nám dáva príklad - jednu vetu - ktorá stačí na to, aby sme splnili svoju tuzemskú misiu a podľa nej aj konali: „Hľa služobnica Pánova, nech sa mi stane podľa Tvojho slova“ (Lk 1, 38).

Každá žena môže byť šťastná,
ak sa odovzdá Bohu so svojim vlastným: „*Fiat.*“

Možno poznáte známy príbeh:

Malý chlapec sa spýtal mamy: "Prečo plačeš? "

"Pretože som žena," povedala mu.

"Nerozumiem!" povedal syn.

Jeho mama ho len objala a povedala:

"A nikdy ani neporozumieš."

Neskôr sa chlapec opýtal svojho otca:

"Prečo sa mi zdá, že mama plače bez dôvodu?"

"Všetky ženy plačú bez dôvodu,"

to bolo všetko, čo mohol otec odpovedať.

Malý chlapec vyrástol a stal sa mužom,

avšak stále nerozumejúc, prečo ženy plačú.

Nakoniec zavola Bohu a keď sa dovolal, spýtal sa:

"Bože, prečo sa ženy rozplačú tak ľahko??"

Boh odpovedal:

Keď som urobil ženu, musela byť výnimočná. Urobil som jej PLECIA dost' silné na to, aby uniesla váhu sveta, ale natoľko jemné, aby poskytovali pohodlie. Dal som jej vnútornú SILU, aby vydržala pôrod dieťaťa a odmietnutie, ktoré veľa rás okúsi od svojich detí. Dal som jej TVRDOSŤ, ktorá jej pomôže stále pokračovať, keď sa všetci ostatní vzdávajú a starať sa o svoju rodinu napriek chorobám a únave, bez sťažovania sa. Dal som jej CIT milovať svoje deti za všetkých okolností, dokonca aj vtedy, ak ju jej dieťa hlboko ranilo. Dal som jej ODVAHU prijať svojho manžela napriek jeho chybám a sformoval som ju z jeho rebra, aby chránila jeho srdce. Dal som jej MÚDROSŤ, aby vedela, že dobrý manžel nikdy neraní svoju ženu, ale niekedy skúša jej silu a rozhodnosť stáť vedľa neho bez výhrad.

A nakoniec som jej dal SLZU, ktorú vyroní, ktorá je výlučne jej, aby ju použila kedykoľvek ju bude potrebovať, aby to zvládla. Na tú slzu má naozaj právo, nik nevydrží bez slova toľko ako žena!

Krása ženy nie je v šatách, ktoré nosí, v postave, ktorú má, ani v spôsobe akým si češe vlasy.

Krása ženy musí byť v jej očiach, pretože tie sú bránou k jej srdcu, miestu, kde sídli láska.

Sú ženy, ktoré kráčajú proti prúdu života. Sú ženy, ktoré majú oči hlboké a nepoznané ako oceán. Sú ženy, ktoré vymenia všetko za lásku. Sú ženy, ktoré darujú svoje srdce, aby ho potom znovu našli. Sú ženy, ktoré v tichosti nechajú tancovať svoju dušu na pláži pri západe slnka. Sú ženy, ktoré zavrú oči a počúvajú hudbu, ktorá urobí ich slzy ešte viac slanými. Sú ženy, ktoré s hrdosťou ale uzlom v hrdle si odopru šťastie. Sú ženy, ktoré svojimi očami fotia tie nádherné chvíle, kedy sa cítia objaté láskou. Ak otvoriš oči, môžeš ich pozorovať, kým rozhadzujú omrvinky samých seba počas jazdy toho vlaku, ktorý ich vezie preč, kým vykrikujú svoj hnev proti vetru, kým sa usmievajú zo zúfalstva. Nezastav srdce ženy, nič nestojí viac. Nerozplač ženu, každá slza je kúsok z nej samotnej, ktorý odchádza. A ak ju chceš ľúbiť, rob to naozaj, celou bytosťou! Objím ju, chráň, bojuj pre ňu, plač s ňou, daruj jej lúč slnka, každý deň zapáľ to svetlo v jej očiach, to svetlo nádeje, lásky. Žena je tá najkrajšia hviezda akejkol'vek noci ♡ - Mariana

Love.

ŽENA JE SLNKO RODINY

V rodine žiari akési vlastné slnko. Je ním žena.

Naozaj žena a matka je ako slnko rodiny.

Je slnkom svojou veľkodušnosťou a schopnosťou obetovať sa, stálou radosťou, pozornou a milou starostlivosťou o všetko, čo môže urobiť radosť mužovi a deťom.

Ona sála okolo seba svetlo a srdečné teplo.

Hoci sa hovorí, že manželstvo je šťastné vtedy, keď obaja manželia idú doň s túžbou urobiť šťastným toho druhého, a nie seba, a hoci to závisí od obidvoch, predsa len takýto vynikajúci duševný zmysel a úloha sú výsadou ženy.

Lebo ona je od prírody obdarená materským citom a akousi zvláštnou múdrosťou a rozumnosťou srdca. Preto na príkrosť odpovedá vľúdnosťou, keď ju urazia, dá najavo svoju dôstojnosť spojenú s úctou, tak ako keď slnko na úsvite rozveselí zahmlené ráno a večer pri západe ožiari zlatými lúčmi ťažké mraky.

Žena je slnko rodiny svojím jasným pohľadom a milým slovom.

Jej oči a hlas príjemne vnikajú do duše, zjemňujú ju, zmocňujú sa jej dvíhajú ju, utišujú v nej búrky vášní a muža vyzývajú k radosti z dobra a k blaživému rodinnému rozhovoru po celo-dennej, často namáhavej práci v úrade alebo na poli, v zložitých obchodných záležitostiach alebo v rastúcom priemysle. Žena je slnko rodiny zvláštnou prirodzenou a šľachetnou úprimnosťou, vážnou jednoduchosťou a ušľachtilou kresťanskou dôstojnosťou; ďalej vnútornou sústredenosťou, duševnou vyrovnanosťou a príjemným vystupovaním, vkusným oblečením a prizdobením i skromným a príťažlivým správaním. Jemný a vnímavý duch, pôvabné črty tváre mlčanie a úsmev bez zlomyseľnosti, pohyby hlavy prezrádzajúce dobrotu, to všetk jej získava krásu ušľachtilého a pritom jednoduchého kvetu, ktorý otvára lupene na prijímanie a vyžarovanie slnečných farieb.

Kiež by ste si uvedomili, aké vznešené city lásky a vd'ačnosti

vzbudzuje a vstępuje obraz takejto ženy a matky v srdciach otca a detí!